

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ANGLISTIKO IN AMERIKANISTIKO
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

SANJA STROJIN

**The analysis of vocabulary teaching in Slovene
FL course books and in English FL course books**

**Analiza obravnave besedišča v učbenikih
slovenščine za tujce in angleščine za tujce**

Diplomsko delo

Mentor:

izr. prof. dr. Janez Skela

Somentor:

doc. dr. Jerca Vogel

Študijski program:

Angleški jezik in književnost

Slovenski jezik in književnost

Ljubljana, 2011

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila svoji družini in prijateljem, ki so verjeli vame in mi vedno stali ob strani.

Izredna zahvala gre tudi mojima mentorjema, izr. prof. dr. Janezu Skeli in doc. dr. Jerci Vogel. Hvala za vso strokovno pomoč, nasvete in potrpežljivost.

Hvala tudi Urški Honzak za lekturo in pomoč v času študija.

Iskrena hvala vsem, ki ste mi tako ali drugače pomagali pri nastanku diplomskega dela!

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 13.12. 2011

Sanja Strojin

POVZETEK

Naslov: Analiza obravnave besedišča v učbenikih slovenščine za tujce in angleščine za tujce

Povzetek: V teoretičnem delu se osredotočamo na razlage pojmov J1, J2/jezika okolja in JT, predstavitev razvoja in statusa slovenščine ter angleščine predvsem kot tujih jezikov. Opisali smo tudi razvoj poučevanja jezikov in njegov rezultat – razvito sporazumevalna zmožnost, povzeto po Skupnem evropskem jezikovnem okviru (SEJO). Predstavili smo še besedišče, pomen besedišča, njegovo členitev in proces poučevanja ter učenja besedišča. Poudarek je na poučevanju besedišča s pomočjo učbeniškega gradiva.

Z analizo štirih učbenikov slovenščine za tujce in štirih učbenikov angleščine za tujce smo ugotavljali in primerjali obravnavo besedišča v posamezni učni enoti s pomočjo poenotene tipologije besedišča po Thornburyju (2002), Lewisu (1993) in Toporišiču (2004). Rezultati analize kažejo, da je besedišče v učbenikih obravnavano večinoma posredno oziroma implicitno, da je pri neposredni obravnavi besedišča najpogostejša obravnava besedišča glede na leksikalne nize in da učbeniki ne odlikavajo spoznanj s področja učenja ter usvajanja besedišča. Primerjava obeh skupin učbenikov dokazuje, da je obravnava besedišča podobna v učbenikih obeh jezikov.

Ključne besede: J1, J2/jezik okolja, JT, učenje in poučevanje jezika, učenje in poučevanje besedišča, sporazumevalna zmožnost, učbenik.

ABSTRACT

Title: The analysis of vocabulary teaching in Slovene FL course books and in English FL course books

Abstract: The theoretical part of the dissertation is focused on definitions of L1, L2/the language of the community and FL, presentation of the development and status of Slovene and English, especially as foreign languages. The development of language learning and its result – the communicative competence, defined by SEJO (Skupni evropski jezikovni okvir) are described. Furthermore, vocabulary, its importance, vocabulary grouping, the process of vocabulary teaching and learning, especially with the help of course books, are also presented.

The empirical part consists of the analysis of four Slovene FL course books and four English FL course books. The presentation of vocabulary in one course unit of each course book was analysed according to united typology of Thornbury (2002), Lewis (1993) and Toporišič (2004). Results show that vocabulary in course books is mostly presented implicitly. In case of explicit vocabulary presentation, new vocabulary is presented in lexical sets, which does not reflect the theoretical conclusions in vocabulary teaching and learning. The comparison between English and Slovene FL course books shows similarities in vocabulary presentation.

Key words: L1, L2/ the language of the community, FL, language learning and teaching, vocabulary, vocabulary learning and teaching, communicative competence, course book.

KAZALO VSEBINE

UVOD.....	1
INTRODUCTION.....	1
1 PRVI, DRUGI IN TUJI JEZIK.....	2
1 FIRST, SECOND AND FOREIGN LANGUAGE	5
2 SLOVENŠČINA KOT DRUGI IN KOT TUJI JEZIK	7
2.1 ZGODOVINSKI RAZVOJ POUČEVANJA/UČENJA SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA OZIROMA JEZIKA OKOLJA IN TUJEGA JEZIKA	8
2.2 GOVORCI SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA OZIROMA JEZIKA OKOLJA IN TUJEGA JEZIKA.....	9
2.3 POUČEVANJE SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA OZIROMA JEZIKA OKOLJA IN KOT TUJEGA JEZIKA	10
2.4 POTREBE PO UČENJU SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA OZIROMA JEZIKA OKOLJA IN KOT TUJEGA JEZIKA.....	12
3 DANAŠNJI POLOŽAJ ANGLEŠČINE	13
3 THE DISTRIBUTION OF ENGLISH.....	14
4 POUČEVANJE TUJEGA JEZIKA	15
4.1 RAZVIJANJE SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI	16
5 BESEDIŠČE	18
5.1 POMEN BESEDIŠČA	18
5.2 OBSEG BESEDIŠČA.....	19
5.3 ČLENITEV BESEDIŠČA.....	19
5.3.1 LEKSIKALNE ENOTE	20
5.3.2 ČLENITEV BESEDIŠČA PO THORNBURYJU	21
5 VOCABULARY	24
5.1 THE IMPORTANCE OF VOCABULARY	24
5.2 THE SIZE OF THE MENTAL LEXICON	25
5.3 VOCABULARY GROUPING	25
5.3.1 LEXICAL UNITS	25
5.3.2 THORNBURY'S VOCABULARY GROUPING	26
6 UČENJE, USVAJANJE IN POMNJENJE BESEDIŠČA.....	28
6.1 UČENJE IN USVAJANJE BESEDIŠČA.....	28
6.2 ORGANIZACIJA BESEDNEGA ZNANJA	28
6.3 KAKO SE NAUČIMO BESEDIŠČA?.....	29
6.4 POMNJENJE BESEDIŠČA.....	30
6 LEARNING, ACQUIRING AND REMEMBERING VOCABULARY	31
6.1 LEARNING VS. ACQUIRING VOCABULARY	31
6.2 WORD KNOWLEDGE ORGANISATION.....	32
6.3 HOW IS VOCABULARY LEARNED?	33
6.4 REMEMBERING VOCABULARY	33

7 POUČEVANJE BESEDIŠČA J2/JT	35
7.1 VIRI POUČEVANJE BESEDIŠČA J2/JT V RAZREDU	35
7.2 PREDSTAVITEV IN VADBA JEZIKOVNE SNOVI	36
7.2.1 SPLOŠEN MODEL ZA UVAJANJE IN VADBO JEZIKOVNE SNOVI: UUU-MODEL (UVAJANJE-URJENJE-UPORABA) IN NJEGOVE RAZLIČICE	36
7.2.2 NA OPRAVILA OSREDINJEN MODEL UČENJA/POUČEVANJA	39
7.3 RAZLIČNI PRISTOPI K POUČEVANJU BESEDIŠČA	40
7.3.1 LEKSIKALNI PRISTOP (THE LEXICAL APPROACH).....	40
7.4 UVAJANJE OZ. PREDSTAVITEV NOVIH BESED/BESEDNIH ZVEZ	41
7 TEACHING SL/FL VOCABULARY	42
7.1 CLASSROOM SOURCES OF WORDS	42
7.2 PRESENTATION AND PRACTICE OF LANGUAGE STRUCTURES.....	43
7.2.1 GENERAL MODEL FOR PRESENTATION AND PRACTICE OF LANGUAGE STRUCTURES – PPP-MODEL (PRESENTATION- PRACTICE-PRODUCTION) AND ITS VARIATIONS.....	43
7.2.2 TASK-BASED LEARNING (TBL)	46
7.3 DIFFERENT APPROACHES TO VOCABULARY TEACHING.....	47
7.3.1 THE LEXICAL APPROACH	47
7.4 VOCABULARY PRESENTATION	48
8 UČBENIŠKA GRADIVA.....	49
9 STRUKTURA UČNE ENOTE.....	52
10 EMPIRIČNI DEL	54
10.1 NAMEN RAZISKOVANJA	54
10.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN HIPOTEZE	54
10.3 TIPOLOGIJE BESEDIŠČA.....	55
10.4 ANALIZE UČBENIKOV	59
10.4.1 ANALIZE ANGLEŠKIH UČBENIKOV.....	59
10.4.1.1 MAGDALENA NOVAK, JOŽICA NUČ: <i>REACH FOR THE STARS 5</i> (UČBENIK ZA POUK ANGLEŠČINE V 5. RAZREDU DEVETLETNE OSNOVNE ŠOLE, 2004).....	59
10.4.1.2 NEVENKA JESENİK, VILJENKA ŠAVLI: <i>MY SAILS 3</i> (UČBENIK ZA POUK ANGLEŠČINE V 6. RAZREDU DEVETLETNE OSNOVNE ŠOLE, 2005)	67
10.4.1.3 JOHN AND LIZ SOARS: <i>HEADWAY PRE-INTERMEDIATE</i> (STUDENT'S BOOK, 2008)	80
10.4.1.4 JANEZ SKELA, LORI KING-VIDETIČ: <i>TOUCHSTONE 7</i> (UČBENIK ZA POUK ANGLEŠČINE V 7. RAZREDU DEVETLETNE OSNOVNE ŠOLE, 2003)	87
10.4.2 POVZETEK IN RAZPRAVA	104
10.4.3 ANALIZE SLOVENSKIH UČBENIKOV	105
10.4.3.1 MOJCA SCHLAMBERGER BREZAR: <i>UČIMO SE SLOVENŠČINO III</i> (UČBENIK ZA NADALJEVALNE TEČAJE SLOVENSKEGA JEZIKA) (1994)	105
10.4.3.2 ANDREJA MARKOVIČ, VESNA HALUŽAN, MATEJA PEZDIRC BARTOL, DANUŠA ŠKAPIN, GITA VUGA: <i>S SLOVENŠČINO NIMAM TEŽAV</i> (UČBENIK ZA KRATKE TEČAJE SLOVENŠČINE: NADALJEVALNA STOPNJA) (2008).....	112

10.4.3.3 IVANA PETRIČ LASNIK, NATAŠA PIRIH SVETINA, ANDREJA PONIKVAR: <i>GREMO NAPREJ</i> (UČBENIK ZA NADALJEVALCE NA TEČAJIH SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA ALI TUJEGA JEZIKA) (2009)	118
10.4.3.4 ANDREJA MARKOVIČ, MIHAELA KNEZ, NINA ŠOBA, DANUŠA ŠKAPIN: <i>SLOVENSKA BESEDA V ŽIVO 2</i> (UČBENIK ZA NADALJEVALNI TEČAJ SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA/TUJEGA JEZIKA) (2010).....	124
10.4.4 POVZETEK IN RAZPRAVA.....	132
10.5 ANALIZA PRAKTIČNEGA DELA.....	133
11 ZAKLJUČEK	136
11 CONCLUSION	137
12 VIRI IN LITERATURA.....	138

KAZALO SLIK

SLIKA 1: UUU-MODEL (WOODWARD 1991: 117)	37
SLIKA 2: UUU-MODEL IN STRATEGIJA 'DEEP END' OZIROMA PRISTOP »ZA PLAVALCE« (BYRNE 1986: 3 IN WOODWARD 1991: 118)	38
SLIKA 3: TRI RAZLIČICE PPU-MODELA (TJ. PRITEGNI-PREUČI-UPORABI; ANG. ESA-MODEL – ENGAGE, STUDY, ACTIVATE) (HARMER 2007: 67)	38
SLIKA 4: NA OPRAVILA OSREDINJEN MODEL (PREVEDENO PO HARMER 2007: 71).....	39
PICTURE 5: THE PPP-MODEL (WOODWARD 1991: 117).....	44
PICTURE 6: PPP-MODEL AND THE DEEP-END APPROACH (BYRNE 1986: 3 AND WOODWARD 1991: 118).....	45
PICTURE 7: VARIATIONS OF THE ESA-MODEL (HARMER 2007: 67)	45
PICTURE 8: TASK-BASED LEARNING (HARMER 2007: 71)	46
SLIKA 9: NOVAK IN NUČ (2004: 98–99)	62
SLIKA 10: NOVAK IN NUČ (2004: 100–101)	63
SLIKA 11: NOVAK IN NUČ (2004: 102–103)	64
SLIKA 12: NOVAK IN NUČ (2004: 104–105)	65
SLIKA 13: NOVAK IN NUČ (2004: 106–107)	66
SLIKA 14: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 106–107).....	70
SLIKA 15: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 108–109).....	71
SLIKA 16: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 110–111).....	72
SLIKA 17: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 112–113).....	73
SLIKA 18: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 114–115).....	74
SLIKA 19: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 116–117).....	75
SLIKA 20: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 119, 121).....	76
SLIKA 21: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 122–123).....	77
SLIKA 22: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 124–125).....	78
SLIKA 23: JESENİK IN ŠAVLI (2005: 126–127).....	79
SLIKA 24: SOARS IN SOARS (2008: 46–47).....	82
SLIKA 25: SOARS IN SOARS (2008: 48–49).....	83
SLIKA 26: SOARS IN SOARS (2008: 50–51).....	84
SLIKA 27: SOARS IN SOARS (2008: 52–53).....	85
SLIKA 28: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 7).....	89
SLIKA 29: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 8–9)	90
SLIKA 30: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 10–11)	91
SLIKA 31: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 12–13)	92
SLIKA 32: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 14–15)	93
SLIKA 33: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 16–17)	94
SLIKA 34: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 18–19)	95
SLIKA 35: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 20–21)	96
SLIKA 36: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 22–23)	97
SLIKA 37: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 24–25)	98
SLIKA 38: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 26–27)	99
SLIKA 39: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 28–29)	100
SLIKA 40: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 30–31)	101
SLIKA 41: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 32–33)	102
SLIKA 42: SKELA IN KING-VIDETIČ (2003: 34).....	102

SLIKA 43: SCHLAMBERGER BREZAR (1994: 14–15)	107
SLIKA 44: SCHLAMBERGER BREZAR (1994: 16–17)	107
SLIKA 45: SCHLAMBERGER BREZAR (1994: 18–19)	108
SLIKA 46: SCHLAMBERGER BREZAR (1994: 20–21)	109
SLIKA 47: SCHLAMBERGER BREZAR (1994: 22–23)	110
SLIKA 48: SCHLAMBERGER BREZAR (1994: 24)	110
SLIKA 49: HALUŽAN, PEZDIRC BARTOL, ŠKAPIN IN VUGA (2008:34–35)	114
SLIKA 50: HALUŽAN, PEZDIRC BARTOL, ŠKAPIN IN VUGA (2008:38–39)	115
SLIKA 51: HALUŽAN, PEZDIRC BARTOL, ŠKAPIN IN VUGA (2008:40–41)	116
SLIKA 52: PETRIČ LASNIK, PIRIH SVETINA IN PONIKVAR (2009: 30–31)	120
SLIKA 53: PETRIČ LASNIK, PIRIH SVETINA IN PONIKVAR (2009: 32–33)	121
SLIKA 54: PETRIČ LASNIK, PIRIH SVETINA IN PONIKVAR (2009: 34–35)	122
SLIKA 55: PETRIČ LASNIK, PIRIH SVETINA IN PONIKVAR (2009: 36)	123
SLIKA 56: MARKOVIČ, KNEZ, ŠOBA IN ŠKAPIN (2010: 19–20).....	127
SLIKA 57: MARKOVIČ, KNEZ, ŠOBA IN ŠKAPIN (2010: 21–22).....	128
SLIKA 58: MARKOVIČ, KNEZ, ŠOBA IN ŠKAPIN (2010: 23–24).....	129
SLIKA 59: MARKOVIČ, KNEZ, ŠOBA IN ŠKAPIN (2010: 25–26).....	130
SLIKA 60: MARKOVIČ, KNEZ, ŠOBA IN ŠKAPIN (2010: 31).....	131

KAZALO GRAFOV

GRAF 1 A IN 1 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA V UČBENIKU <i>REACH FOR THE STARS 5</i> (2004).....	67
GRAF 2 A IN 2 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA V UČBENIKU <i>MY SAILS 3</i> (2005)	80
GRAF 3 A IN 3 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA V UČBENIKU <i>HEADWAY PRE-INTERMEDIATE</i> (2008)	86
GRAF 4 A IN 4 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA V UČBENIKU <i>TOUCHSTONE 2</i> (2003)	103
GRAF 5 A IN 5 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA OBRAVNAVANIH ANGLEŠKIH UČBENIKIH.....	104
GRAF 6 A IN 6 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA V UČBENIKU <i>UČIMO SE SLOVENŠČINO III</i> (1994)	111
GRAF 7 A IN 7 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA V UČBENIKU <i>SLOVENŠČINO NIMAM TEŽAV</i> (2008)	117
GRAF 8 A IN 8 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA V UČBENIKU <i>GREMO NAPREJ</i> (2009)	124
GRAF 9 A IN 9 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA V UČBENIKU <i>SLOVENSKA BESEDA V ŽIVO</i> (2010)	132
GRAF 10 A IN 10 B: NAČIN OBRAVNAVE BESEDIŠČA V OBRAVNAVANIH SLOVENSKIH UČBENIKIH	133

UVOD

Tema moje diplomske naloge je obravnava besedišča v učbenikih za tujce. Sem študentka slovenščine in angleščine, zato sem se odločila za tovrstno obravnavo v učbenikih za slovenščino kot tuji jezik ter za angleščino kot tuji jezik.

V teoretičnem delu bom opredelila pojme prvi jezik, drugi jezik oziroma jezik okolja in tuji jezik, opisala razvoj in status angleščine in slovenščine, obravnavala besedišče, kako ga pomnimo in se ga naučimo, ter pisala o razvoju poučevanja besedišča, saj položaj jezika vpliva na način njegovega poučevanja. Predstavila bom tudi Skupni evropski jezikovni okvir (SEJO) in njegov opis osnovnega cilja poučevanja in učenja tujih jezikov – sporazumevalne zmožnosti. Po pregledu aktualnih učbenikov obeh jezikov pa diplomska naloga preide na praktični del, kjer bo analizirana obravnava besedišča v eni učni enoti glede na določeno tipologijo, in sicer v štirih angleških in štirih slovenskih učbenikih.

INTRODUCTION

The topic of my dissertation is how course books of foreign languages deal with new vocabulary. I am a student of Slovene and English and that is why I chose to analyse course units in course books of these two languages.

The theoretical part consists of: definitions of the first language, the second language/the language of the community and of the foreign language; a description of the development and status of Slovene and English, a presentation of vocabulary, vocabulary teaching, learning and acquiring, because the status of a language defines the way how the language should be taught. The first part also includes the presentation of SEJO and its description of the ultimate goal of language learning and teaching – the communicative competence. After a list of Slovene and English contemporary course books for foreigners the empirical part follows. I chose one course unit per book, and I

analysed how vocabulary is presented according to the chosen vocabulary typology.

1 PRVI, DRUGI IN TUJI JEZIK

Pojmov *prvi jezik* (J1) oziroma *materinščina*, *drugi jezik* (J2) oziroma *jezik okolja* in *tuji jezik* (JT) večinoma ne ločimo dovolj, zlasti je nejasna razlika med *drugim* in *tujim* jezikom, zato je treba najprej opredeliti vsakega od njih.

V priročniku *Učenje in poučevanje tujega jezika* (Čok et al. 1999) se avtorji sklicujejo na kriterije Skutnabb-Kangassove (1981) in opredeljujejo *prvi jezik* oziroma *materni jezik* kot jezik, ki se ga najprej naučimo, ga najbolj obvladamo, največ uporabljamo in ki postane del naše identitete. Tudi glede na Sternovo definicijo (1983; v Čok et al. 1999: 42) je materinščina »jezik, ki smo ga usvojili v zgodnjem otroštvu (*prvi jezik*), v okviru družine (*jezik družine, materni jezik*) in v okolju svojega rodu in kulture (*izvorni jezik*)«.

Drugi jezik oziroma *jezik okolja* je po Skutnabb-Kangrassovi jezik, ki se v širšem in ožjem okolju uporablja kot jezik sporazumevanja. Drugi jezik se usvoji za materinščino.

Izraz *drugi jezik* ima tako dva pomena. Najprej se navezuje na časovno zaporedje učenja jezikov, saj je drugi jezik katerikoli jezik, usvojen kasneje kot materni jezik. Ta čas usvajanja pa v definiciji namenoma ni določen in ostaja odprt. Drugi pomen izraza pa se nanaša na stopnjo jezika glede na prvi oziroma dominantni jezik, saj je temu podrejen glede na stopnjo dejanskega ali predvidenega znanja. Tako »drugi« hkrati pomeni tudi »šibkejši« oziroma »drugoten jezik«. (Stern 1983) V primeru pripadnikov narodnih manjšin ta trditev ne drži vedno, saj se materni jezik včasih uporablja le v zasebni praktičnosporazumevalni rabi, drugi jezik oziroma jezik okolja pa ima vlogo tako v zasebni kot v javni komunikaciji¹.

¹ Vloga uradnega jezika je za pripadnike različnih manjšin različna. Voglova pravi, da »imajo pripadniki t. i. tradicionalnih ali zgodovinskih manjšin, Romov, t. i. novih manjšin in drugi priseljenci oz. njihovi potomci glede jezikovnega izobraževanja in šolanja še vedno zelo različne in po svoje neenakovredne položaje, tako da jih ni mogoče obravnavati enotno«.

Tuji jezik je jezik, ki je bolj omejen na razredno okolje, srečujemo pa ga tudi v medijih in podobno. Tuji jezik se učijo v državah, kjer se ta ne uporablja v vsakodnevnih sporazumevalnih položajih. Omeniti velja izjemo, ko ima tuji jezik vlogo skupnega sporazumevalnega koda (*lingua franca*) v določenem okolju. (Čok *et al.* 1999) V tem primeru se lahko zgodi tudi to, da tuji jezik postane jezik okolja (na večjezičnih območjih je jezikov okolja lahko tudi več).

Angleščina in slovenščina se pojavljata v vlogi prvega, drugega in tujega jezika. Slovenščina je prvi jezik večine prebivalcev Republike Slovenije in mnogih zamejcev ter izseljencev, drugi jezik oziroma jezik okolja² za avtohtone narodnostne manjšine in za posameznike iz drugojezičnih okolij ter tuji jezik³ tistih, ki živijo zunaj slovenskih meja oz. slovenskega etničnega prostora in se učijo slovenščine. Angleščina pa je še mnogo obsežnejši materni jezik, ki presega več državnih meja, ravno tako drugi in tuji jezik, hkrati pa zavzema tudi vlogo vodilnega mednarodnega jezika oziroma *lingue france*.

Položaj jezika vpliva na način poučevanja jezika. Pri poučevanju tujega jezika ločimo dve smeri – učenje kot zavestni in formalni proces ter kot nezavedni proces. Iz te delitve izhajata dva načina poučevanja – *predstavitvena metodologija* (ta temelji na predpostavki, da se iz pravilnosti razvije tekočnost) in *na opravila osredinjena metodologija* (ta temelji na prepričanju, da tekočnosti sledi pravilnost). (Skela 2011)

(Vogel 2008: 118) V primeru italijanske in madžarske manjšine ima uradni jezik vse funkcije, v primeru t. i. novih manjšin (npr. hrvaščina in tudi romščina) pa je jezik pogosto omejen na zasebno praktičnosporazumevalno rabo.

² Slovenščina je drugi jezik oziroma jezik okolja za avtohtone narodnostne manjšine, Rome in druge tujce (tudi s t. i. Zahoda), ki so se zaradi tega ali onega razloga preselili v Slovenijo. Slovenščine kot jezika okolja se učijo tudi nekateri učenci, ki niso materni govorci slovenščine, vendar obiskujejo dvojezične šole na avstrijskem Koroškem ali v Špetru Slovenov.

³ Govorci slovenščine kot tujega jezika so potomci izseljencev in študenti na lektoratih v tujini in pa nekatere druge skupine ali posamezniki (npr. tolmači in prevajalci, zaposleni v upravi oz. organih EU ipd.), ki živijo izven slovensko govorečega področja.

Prva, predstavitvena metodika je bolj značilna za poučevanje tujega jezika, saj je jezikovni vnos nadzorovan, sledi nadzorovana vadba, učna vsebina pa je natančno izbrana in nadgrajevana. Format učnih ur temelji na različicah UUU-modela (tj. *uvajanje-urjenje-uporaba*; angl. *presentation-practice-production* oziroma PPP-model).

Druga, na opravila osredinjena metodologija je bolj hibridna praksa, saj se uporablja tako na področju poučevanja tujih jezikov (npr. medpredmetni pristop) kot na področju kurikula in kognicije (npr. oblike jezikovne kopeli). Tu je poučevanje manj izoblikovano, pojmovanje jezika je manj strukturirano, celotna metodika pa se oddaljuje od tradicionalnih zasnov učnega načrta, t. i. nadzorovanega vnosa, nadzorovane vadbe ter izbora in stopnjevanja učne vsebine. (Clegg v Skela 2011)

Dobra praksa se zaradi spreminjajočih se položajev jezikov (npr. angleščine kot *lingue france*) spreminja. Pojavljajo se novi hibridni modeli, ki združujejo različne teorije, poučevanje JT (predvsem v primeru angleščine) pa se zaradi večje izpostavljenosti učencev jeziku približuje poučevanju J2 in celo J1. (Skela 2011) Tu slovenščina ni primerljiva z angleščino, saj so množice razumljivo mnogo bolj izpostavljene angleščini kot pa slovenščini.

V nalogi sem se osredotočila na govorce slovenščine kot tujega jezika (čeprav je učenje slovenščine kot tujega jezika večinoma obravnavano v povezavi z učenjem slovenščine kot drugega jezika oziroma jezika okolja). Razlogi za to so preveč specifične skupine, ki se učijo slovenščine kot drugega jezika/jezika okolja (pripadniki manjšin, Romi, pripadniki t. i. novih manjšin itd.). Učbeniško gradivo zajema obe ciljni skupini skupaj, tj. govorce slovenščine kot drugega jezika in kot tujega jezika. Gradiva, namenjenega le govorcem slovenščine kot tujega jezika oziroma kot drugega jezika/jezika okolja, je zelo malo. Dodaten razlog za mojo izbiro pa je tudi lažja primerjava učenja, poučevanja in učbeniškega gradiva za slovenščino kot tuji jezik s tistim za angleščino kot tuji jezik.

1 FIRST, SECOND AND FOREIGN LANGUAGE

The concepts of *first language* (L1) or *mother tongue*, *second* (L2) or *language of the community* and *foreign language* (FL) are often indistinctive for many people, especially the difference between the second and the foreign language is often not clear. That is why it is essential to define each of them.

The authors of the reference book *Učenje in poučevanje tujega jezika* (Čok et al. 1999) use Skutnabb-Kangass's criteria (1981) and define the first language or the mother tongue as 'the language acquired first in early childhood, as the language of dominant or preferred use', and as the language that has become a part of a speaker's identity. According to Stern (1983; in Čok et al. 1999: 42), the term *mother tongue* is used to indicate that a person has acquired the language in infancy and early childhood (hence 'first') and generally within the family (hence 'mother tongue') and its cultural background.

Skutnabb-Kangass presents *second language* or *the language of the community* as the one used in everyday communication but, chronologically speaking, acquired *after* the mother tongue.

To sum up, the term *second language* has two meanings. First, it refers to the chronology of language learning. A *second language* is any language acquired after the native language. This definition deliberately leaves the question of how much later second languages are acquired open. Secondly, the term *second language* is used to refer to the level of language command in comparison with a primary or dominant language. In this second sense, *second language* indicates a lower level of actual or believed proficiency. Hence 'second' means also 'weaker' or 'secondary'. (Stern 1983) This is not the case with national minorities since these people speak their mother tongue only at home, but use the second language or the language of the environment both at home and in public. Therefore, the two meanings of *second language* do not hold true for *the language of the community*.

A *foreign language* is a language used in classroom situations only, because it is learned in countries where everyday communication is maintained in other language(s). Exceptionally, the term *foreign language* is used in this type of

communication when we refer to *lingua franca*, which is the communication language in particular areas with different mother tongues. (Čok *et al.* 1999)

Both English and Slovene carry the roles of the first, second and foreign language. Slovene is the first language of the majority of people living in Slovenia and some Slovenes that live abroad or in the neighbouring countries. Slovene is also the second language of autochthon and other national minorities living in Slovenia, and of other people from multilingual communities who also live in Slovenia. Slovene is a foreign language of people living abroad and studying Slovene.

English is spoken as the mother tongue in more than one country, the same goes for it being a second and foreign language. It is used as *lingua franca*, the leading international language.

The status of a language will influence the ways in which it is taught. There are two major ways of foreign language teaching – as a formal or conscious process, when students are aware of their learning and are consciously focussing on it, and as a less formal process, when the learning process is more or less subconscious. The first approach is called *the presentation methodology* (where fluency develops out of accuracy), and the second one is *the task-based methodology* (where accuracy develops out of fluency).

(Skela 2011)

The presentation methodology is typical of foreign language teaching since the language input is controlled, the practice is controlled and the educational content is carefully chosen and graded. The structure of a course unit is based on varieties of the PPP-model (*presentation-practice-production*).

The task based methodology is more hybrid, since it reaches on (foreign) language teaching (for example cross-curricular approach) and on curricular and cognitive area (e. g. immersion programmes, for example CLIL – *Content and Language Integrated Learning*). The teaching process is less controlled and structured; the methodology is different from the traditional curriculum, from the controlled input and practice, selection and upgrading of the educational content. (Clegg in Skela 2011)

The concept of »best practice« is due to the special status of English continually evolving. New hybrid models are emerging, which »combine features of both EFL and ESL schools of thought and practice«. (Skela 2011: 133) Foreign language teaching is because of the great exposure of foreign languages (mostly English) approaching the second language teaching, even to the teaching of the mother tongue. (Skela 2011)

In this way, Slovene is not comparable with English, since the exposure to English is much bigger.

In my dissertation, I focus on teaching English as a foreign language (EFL), and Slovene as a foreign language (although teaching a foreign language is usually treated as a whole with teaching a second language/the language of the community). Groups of learners of the Slovene language as a second language/the language of the community (people of autochthon and other national minorities, the Roma people, etc.) are too specific and that is why I concentrated on teaching Slovene only as a foreign language. Course books for both learners of Slovene as the first and the second language/the language of the community are often united in one book. Books for teaching Slovene only as the second language/the language of the community are rare. Another reason for my choice is an easier comparison between course books used for teaching Slovene as a foreign language and those for English as a foreign language.

2 SLOVENŠČINA KOT DRUGI IN KOT TUJI JEZIK

Slovenščina je jezik majhnega naroda, ki se je skozi zgodovino bojeval za samostojnost. Za nas je temeljna sestavina narodne zavesti, funkcijsko pa sega na vsa področja. V Republiki Sloveniji je slovenščina uradni in državni jezik, učni jezik v slovenskih šolah ter jezik javnega sporazumevanja.⁴ Poleg prvega

⁴ Obstajajo tudi izjeme, to so dvojezične šole na dvojezičnem območju v Prekmurju, kjer je slovenščina eden od učnih jezikov, in šole z italijanskim učnim jezikom na dvojezičnem območju v Slovenski Istri.

jezika dobiva tudi druge razsežnosti, saj jo vse več govorcev zaradi želja ali potreb govori kot drugi jezik oziroma jezik okolja ali kot tuji jezik⁵.

Čeprav v letu 2011 praznujemo dvajsetletnico samostojne Slovenije, je še vedno prisotna bojazen, da je naš jezik ogrožen. Slišimo lahko tudi stereotipe, da je na primer slovenščina namenjena le Slovencem, da je to težek jezik za poučevanje, da se je ne splača učiti in podobno. N. Pirih Svetina (2004) trdi, da ni tako, saj je slovenščina postala eden od evropskih in svetovnih jezikov, ki ni nič težji ali lažji od ostalih in nič manj uporaben kot katerikoli drug. Vendar je trditev, da je slovenščina postala evropski in svetovni jezik, nekoliko zavajajoča. Ob (ponovnem) vstopu Slovenije v zvezo več držav, tj. v EU, je slovenščina res postala eden od uradnih jezikov Unije, a ima v dejanski rabi precej omejitev. Morebitno ogroženost jezika bi lahko argumentirali tudi s spremembami sodobne družbe vse od osamosvojitve naprej, predvsem s tistimi, ki so povezane z globalizacijo, večjezičnostjo in multikulturnostjo.

2.1 ZGODOVINSKI RAZVOJ POUČEVANJA/UČENJA SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA OZIROMA JEZIKA OKOLJA IN TUJEGA JEZIKA

Zgodovinsko ozadje nam pokaže, da je slovenščina kot drugi jezik oziroma jezik okolja ali tuji jezik prisotna že več stoletij, presenetljivo pa se mi zdi naslednje:

»Ena od zanimivih zgodovinskih lastnosti slovenščine kot drugega/tujega jezika je ta, da je bila knjižna slovenščina do druge polovice 19. stoletja tudi izobraženim govorcem slovenščine kot prvega jezika na poseben način tuji jezik. Usvajali so jo namreč pretežno izven formalnega šolanja, ki je potekalo večinoma v statusno prestižnejšem jeziku, predvsem v nemščini in latinščini, slovenščina pa je bila v šolskem sistemu le uvajalni jezik in nato kvečjemu šolski predmet. Zato so bili v poklicnem, pa tudi v družabnem življenju pogosto sporazumevalno spretnejši v tujem jeziku kot v slovenščini.« (Stabej 2004: 6)

⁵ Slovenščine kot jezika okolja/d drugega jezika in kot tujega jezika ni mogoče obravnavati kot celoto, v večini literature ter v učbenikih pa je še vedno pogosto tako. Položaj slovenščine kot jezika okolja je posebej zakonsko urejen tudi v okviru formalnega šolanja skozi celotno vertikalo od OŠ do SŠ.

Prva slovenska besedila in jezikovne priročnike, namenjene tudi govorcem tujih jezikov, so zapisovali predvsem tuji govorce, Alasia da Sommaripa je na primer napisal italijansko-slovenski slovar (1607). Dodatek, namenjen tujcem, v *Kraynski Grammatiki* je zapisal slovenski govorec Marko Pohlin (1768). »Prva samostojna priročnika slovenščine kot drugega/tujega jezika sta Franulova (1811) in Šmigočeva (1812) gramatika, prva v italijanskem, druga v nemškem jeziku.« (Zemljarič Miklavčič *et al.* 2008: 708) Anton Murko in Anton Janežič sta v 2. polovici 19. stoletja poskrbela za razcvet jezikovnih priročnikov na tem področju, katerih število je do 1. svetovne vojne uspešno naraščalo. (*ibid.*)

2.2 GOVORCI SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA OZIROMA JEZIKA OKOLJA IN TUJEGA JEZIKA

V zadnjih desetletjih se je poleg avtohtonih narodnih skupnosti izoblikovalo več skupin govorcev slovenščine kot drugega jezika oziroma jezika okolja, na primer srbohrvaško govorečih priseljencev, ki so jezik usvajali iz okolja, saj znanje jezika zanje ni bilo obvezno. Govorci slovenščine kot tujega jezika so postali tudi potomci slovenskih izseljencev, ki so za izobraževanje v slovenščini večinoma morali poskrbeti kar sami.

Govorci slovenščine kot drugega jezika oziroma jezika okolja so tako:

- pripadniki avtohtonih narodnih skupnosti oziroma t. i. starih ali tradicionalnih manjšin,
- pripadniki t. i. novih narodnih manjšin, na primer srbsko oziroma hrvaško govoreči priseljenci,
- Romi,
- priseljenci,
- učenci dvojezičnih šol, katerih materinščina ni slovenščina, na avstrijskem Koroškem in v Špetru Slovenov.

Govorci slovenščine kot tujega jezika pa so:

- potomci slovenskih izseljencev, ki se slovenščine niso naučili oziroma je ne uporabljajo doma,
- študenti na lektoratih v tujini,

- zaposleni v tujini, ki so službeno povezani s Slovenijo (tj. zaposleni v organih EU ipd.).

2.3 POUČEVANJE SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA OZIROMA JEZIKA OKOLJA IN KOT TUJEGA JEZIKA

Poučevanje slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja za pripadnike italijanske in madžarske manjšine na dvojezičnih območjih na Obali in v Prekmurju je zakonsko urejeno in sistematično potekalo od leta 1954, ko je londonski memorandum za obe omenjeni manjšini navedel konkretne kraje, kjer naj bi delovale manjšinske dvojezične šole. Po besedah Sonje Starc je bil »slovenski jezik v delu Slovenske Istre postavljen v vlogo jezika okolja /.../ že v prejšnjem stoletju kot eden izmed slovanskih jezikov, ki so sestavljali predmetnik italijanske gimnazije v Kopru«. (Starc 2005: 149) Slovenščina je bila v času fašizma in med drugo svetovno vojno izločena iz šolske rabe, leta 1959 pa so jo v šolah ponovno uvedli, in sicer kot obvezni predmet. (Starc 2005)

Na območju italijanske narodne skupnosti imamo danes za razliko od madžarskega dvojezičnega modela enojezični šolski sistem. Po besedah Barbare Baloh »v vseh treh obalnih občinah delujejo poleg vzgojno-izobraževalnih enot s slovenščino kot učnim jezikom in italijanščino kot jezikom okolja tudi vzgojno-izobraževalne enote (9 vrtcev, 3 osnovne šole s podružnicami in 3 srednje šole), kjer poučevanje poteka v italijanskem jeziku«. (Baloh 2005: 131) V teh osnovnih in srednjih šolah je učenje slovenščine obvezno, v vrtcih pa je le kot dodatek h kurikulumu, ki pripadnike italijanske in madžarske narodnostne manjšine s slovenščino zgolj seznani. (Baloh 2005)

Z osamosvojitvijo leta 1991 in oblikovanjem novih skupin govorcev slovenščine kot drugega jezika/jezika okolja pa se je začelo razvijati tudi načrtno poučevanje, namenjeno tem specifičnim skupinam in njihovim posebnim namenom.

Prve omembe izpitov iz znanja slovenščine segajo približno dvajset let nazaj, vendar prelomnico na tem področju predstavlja program *Slovenščina za tujce* (2000), »ker prekinja s tradicijo preverjanja jezikovno-sistemskega znanja

(slovnični testi) in po evropskih zgledih postavlja temelje za komunikacijski, avtentični način jezikovnega testiranja, pa tudi zato, ker ima za izhodišče tujega govorca.« (Ferbežar et al. 2004: 24, 25) Novosti programa so upoštevanje ravni samostojnosti govorca in odprava razločevanja med pasivnim in aktivnim znanjem, saj receptivne dejavnosti, ki so veljale za pasivno znanje, ravno tako zahtevajo določeno aktivno znanje. Program zajema tri ravni znanja: osnovno, srednjo in visoko raven, upošteva pa tudi evropsko šeststopenjsko lestvico, »ki jo je oblikoval Svet Evrope in je bila temelj za nastanek vseevropskega referenčnega okvira za jezike (*Common European Framework of Reference for Languages – CEFR*), kjer je raven B1 primerljiva z našo osnovno ravno, B2 s srednjo ravno, C1 pa z visoko«. (Ferbežar et al. 2004: 25)

Na podobni ravni kot *Slovenščina za tujce* pa je še *Sporazumevalni prag za slovenščino* (2004) oziroma *Threshold level for the Slovene language*, ki opisuje stopnjo sporazumevalne zmožnosti v slovenščini oziroma tujem jeziku. Novosti v programih vplivajo tudi na metodiko poučevanja in jezikovno tehnologijo. Poleg učbenikov in priročnikov so novost na tem področju tudi elektronski viri za učenje slovenščine, na primer *Slovenščina na daljavo* (<http://www.e-slovenscina.si/>). (Zemljarič Miklavčič et al. 2008)

Skupaj s poučevanjem slovenščine kot drugega jezika/jezika okolja se je razvijalo tudi poučevanje slovenščine kot tujega jezika. To je sicer sistematično potekalo že nekaj desetletij, saj je slovenščina postala študijski predmet ali študij na mnogih tujih univerzah; danes je študijski predmet na več kot petdesetih tujih univerzah. Leta 1965 je bil prvič organiziran *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture*, 1982 pa *Poletna šola slovenskega jezika*. Prelomno leto pa je tudi za to področje leto 1987, ko je bil ustanovljen Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko FF.

Na področju poučevanja in učenja slovenščine kot drugega ali tujega jezika je bilo v Sloveniji precej napredka, strokovnjaki s tega področja pa imajo tudi velike načrte za naprej, med drugimi še boljše prilagoditev lestvicam v SEJU (tj. v *Skupnem evropskem jezikovnem okviru*; 2011), kar bo zahtevalo tudi prenovitev programov, učnih načrtov in učnih gradiv.

2.4 POTREBE PO UČENJU SLOVENŠČINE KOT DRUGEGA JEZIKA OZIROMA JEZIKA OKOLJA IN KOT TUJEGA JEZIKA

Poučevanje slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja je bilo zakonsko urejeno in je sistematično najprej potekalo za pripadnike italijanske in madžarske manjšine na dvojezičnih območjih na Obali in v Prekmurju. Z osamosvojitvijo 1991 in statusom slovenščine kot edinega državnega in uradnega jezika (poleg italijanščine ali madžarščine na dvojezičnih območjih v Prekmurju oziroma Slovenski Istri) pa se je sestava govorcev slovenščine kot drugega jezika oziroma jezika okolja spremenila, saj je postala slovenščina edini sporazumevalni jezik v uradnih in javnih, pa tudi v številnih zasebnih govornih položajih za priseljence iz držav nekdanje Jugoslavije. Država je namreč zaradi spremenjenih razmer postavila določene pogoje za pridobitev slovenskega državljanstva, med drugimi tudi zahteve glede znanja slovenščine. (Zemljarič Miklavčič *et al.* 2008)

Postavljeni pogoji, ki določajo znanje slovenščine za pridobitev slovenskega državljanstva, so določeni z naslednjim:

»Eden izmed pogojev za pridobitev državljanstva Republike Slovenije, ki je bil opredeljen v 5. točki prvega odstavka 10. člena Zakona o državljanstvu Republike Slovenije, je bil tudi pogoj pogovornega znanja slovenskega jezika v takšni meri, da se tujec, ki uveljavlja pravico do slovenskega državljanstva, lahko sporazumeva z okoljem.« (Ferbežar *et al.* 2004: 21)

Preverjanje znanja opravlja posebna strokovna komisija, ki je v postopku naturalizacije za dodeljeno državljanstvo prosilcu potrdila, »da obvlada slovenski jezik za potrebe vsakdanjega sporazumevanja, kar dokaže s spričevalom o uspešno opravljenem izpitu iz znanja slovenščine na osnovni ravni.« (spletni vir [1])

Poleg zahtev o znanju slovenščine za pridobitev slovenskega državljanstva je novo obdobje s prihodom tujega kapitala prineslo tudi nove potrebe za učenje slovenščine kot drugega jezika oziroma jezika okolja zaradi šolanja v Sloveniji in opravljanja poklica, zlasti s področja medicine.

3 DANAŠNJI POLOŽAJ ANGLEŠČINE

V srednjem veku je bil najpomembnejši jezik sporazumevanja latinščina. Do konca dvajsetega stoletja pa se je močno uveljavila tudi angleščina – postala je *lingua franca*, jezik mednarodne komunikacije. Angleščina je materni jezik ljudi skoraj na vseh celinah, imenujemo jih domači govorci angleščine. Tistih, ki govorijo angleščino kot drugi jezik oziroma kot jezik okolja pa je še mnogo več; teh je skoraj četrtina svetovnega prebivalstva. (Harmer 2007)

Poučevanje angleščine je v večini držav vključeno že v osnovnošolske učne načrte, poučujejo jo tudi v zasebnih šolah po vsem svetu. Ker se ljudje angleščine učijo iz številnih razlogov, je njeno poučevanje razdeljeno na različna področja, kot so na primer ESP (angl. *English for Specific Purpose*, tj. angleščina za posebne namene oziroma angleščina kot jezik stroke – s področja bančništva, zdravstva itd.), EAP (angl. *English for Academic Purposes*, tj. angleščina za akademske/študijske namene) in ESOL (angl. *English for Speakers of Other Languages*, tj. angleščina za govorce drugih jezikov).

Za tako razširjenost angleščine je mnogo razlogov. Prvi razlog je prevlada angleščine nad anglo-francoščino v enajstem in dvanajstem stoletju, ko je angleščina sicer prevzela kar nekaj francoskih korenov, besed in slovničnih pravil, a jezik je ostal angleški. Podoben proces je potekal tudi, ko je prišla angleščina v stik z drugimi jeziki.

V obdobju kolonizacij so angleško govoreči osvajalci prenesli svoj jezik na podjarmljena območja in tako je angleščina postala svetoven jezik. K temu je pripomogla tudi kasnejša ekonomska prevlada ZDA. V zadnjih desetletjih je vodilno vlogo angleščine utrdil pretok informacij po internetu in ostalih medijih; uporablja se na primer v turizmu – na vseh letališčih so poleg oznak in obvestil v jeziku tamkajšnje države tudi oznake in obvestila v angleškem jeziku. Tudi razmah popularne kulture je veliko prispeval k prevladi angleščine: zelo pogosti so angleški oziroma ameriški filmi s podnapisi in glasba z angleškimi besedili.

Celo nekateri pisatelji se zaradi širšega kroga bralcev odločijo za pisanje v angleščini.⁶ (*ibid.*)

Angleščina je globalen/svetovni jezik in v primerjavi z njo se zdijo mnogi na videz 'manjši' jeziki ogroženi. To bi lahko veljajo tudi za slovenščino, saj mnogi dojemajo angleščino kot grožnjo maternemu jeziku oziroma slovenščini. House predlaga, da bi se »namesto, da bi zaznavali angleščino kot uničevalca, raje osredotočili na to, kako obdržati dovolj močno identiteto v skupnosti, da bi ohranili svoj jezik«. (House 2001, v Harmer 2007: 17)

3 THE DISTRIBUTION OF ENGLISH

In the Middle Ages Latin was the most important language of communication. By the end of the twentieth century English was on its way to become the same – *lingua franca*, the language of international communication. English is the mother tongue for many people around the globe and they are called the native speakers. They are being out-numbered by people with English as a second or a foreign language, that is, by more than a quarter of the world's population. (Harmer 2007)

Teaching English appears in the primary curriculum of many countries, it is also taught in private schools all over the world. People learn the language for different reasons and that is why teaching is divided into different fields, such as ESP (*English for Specific Purposes* – banking, nursing etc.), EAP (*English for Academic Purposes*) and ESOL (*English for Speakers of Other Languages*).

There are many possible reasons that the English language is widespread. The first one is the triumph of the language when confronted with Norman French in the eleventh and twelfth century – the language incorporated many French roots, words and grammatical rules but still remained English. A similar process has occurred with other languages that came in contact with English.

⁶ V zadnjem času je mnogo filmov sinhroniziranih, knjige pa so pogosto prevedene v druge jezike, zato omenjena trditev ni več tako aktualna, kot je bila nedolgo nazaj.

In times of colonization, English speaking conquerors took their language to subjugated lands and English became a worldwide language. The economic power of USA also ensured the survival and growth of the language. Today's informational exchange, for example via the internet, has made English the dominant world language. Another reason for its status is its use in tourism – all airports have signs and announcements in English (as well as in the language of the country). The swing of popular culture also promotes English. English films with subtitles are played almost everywhere, the same goes for music in English. Even some writers decide to use English for their books because of their target readers. (*ibid.*)

Since English is the global language, many consider it threatening to other, mostly seemingly smaller languages. This could also be the case with Slovene. House suggests that »rather than fearing English as a destroyer, we should, perhaps, concentrate on how to maintain communities with a strong enough identity to preserve the language they represent.« (House 2001, in Harmer 2007: 17)

4 POUČEVANJE TUJEGA JEZIKA

V današnjem času veljata jezikovna in kulturna raznolikost za temeljni vrednoti Evropske unije. Na osnovi maastrichtskega sporazuma (The Maastricht Treaty) iz leta 1992 so se v Svetu Evrope odločili, da je treba spodbujati poučevanje in učenje tujih jezikov ter razvijati medkulturno ozaveščenost. Za to je glede na »koncept evropskega državljanstva« treba oblikovati skupno izobraževalno politiko, kjer bo kakovostno poučevanje jezikov ključnega pomena. (Skela 2011)

»V Sloveniji je učenje tujih jezikov razmeroma priljubljeno, kar je posledica več objektivnih dejavnikov: gospodarskih interesov, velikosti dežele, nacionalne večjezičnosti (z madžarsko in italijansko manjšino) ter zgodovinskih jezikovnih vezi.« (Skela 2011: 117) Tudi položaj tujih jezikov v Sloveniji bi moral biti na splošno in v formalnem izobraževanju dober predvsem iz dveh razlogov: zaradi

priporočil Sveta Evrope, ki poudarjajo pomen učenja in znanja tujih jezikov, ter zaradi statusa tujih jezikov kot pomembnih predmetov v izobraževalnih okoljih. Vendar sta oba razloga neprepričljiva, saj so priporočila Sveta brez predpisovalne moči glede poučevanja tujih jezikov in je odločitev prepuščena posamezni državi; pa tudi »pomembnost predmetov« je le načelna oziroma navidezna, saj imajo okoliščine, v katerih poteka pouk tujega jezika, preveč omejitev (npr. preveliki razredi, usmerjenost na izpite ipd.⁷), da bi to spominjalo na naravno usvajanje jezika. (*ibid.*)

4.1 RAZVIJANJE SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI

Najpogosteje naveden cilj poučevanja tujega jezika je razvijanje *sporazumevalne zmožnosti*.⁸ Ta pojem povzema teoretično, praktično in raziskovalno delovanje na tem področju zadnjih nekaj desetletij, definicija sporazumevalne zmožnosti pa se je sčasoma razvijala. Prvi je teorijo sporazumevalne zmožnosti uvedel Hymes leta 1971. Njegov model se je kasneje sicer spreminjal, toda temeljna ugotovitev – da je sporazumevalna zmožnost skupek več zmožnosti – je ostala. Sestavljajo jo »*jezikovna zmožnost* (na primer slovnica, fonologija, leksika), *pragmatične* (na primer kohezija in koherenca), *sociolingvistične* (na primer formalni/neformalni registri) in *strateške zmožnosti* (na primer kompenzacijske strategije)«. (Skela 2011: 119)

Glede na definicije sporazumevalne zmožnosti se je prilagajalo tudi poučevanje tujih jezikov oziroma oblikovanje učnih načrtov. (Skela 2011)

Oblikovati nove smernice poučevanja tujih jezikov pa je naloga *Skupnega evropskega jezikovnega okvira: učenje, poučevanje, ocenjevanje* oziroma *SEJO*, ki je izšel leta 2001 (v slovenskem prevodu pa 2011). Pomembnejša vidika *Okvira* sta oblikovanje *skupnih jezikovnih ravni* (angl. *common reference levels*) in doslej najbolj natančen opis sporazumevalne zmožnosti. Poučevanje

⁷ Omenjeno velja tudi za druge predmete, ne le za učenje tujih jezikov.

⁸ Na področju poučevanja slovenščine kot prvega/maternega jezika ravno tako stremijo k razviti sporazumevalni zmožnosti. Kot pravi Voglova, je ta »sestavljena iz jezikovne in pragmatične zmožnosti, pri čemer v jezikovno ob besedno-slovnični in tvorni lahko uvrstimo tudi metajezikovno in besedilno, del pragmatične zmožnosti pa sta tudi metaforična in metakognitivna zmožnost, tj. zmožnost razmisleka o lastnem sporazumevanju«. (Vogel 2003: 24)

tujih jezikov se je vedno tesno naslanjalo zgolj na vedo o jeziku, torej na jezikoslovje, kar je smiselno, a hkrati zavajajoče. Jezikoslovna spoznanja so mnogokrat neuporabna za poučevanje tujih jezikov, mnogo bolj uporabna so na primer spoznanja psihologije ali pedagogike. Glede na nova spoznanja se *Okvir* s pristopom k opisu jezikovnega znanja in rabe odmika od redukcionizma jezikoslovja. *Okvir* sporazumevalno zmožnost definira kot skupek zmožnosti, ki jih učenci pridobijo z izkušnjami. Te zmožnosti deli na *splošne* in *sporazumevalne jezikovne zmožnosti*. Zadnje so za učitelja bolj zanimive in jih v *Okviru* delijo na:

- jezikovne zmožnosti (leksikalna/besedna, slovnična, semantična, fonološka, pravopisna, pravorečna),
 - sociolingvistične zmožnosti (jezikovni označevalci družbenih odnosov, vpljudnostne konvencije, izrazi ljudske modrosti, razlike v registru) in
 - pragmatične zmožnosti (diskurzna zmožnost, funkcijska zmožnost).
- (Povzeto po SEJU 2011 v Skela 2011: 125)

Le ena zmožnost torej ni dovolj za uspešno sporazumevanje.

Sporazumevalne zmožnosti pa kljub uspešnemu definiranju ni tako lahko uporabiti v procesu poučevanja, saj je sporazumevalna zmožnost v (tujem) jeziku »nekaj tako zapletenega, da je verjetno nikoli ne bo mogoče skrčiti na 'lepo zapakiran učni načrt'«. (Skela 2011: 126) Dejstvo je, »da je nosilno organizacijsko načelo današnjih učbenikov – in s tem verjetno tudi poučevanja – še vedno slovnični učni načrt«, kar pomeni, da se kljub priporočilom *Okvira* in drugih dokumentov Sveta Evrope »še vedno daje prednost razvijanju slovnične in leksikalne zmožnosti«. (Skela 2011: 131)

5 BESEDIŠČE

5.1 POMEN BESEDIŠČA

»Brez znanja slovnice ni mogoče veliko sporočiti, medtem ko brez besedišča ni mogoče ničesar sporočiti.« Tako je pomen besedišča opredelil Wilkins. (1972, v Čok *et al.* 1999: 136) Besedišče je temeljni nosilec pomena, saj se lahko posameznik z znanjem le osnovnih besed (za silo) sporazumeva, pa čeprav so v komunikaciji uporabljene slovnične nepravilnosti. Ločnice med besediščem in slovnico so nejasne in zato deležne veliko raziskovalne pozornosti. (Čok *et al.* 1999)

Mnenja teoretikov o razmerju med besediščem in slovnico v procesu poučevanja in učenja drugega ali tujega jezika so različna: po mnenju nekaterih je slovnično znanje pomembnejše, po mnenju drugih pa bi morala biti v procesu poučevanja besedišče in slovnica enakovredna. Predstavnik stališča, da bi morala biti leksika v središču pozornosti, je tudi Lewis, saj naj bi bil »jezik sestavljen iz gramatikalizirane leksike in ne iz leksikalizirane slovnice«. (Lewis 1993: vi)

Vse večji pomen leksike v procesu poučevanja pa je povzročil spremembe pri metodah in pristopih poučevanja. (*ibid.*) Pri *slovnično-prevajalni metodi* sta si slovnica in besedišče enakovredna, med sporazumevalnimi dejavnostmi pa sta poudarjeni predvsem branje in pisanje. Pri *direktni metodi* je učenje besedišča pomembnejše od učenja slovnice, enakovredno poudarjene pa so vse štiri sporazumevalne dejavnosti (branje, pisanje, govorjenje in poslušanje). Za *avdiolingvalno metodo* je značilno, da poudarja strukture, besedišče pa se uči z dialogom. Dejavnosti si tu časovno sledijo od poslušanja in govora do branja in pisanja. Poučevanje jezikov po *sugestopedski metodi* (t. i. *Suggestopedia*) poudarja besedišče in njegovo uporabo, slovnica je natančno predstavljena, vendar v minimalnem obsegu. Pri tej metodi je najpomembnejša sporazumevalna dejavnost govorjenje. Cilj *komunikacijskega pristopa* je učenje sporazumevalne zmožnosti v ciljnem jeziku, zato sta primarni dejavnosti

poslušanje in govorjenje. *Metoda popolnega telesnega odziva* (angl. *Total Physical Response*) pa izhaja iz opazovanja, kako se otroci naučijo maternega jezika, zato sta poudarjena tako besedišče kot slovnica, prednostni dejavnosti pa sta poslušanje in govor. (Larsen-Freeman 1986) Trenutno prevladujoča tujejezikovna didaktika je komunikacijski pristop, vendar v okviru tega pristopa še ni sistematično izdelanih načinov poučevanja, ki bi omogočali/zagotavljali razvijanje/doseganje njegovega cilja. Kot meni Spade (2007, v Skela 2011: 126), je količina nakopičenega teoretičnega, empiričnega in pedagoškega vedenja dosegla takšno stopnjo sofisticiranosti, da tega vedenja ne moremo več konceptualizirati z vidika *metod*.

5.2 OBSEG BESEDIŠČA

(Bogato) besedišče imamo, kadar poznamo veliko besed, kar pomeni, da jih znamo zapisati in izgovoriti (tj. poznamo njihovo glasovno sestavo in naglas) ter da vemo, kaj pomenijo, saj zgolj oblika besede ne pove nič o njenem (predmetnem) pomenu. Hkrati pomen besed ni sestavljen le iz slovarske definicije, ampak »pomeni vedenje o besedah, ki so z njo pogosto povezane (kolokacije), ter o njenih konotacijah, vključno z registrom⁹ in kulturnim ozadjem«. (Thornbury 2002: 15)

Obseg mentalnega leksikona¹⁰ se razlikuje med prvim jezikom in drugim jezikom oziroma jezikom okolja ter tujim jezikom. Domači govorec pozna nekje 20.000 besed oziroma besednih družin, govorec nematernega jezika pa po navadi doseže 5000 besed oziroma besednih družin. (*ibid.*)

5.3 ČLENITEV BESEDIŠČA

Besedišče je zelo obsežno področje jezika, ki ga je smiselno deliti v manjše skupine. Po Thornburyju poznamo dve ravni besedišča: osnovno in določujoče

⁹ Izraz *register* se v nalogi nanaša na različico jezika, značilno za določen sporazumevalni položaj.

¹⁰ Mentalni leksikon predstavlja organizacijo besed v naših mislih.

besedišče. Osnovno skupino besedišča sestavljajo besede, uporabljene v vsakodnevni komunikaciji, določujoče besedišče pa predstavljajo pojmi, »uporabljeni v slovarskih definicijah/slovarskem pomenu«. (Thornbury 2002: 21)

5.3.1 Leksikalne enote

Pogost pojav v besedišču so tudi nekakšni jezikovni vzorci, ki se v jeziku pogosto pojavljajo kot eno – kot leksikalne enote. Lewis zato leksikalne enote deli na besede (angl. *words*, npr. *book*, *of*), večbesedne enote (angl. *multi-word units*) – te deli na kolokacije (angl. *collocations*, npr. *take a second*) in na tako imenovane ustaljene izreke/fraze (angl. *institutionalised expressions*, npr. *Just a moment, please.*) – zadnja skupina leksikalnih enot so tudi tako imenovane *polywords*, kar pomeni skupine besed, ki funkcionirajo kot ena enota (nekakšna kategorija jezikovnih koščkov oziroma besedne zveze, npr. *put off*). (Lewis 1993)

Besede Lewis deli na nepolnopomenske besede (npr. *with*, *of* oziroma *z*, *od*) in polnopomenske besede (npr. *book* oziroma *knjiga*). (Lewis 1993) Tako delitev poznamo tudi v slovenistiki/slovenskem jezikoslovju.

Prva skupina jezikovnih enot, kolokacije, opisujejo, kako se posamezne besede družijo z drugimi besedami in tvorijo neko celoto. Delijo se na stalne kolokacije (angl. *fixed collocations*) in na proste kolokacije (angl. *free collocations*). Kolokacije se nanašajo predvsem na vsebino tistega, kar želi govorec sporočiti. V drugi skupini jezikovnih enot, v ustaljenih izrekih, pa je poudarek na tem, katero govorno dejanje govorec izraža oziroma kaj je njegov sporazumevalni namen, tj. se pritožuje ali pojasnjuje ipd. (Lewis 1993)

V slovenskem jezikoslovju je bolj ustaljena delitev leksikalnih enot na besede in besedne zveze. Besede se, podobno kot pri Lewisu, delijo na polnopomenske (npr. *knjiga*) in nepolnopomenske (npr. *na*, *od*), besedne zveze pa so stalne ali proste. Stalne besedne zveze so tiste, ki jih sporočevalec jemlje iz mentalnega leksikona, proste pa so tiste, ki jih sporočevalec tvori sproti, torej jih ne jemlje iz svojega mentalnega leksikona. Stalne besedne zveze se delijo na stalne besedne zveze z neprenesenim/dobesednim pomenom (sem spadajo na primer

večbesedni terminološki izrazi, pa tudi vljudnostne fraze ipd.) in na stalne besedne zveze s prenesenim pomenom ali frazeme, pri katerih pomena besedne zveze ni mogoče predvideti na podlagi pomena posameznih besed, ki zvezo sestavljajo. Frazemi so lahko v nestavčni obliki (rekla) ali v stavčni obliki (rečenice ali pregovori).

5.3.2 Členitev besedišča po Thornburyju

V diplomski nalogi bom izhajala iz delitve besedišča po Thornburyju, saj zajame tako oblikovni kot pomenski vidik različnih leksikalnih enot – besed in besednih zvez. Thornbury deli besedišče glede na besedne vrste (angl. *word classes*), besedne družine (angl. *word families*), glede na besedotvorne postopke (angl. *word formation*), na besede, jezikovne koščke (angl. *multiword units or lexical chunks*) in kolokacije (angl. *collocations*), na enakozvočnice (angl. *homonyms*), večpomenke (angl. *polysemes*), sopomenke in protipomenke (angl. *synonyms and antonyms*), nadpomenke in podpomenke (angl. *hyponyms*) ter na besede pomenskega polja (angl. *lexical field*). (Thornbury 2002)

Thornbury besede najprej deli glede na to, v katero besedno vrsto spadajo. V angleščini poznamo osem besednih vrst: samostalnike (angl. *nouns*), zaimke (angl. *pronouns*), glagole (angl. *verbs*), pridevnike (angl. *adjectives*), prislove (angl. *adverbs*), predloge (angl. *prepositions*), veznike (angl. *conjunctions*) in *determiners* (besede, ki določajo sledeče besede, na primer členi (določni, nedoločni), števniki, svojilni pridevniki itd.). Teh osem besednih vrst pa razporedi v dve skupini, in sicer na slovnične oziroma nepopolnopomenske besede (angl. *grammatical words*) in polnopomenske besede (angl. *content words*). (Thornbury 2002)

Tudi v slovenščini govorimo o večini omenjenih skupin besed, vendar jih nekoliko drugače delimo v besedne vrste, predvsem zaradi pregibnosti oziroma nepregibnosti in glede na skladenjske vloge. Poznamo 9 besednih vrst, to so samostalniške besede (med njih uvrščamo samostalnike, samostalniške zaimke in posamostaljene pridevnike), pridevniške besede (med njih uvrščamo

pridevnike, števnik in pridevniške zaimke), glagole, prislove, povedkovnike, veznike, predloge, členke in medmete. (Toporišič 2004)

Naslednje skupine besedišča so besedne družine, ki imajo skupno osnovo oziroma koren, nanj pa so pripeta različna obrazila. Primera besed, ki spadata v isto besedno družino, sta npr. *gledati* in *pogled* (angl. *to look, a look, looking*). (Thornbury 2002)

Glede na besedotvorne postopke v angleščini Thornbury omenja naslednje vrste tvorjenk: zloženke (angl. *compounds*, tj. besede, sestavljene iz dveh, samostojnih polnopomenskih besed, ki nista spremenili oblike, npr. *second, hand* → *second-hand*), prekrivanke oziroma konglutinati (angl. *blends*, tj. besede, nastale iz dveh besed, ki nimata več nespremenjene oblike, npr. *breakfast, lunch* → *brunch*), sprevrženke oziroma konverti (angl. *conversions*, besede, ki spremenijo le besedne vrste, ne pa oblike, npr. *an eye* → *to eye somebody*) in krnitev oziroma trunkacija (angl. *clipping*, npr. *influenza* → *flu*). (Thornbury 2002)

Toporišič pa v *Slovenski slovnici* navaja naslednje besedotvorne postopke: izpeljavo (dodajanje pripone podstavi, npr. *gozdar*), zlaganje (zlaganje podstav z medpono, npr. *avtogaraža*), sestavljanje (dodajanje predpone podstavi, npr. *pragozd*) in sklapljanje (sklapljanje podstav brez medpon, npr. *kjerkoli*) (Toporišič 2004). Po Toporišiču obstajajo tudi t. i. mešane tvorbe, tvorjene s krnitvijo in sklapljanjem ali krnitvijo in izpeljavo. Omenja pa tudi konverzijo, kjer se besedi spremeni besedna vrsta, posledično pa tudi slovnične lastnosti in predmetni pomen.

Besedišče poleg posameznih besed sestavljajo še »večbesedne zveze, ki predstavljajo tudi nekakšne stalne jezikovne 'koščke' (ang. *chunks*)«. (Skela 2008: 136) V takšnih primerih lahko razumemo vse besede v leksikalni enoti, pa kljub temu ne razumemo celote, saj njenega pomena ni mogoče izpeljati iz posameznih besed. Teh »koščkov« med sporazumevanjem ne tvorimo sproti, besedo za besedo, temveč so kot celota shranjeni v notranji 'shrambi' domačih govorcev. To pomeni, da se jih morajo učenci naučiti v celoti in kontekstu.

(Skela 2008) Stalni jezikovni 'koščki' so deloma prekrivni s slovenskimi stalnimi besednimi zvezami s prenesenim pomenom (tj. frazemi).

Po Thornburyju k jezikovnim »koščkom« spadajo stavčni okviri (angl. *sentence frames*, npr. *It's amazing how ...*), t. i. frazni glagoli oz. glagoli z določenimi prislovi oziroma predlogi, ki skupaj tvorijo drug pomen, kot če bi sestavini prevajali dobesedno (angl. *phrasal verbs*, npr. *look after* in slovenska glagola hoditi za kom, gledati za kom), ter idiomi (angl. *idioms*, npr. *out of the blue*). (Thornbury 2002)

Naslednja skupina besed, ki jo izpostavi Thornbury, so kolokacije oziroma sopojavljanke (angl. *collocations*). »Avtor samega izraza je britanski jezikoslovec J. R. Firth, ki je postuliral leksikološko izvedenko pregovora »povej mi, s kom se družiš, pa ti povem, kdo si«, in sicer kot »besedo spoznaš po njeni družbi« (angl. *you shall know a word by the company it keeps*) (Firth 1951). /.../ Izraz kolokacija se uporablja za opisovanje možnih načinov povezovanja besed, ki tvorijo večbesedne nize.« (Gorjanc and Jurko 2004: 52) Primera kolokacij sta na primer *to travel by bus* oziroma *potovati z avtobusom*, *to take an exam* oziroma *opravljati izpit*.

Tako v angleščini kot v slovenščini besede razvrščamo tudi glede na to, koliko slovarskih pomenov imajo ter kako so med seboj povezane po oblikovni/zvočni podobi in po pomenu. Po številu slovarskih pomenov tako ločimo enopomenke (angl. *monosemes*) in večpomenke (angl. *polysemes*); besede z enako glasovno/pisno obliko in z različnim pomenom so enakozvočnice (angl. *homonyms*); glede na medsebojna pomenska razmerja pa so besede sopomenke in protipomenke (angl. *synonyms and antonyms*) ter podpomenke in nadpomenke (angl. *hiponyms and hyponyms*). Z njihovo pomočjo je lažje razložiti nove besede pri učenju in poučevanju jezika.

Thornbury kot zadnjo skupino, v katero se povezujejo besede/besedne zveze, omenja še pomensko polje (ang. *lexical field*). Vanj spadajo besede, ki se nanašajo na določeno tematiko, na božične praznike se na primer navezujejo besede/besedne zveze, kot so *kamin*, *sneg*, *božično drevo* ipd. (ang. *Christmas* → *fireplace, snow, Christmas tree etc.*) (Thornbury 2002)

5 VOCABULARY

5.1 THE IMPORTANCE OF VOCABULARY

»Without grammar very little can be conveyed, without vocabulary nothing can be conveyed.« (Wilkins 1972, in Čok *et al.* 1999: 136) Vocabulary is the carrier of the meaning and one can communicate effectively with knowing only basic words and making grammatical mistakes. The division between vocabulary and grammar is unclear but nowadays attracts special attention. (Čok *et al.* 1999)

The relation between vocabulary and grammar greatly differs in theory of L2/FL teaching and learning. Some theorists see grammar more important than vocabulary, others consider them equal important. According to Lewis, vocabulary should be more emphasized, since »language consists of grammaticalised lexis—not lexicalised grammar«. (Lewis 1993: vi)

Greater importance of vocabulary in language teaching caused changes in methods and approaches of language teaching and learning. In *Grammar-translation* vocabulary and grammar are equally important, reading and writing are more emphasized. *Direct method* considers vocabulary more important than grammar, reading, writing, speaking and listening are all emphasized. In *Audiolingualism* structures are emphasized, vocabulary is learned through dialogues; first there are listening and speaking, reading and writing follow afterwards. *Suggestopedia* pays special attention to vocabulary and its use, grammar is precisely taught, but in small amounts; speaking is the most important activity. *The Communicative Approach* tries to achieve communicative competence in the target language, primary activities are listening and speaking. *Total Physical Response* has roots in observation of acquiring the mother tongue. Both grammar and vocabulary are considered important, listening and speaking are preferential. (Larsen-Freeman 1986)

The most important seems to be the Communicative Approach, but no systematically developed ways of teaching exist so far that would ensure

reaching its goal. According to Spada the amount of theoretical, empirical and pedagogical knowledge reached such degree of sophistication that it can no longer be conceptualised with methods. (Spada 2007 in Skela 2011)

5.2 THE SIZE OF THE MENTAL LEXICON

Having a broad vocabulary equals knowing a lot of words. But what is thought by knowing a word? It involves both knowing the word's form and its meaning since the form itself does not tell you anything about its meaning. Knowing the meaning of a word involves not only the dictionary meaning – »it also means knowing the words commonly associated with it (its collocations) as well as its connotations, including its register and its cultural accretions.« (Thornbury 2002: 15)

The size of the lexicon differs between first and second language vocabulary learning. An adult native speaker has a vocabulary of approximately 20,000 words (or word families) but a non-native learner reaches the number of 5,000 words (or word families) after years of effective learning. (*ibid.*)

5.3 VOCABULARY GROUPING

Vocabulary extends over a large area. That is why it is divided into smaller units. Two levels of vocabulary define the size of language knowledge: core vocabulary and defining vocabulary. Core vocabulary consists of words used in everyday life but the defining vocabulary means the words that are »used in the dictionary's definitions«. (Thornbury 2002: 21)

5.3.1 Lexical units

Language often consists of special patterns that appear as a unit – of lexical units. Lewis distinguishes three groups of lexical units: words, multi-word units and polywords.

Words are divided into »words with zero or low information content (*with, of*) and those of high information content (*book, advert, oscillate*)«. (Lewis 1993: 91) The same distinction also exists in Slovene.

Multi-word units are divided into collocations (for example: *crystal clear*) and institutionalised expressions (for example: *Certainly not; Sorry to interrupt* etc.). There are two groups of collocations: fixed and free collocations. Collocations are »associated with the content of what the language user expresses«. (Lewis 1993: 94) The second group, institutionalised expressions are associated with »what the language user is doing – complaining, explaining, contradicting etc.«. (Lewis 1993: 94)

The Slovene division of lexical units is into free and fixed lexical units, where the latter have literal or figurative meaning (the so called *frazemi*) – they could be in a form of a sentence (*rečenice* and *pregovori*) or not (*rekla*).

5.3.2 Thornbury's vocabulary grouping

In my dissertation I focus on Thornbury's vocabulary grouping. He divides vocabulary into: word classes, word families, according to word formation, into multiword units or lexical chunks, collocations, synonyms and antonyms, hyponyms, homonyms and lexical fields. (Thornbury 2002)

English has eight word classes: nouns, pronouns, verbs, adjectives, adverbs, prepositions, conjunctions and determiners. He puts them into two groups: grammatical words and content words. (Thornbury 2002)

Slovene language has similar word classes, but they are put into different groups. There are nine word classes: nominal word group, adjectival word group, verb, adverb, the so called *povedkovnik*, conjunction, preposition, *členek* and *medmet*. (Toporišič 2004)

The next group is word families. They share the same base or root but take different endings. One example of the same word family are the words *look, looking, looked*. (Thornbury 2002)

In the process of word formation, Thornbury mentions compounds (*second, hand* → *second-hand*), blends (*breakfast, lunch* → *brunch*), conversions (*an eye, to eye sb*) and clippings (*influenza* → *flu*). (Thornbury 2002)

In *Slovenska slovnica*, Toporišič presents Slovenian word-formational processes, such as: *izpeljava* (adding suffixes to the base), *zlaganje* (adding prefixes to the base), *sestavljanje* (putting together bases with an affix) and *sklapanje* (putting together bases without affixes). (Toporišič 2004) According to Toporišič, word-formational processes are also mixed formation (*mešana tvorba*) and conversion.

English vocabulary also consists of multi-word units, which are often simply called *lexical chunks*. It is possible to understand all words in the lexical unit but not together as a meaningful unit. These chunks are saved in native speaker's mental lexicon and are not formed word after word. This implies that one should learn them as a unit in its proper context. (Skela 2008)

Thornbury's lexical chunks include sentence frames like *It's amazing how ...*, phrasal verbs like *look after* and idioms, such as *out of the blue*. (Thornbury 2002) Most of the lexical chunks are the same as Slovene *stalne besedne zveze*.

A vocabulary group close to chunks are collocations. The author of the expression is J. R. Firth, who said that »*you shall know a word by the company it keeps* (Firth 1951)./..../ The word *collocation* is used for describing possible ways of putting words together into meaningful multiword units.«. (Gorjanc in Jurko 2004: 52)

Both Slovene and English have monosemes, polysemes, homonyms, synonyms, antonyms, hiponyms and hyponyms. With their help, explaining new words in the process of teaching and learning a language is much easier.

What Thornbury points out as the last group of vocabulary is the lexical field. Here are words all connected to the same theme, for example to the idea of Christmas. In this lexical field one would find words as *fireplace*, *snow*, *Christmas tree* and similar. (Thornbury 2002)

6 UČENJE, USVAJANJE IN POMNJENJE BESEDIŠČA

6.1 UČENJE IN USVAJANJE BESEDIŠČA

Procesa usvajanja in učenja se razlikujeta. Učenje besedišča je načrtovan, sistematičen in zavesten proces, medtem ko je usvajanje ravno nasprotno, neformalno in nesistematično učenje besedišča.

Glede na raziskave usvajanja se besedišča naučimo s pomočjo asociacij; ta proces poteka na osebni ravni v interakciji z ljudmi, ko si z njimi izmenjujemo znanja in mnenja. Po besedah Skele (2008) usvajanje besedišča ni le razumski proces, ampak je tudi izkušenjski.

6.2 ORGANIZACIJA BESEDNEGA ZNANJA

Besede so v možganih urejene kot nekakšno omrežje, ki je zelo organizirano in med sabo prepleteno. To omrežje se imenuje mentalni leksikon. Thornbury ga razlaga kot prekriven sistem, kjer so besede shranjene po dveh kriterijih, glede na pomen in obliko besed. Število povezav med besedami je ogromno in najti določeno besedo v mentalnem leksikonu je kot iskati pot oziroma več poti v omrežju naenkrat. Thornbury pravi, da te 'poti' vsebujejo semantične, sintaktične, fonološke, ortografske, morfološke, kognitivne, kulturološke in avtobiografske povezave. (Thornbury 2002)

Primer organizacije določene besede je na primer *jabolko*, ki je shranjeno pod pomenskim poljem *sadje*, ki se začne na črko *j*, saj naj bi možgani najprej začeli

z iskanje besede glede na njen pomen (kot v leksikonih, enciklopedijah) prej kot glede na njeno obliko (kot v slovarjih). (Thornbury 2002)

Besede so tako v možganih organizirane po posameznih pomenskih poljih in pričakovano je, da bi jih tako tudi poučevali (zlasti v učbenikih), vendar sodobni učbeniki večinoma predstavljajo besede glede na besedne nize. Thornbury (2002) se ne strinja s predstavitvijo besed v leksikalnih nizih, ampak meni, da bi morale biti besede tematsko predstavljene, saj bi bilo tako manj zmede, besede pa bi si lažje zapomnili. Priporoča raje dejavnosti, ki izhajajo iz besedila, saj novim besedam ponujajo kontekst. Tudi Nation (1994) se ne strinja z obravnavo besed v leksikalnih nizih in poudarja pomen konteksta pri obravnavi novega besedišča.

6.3 KAKO SE NAUČIMO BESEDIŠČA?

V prvem (J1) oziroma maternem jeziku so prve besede, ki jih otrok usvoji, uporabljene za poimenovanje oziroma označevanje pojmov z besedami. Ko je določen pojem poimenovan z besedo, ga otrok tudi razporedi glede na druge pojme oziroma besede, *mačko* na primer uvrsti pod *živali*. To je proces gradnje (besednega) omrežja (angl. *network building*), kar pomeni oblikovanje določenega sistema besed, kjer so na primer besede *črn* in *bel* ali *družina* in *brat* med seboj povezane. (Thornbury 2002) Na pravkar predstavljeni način se razvije besedišče/mentalni leksikon prvega jezika; tudi proces razvoja besedišča/mentalnega leksikona drugega jezika (J2) je podoben, vendar z nekaj razlikami. Učenci drugega jezika že imajo svoj prvi jezik oziroma že zgrajen mentalni leksikon. Ob učenju novega jezika morajo tako oblikovati nov konceptualni sistem, kar je podobno kot pri učenju J1, vendar je ta novi mentalni leksikon drugoten. (Thornbury 2002)

Dejstvo, da učenci že imajo zgrajen mentalni leksikon prvega jezika, večinoma omogoča lažje učenje drugega jezika, vendar je prisotnih tudi nekaj pomanjkljivosti. Ko se učenci naučijo nove besede v drugem jeziku, to po navadi le prenesejo v svoj materni jezik (te besede so tako imenovani *pravi prijatelji* oziroma *real friends*). V nekaterih primerih pa se lahko pojavijo t. i. *lažni*

prijatelji (angl. *false friends*) – to so besede, ki v obeh jezikih delujejo enako (so si blizu po zvočni podobi in imajo podobne skladišne vloge), vendar njihov pomen ni enak ali soroden. Primer lažnega prijatelja med slovenščino in angleščino je npr. beseda *actual*, ki v angleščini pomeni dejanski, ustreznica slovenske besede aktualen pa je angleški *relevant*. Poleg pravih in lažnih prijateljev obstajajo tudi t. i. neznanci (angl. *strangers*) – to so besede, ki nimajo ustreznice v prvem jeziku, saj v njihovem maternem jeziku koncepta, ki ga besede poimenujejo, sploh ni. (Thornbury 2002)

6.4 POMNENJE BESEDIŠČA

Pri učenju ni dovolj, da se nečesa le naučimo, naučeno si je treba tudi zapomniti. Pri učenju besedišča to pomeni, da se besedne enote (besede in fraze) shranijo v spomin in da jih lahko tudi prikličemo. Pri pomnjenju sodelujejo tri vrste spomina: *kratkoročni*, *delovni* in *dolgoročni spomin*.

V *kratkoročni spomin* se lahko shrani omejeno število informacij, ki si jih zapomnimo le za nekaj sekund. (Thornbury 2002) Tako se na primer v tem spominu ohrani telefonska številka do klicanja ali pa si za kratek čas zapomnimo besedo, ki smo jo pravkar slišali/prebrali. Po mnenju Muska in Pečjaka ima kratkoročni spomin kljub omejenemu številu informacij še vedno obsežno kapaciteto, za shranjevanje v kratkoročni spomin pa ni potrebno razumevanje, le pozornost oziroma zavest. (Musek in Pečjak 1997 v Jesenovec 2004)

Funkcija *delovnega spomina* je, da se posameznik na določeno informacijo osredotoči tako dolgo, da lahko z njo izvaja določene operacije. Drugače povedano, informacija je najprej naložena, preučena in 'seljena', dokler ni priklicana za ponovno vzpostavitev. (Thornbury 2002) Informacije, ki jih posameznik trenutno 'obdeluje' v delovnem spominu, lahko izhajajo iz zunanjih virov (zaznamo jih prek čutil), so priklicane iz dolgoročnega spomina ali pa oboje. (*ibid.*) Delovni spomin traja manj kot minuto in povprečno obsega 7 enot informacij. Večjo zapomnitev se doseže z razvrščanjem manjših enot v večje. (Musek in Pečjak 1997 v Jesenovec 2004).

Zadnji, *dolgoročni spomin* ima ogromen obseg, zapomnitev informacij pa je trajna.

Informacije med kratkoročnim in dolgoročnim spominom potujejo v obe smeri, pot do uspešnega prenosa informacij od kratkoročnega do dolgoročnega spomina pa je ponavljanje. K uspešnemu prenosu prispevajo tudi priklic, motivacija, kognitivna udeležnost, čustvena soudeležba, porazdelitev učenja čez daljše časovno obdobje; učitelj lahko prenos spodbudi, če omogoči učencem, da delajo po svojem tempu, jih postavi v situacijo, kjer morajo uporabiti novo znanje, če se uporabljajo mnemotehnične strategije in podobno. (Thornbury 2002)

Tudi *nevroligvistično programiranje* (NLP) se ukvarja s tem, kako se ohranijo informacije. NLP nakazuje, da informacij ne prejemamo le iz zunanjih virov, ampak tudi iz notranjega sistema čutil. Nekateri si besedišče lažje zapomnijo, če vidijo slike ali si jih predstavljajo, na podlagi zvoka (oziroma ko besede slišijo), pa tudi skozi pisanje in prepisovanje besed. (Jesenovec 2004)

Pri opisovanju načinov zapomnitve besedišča se Skela sklicuje na Bowna in Marksa (1994), ki pravita, da si besede lažje zapomnimo s pomočjo asociacij. Večino asociacij sprožijo slike, mentalne predstave, asociacije na določeno situacijo, kontekst, (osebne) potrebe, asociacije na drugo besedo (maternega ali drugega jezika) ali čustva, vonj, zvok in gib. (Skela v Čok *et al.* 1999)

6 LEARNING, ACQUIRING AND REMEMBERING VOCABULARY

6.1 LEARNING VS. ACQUIRING VOCABULARY

Acquiring is a different process than learning. Vocabulary learning is planned and systematic whereas acquisition means the opposite, just 'picking up words'. A research on acquisition shows that vocabulary is taught through associations, which is a personal process that develops in social interaction with other people by exchanging knowledge and opinions with others. According to Skela

vocabulary acquisition is not only the process of reasoning but also the process of experience. (Skela 2008)

6.2 WORD KNOWLEDGE ORGANISATION

Words that are stored in mind resemble a kind of a network or a web and they are highly organised and interconnected. This organisation is called the mental lexicon.

Thornbury defines the mental lexicon as »an overlapping system in which words are stored as 'double entries': one entry containing information about meaning and the other about form. /.../ The number of connections is enormous. Finding a word is like following a path through the network, or better, following several paths at once.« (Thornbury 2002: 17) According to the same author these paths contain »semantic, syntactic, phonological, orthographic, morphological, cognitive, cultural and autobiographical connections«. (Thornbury 2002: 17)

As an example, the word *apple* is stored in the lexical field of *fruit*, starting with letter *a*, since the brain is »disposed to begin the search via the meaning-based (thesaurus-like) lexicon rather than the form-based (dictionary-like) one«. (Thornbury 2002: 17) Words are therefore organised in our mind as lexical fields and it is to expect that the sources of vocabulary teaching (especially course books) would present words in the same way. Most contemporary course books tend to present words organised as lexical sets. However, Thornbury (2002) disagrees with this kind of approach and believes words should be presented thematically since such organisation causes less confusion and is more memorable. He prefers text-based activities that provide background to new words. Nation (1994) also disapproves of teaching vocabulary in lexical sets and stresses the importance of contexts for new vocabulary items.

6.3 HOW IS VOCABULARY LEARNED?

The first words acquired in a mother tongue are those used for labelling – mapping words on to concepts. When a child labels a particular concept, he/she also categorises it, for example: a *cat* gets a superordinate word – *an animal*. This is a process called network building – »constructing a complex web of words, so that items like *black* and *white*, or *fingers* and *toes*, or *family* and *brother* are interconnected«. (Thornbury 2002: 18) This is the way the first languages (L1) develops. The process of a second language (L2) development is similar, with a few differences: second language learners already have their first language; therefore their mental lexicon already exists. In this case, learning a second language involves learning a new conceptual system (which is similar to L1 learning) but constructing a new, second mental lexicon. (Thornbury 2002)

An already existing mental lexicon makes it easier to learn a second language, but it also has a few disadvantages. Mostly when learning a new word, language learners simply transfer the word directly to their mother tongue (the so called *real friends*) but in some cases *false friends* appear. False friends are words that may seem to be equivalent but are not. As well as real and false friends, there are also *strangers*. These are words that »have no equivalent in the L1 at all, since the very concept does not exist in the learner's lexicon«. (Thornbury 2002: 20) An example of a false friend between Slovene and English is the word *actual* – in Slovene *aktualen* meaning *relevant*, in English *actual* meaning *dejanski*.

6.4 REMEMBERING VOCABULARY

It is not enough to learn a word or a phrase, one also has to remember it. In case of learning vocabulary this means the accumulation of vocabulary items under the control of our memory. Three systems of memory are distinguished when remembering vocabulary: *the short-term store*, *the working memory* and *the long-term memory*.

»*The short-term store* (STS) is the brain's capacity to hold a limited number of items of information for periods of time up to a few seconds.« (Thornbury 2002: 23) One example is memorizing a telephone number until you dial it or simply keeping a word in mind for a few seconds.

STS has great capacity and involves no understanding, just awareness. (Musek and Pečjak 1997 in Jesenovec 2004)

The function of *the working memory* is to focus on items long enough to perform operations on them. In other words the »information is first placed, studied and moved about before being filed away for later retrieval.« (Thornbury 2002: 23)

This information comes from either external sources through senses, is brought back from the long-term memory or both. (*ibid.*)

The working memory lasts less than a minute and generally includes 7 units of information. It is easier to remember more by grouping information. (Musek and Pečjak 1997 in Jesenovec 2004)

The last one, *the long-term memory* is a kind of a filing system. Its capacity is enormous and its content is durable.

Information between short and long-term memory go both ways and the key for successful transfer from short to long-term memory is repetition. Other relevant aids are retrieval, motivation, cognitive involvement, affective depth, distribution of memory work over a period of time, giving learners the option to work at their own pace, providing them with needs to use new words, using mnemonic devices and similarly. (Thornbury 2002)

Neuro-linguistic programming (NLP) also deals with how items of information are retained. NLP suggests that we receive pieces of information or words not only from external sources (through senses) but also from inner systems of senses. Some people remember words from seeing or imagining pictures, other from sound (by hearing words) and again others by feeling them (for example writing and rewriting words). (Jesenovec 2004)

When describing ways to remember words, Skela refers to Bowen and Marks (1994), suggesting that words are easily remembered by using various

associations. Mostly used associations are triggered by pictures or mental images, associations on a situation, a context, a (personal) need, an association on another word (in mother tongue or other language) or on emotions, smell, sound or move. (Skela in Čok *et al.* 1999)

7 POUČEVANJE BESEDIŠČA J2/JT

V prejšnjem poglavju sem opisala, kako se skladiščijo besede v mentalni leksikon in kako poteka učenje besed pri prvem in drugem jeziku. Teoretične ugotovitve so namenjene uporabi v praksi, zato bom najprej opisala vire poučevanja besedišča J2/JT, nato pa najpomembnejše pristope in modele pri poučevanju besedišča J2/JT.

7.1 VIRI POUČEVANJE BESEDIŠČA J2/JT V RAZREDU

Učenje besedišča je sestavljeno iz namernega in nenamernega oziroma naključnega učenja. Namerno učenje je rezultat jezikovnega poučevanja, ki po navadi poteka v učilnici. Glede na Thornburyja (2002) so učenci izpostavljeni petim virom besedišča: seznamom, učbenikom, knjigam, namenjenim izključno obravnavi besedišča, oziroma slovarčkom, učitelju in drugim učencem. (Thornbury 2002)

Učenci so v razredu izpostavljeni tudi avdio- in videoposnetkom, ki jih izbere učitelj.

Tradicionalno je ciljno besedišče aktivnega učenja učencem posredovano s seznamami. Dobra stran seznamov je ta, da tovrstno poučevanje zahteva malo časa in lahko zajame več besed. Njihova slaba stran pa je, da je učenje besed po seznamu namenjeno le reprodukciji, memoriranje nekakšnega slovarja pa najverjetneje ni pravi način za nadgradnjo besedišča. (Thornbury 2002)

Drugi vir besedišča v razredu so učbeniki, ki se med seboj glede načina in obravnave besedišča zelo razlikujejo. Avtorji učbenikov se odločijo, katero

besedišče bodo v učbenik vključili in kako ga bodo vključili, na podlagi določenih kriterijev.

Thornbury izpostavi štiri kriterije, ki določajo izbiro obravnavanega besedišča, in sicer kriterije uporabnosti (angl. *usefulness*), pogostosti (angl. *frequency*), stopnje primernosti za učenje (angl. *learnability*) in stopnje primernosti za poučevanje (angl. *teachability*). Najbolj uporabne besede so po Thornburyju del tako imenovanega osnovnega besedišča (angl. *core vocabulary*), in sicer so to besede, ki jih uporabljamo pri razlagah drugih besed, na primer nadpomenke. Najpogostejše besede so tiste, ki izražajo najpogostejše pomene v jeziku. Besede, najbolj primerne za učenje, so tiste, ki so podobne besedam v maternem jeziku, za poučevanje pa so najprimernejše tiste, ki jih lažje ponazorimo oziroma ilustriramo. (Thornbury 2002)

Predvsem pa je besedišče, vključeno v učbenik, odvisno od starosti učencev oziroma od ravni znanja jezika, torej od tega, ali poteka učenje jezika na začetni, nadaljevalni ali višji ravni.

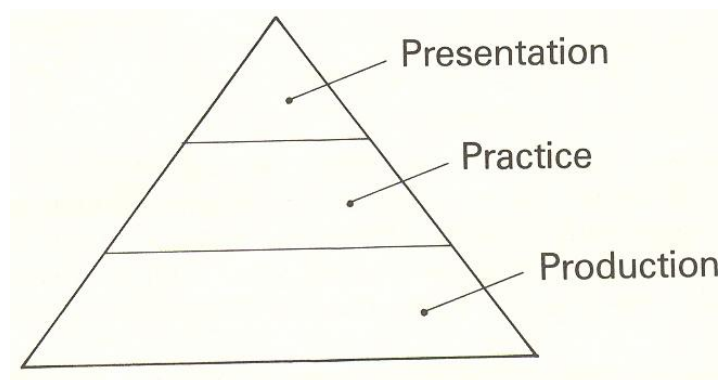
Knjige, ki so namenjene izključno obravnavi besedišča, so namenjene določenim učencem oziroma določenim potrebam učencev (na primer knjige s poslovnimi izrazi). Danes je na razpolago veliko takšnih knjig.

Najbolj produktiven – čeprav pogosto podcenjen – vir vnosa besedišča je za Thornburyja učitelj. Pomemben vir besedišča pa so tudi drugi učenci, saj je pogosto tako, da so učenci bolj pozorni na to, kar povedo sošolci, kot na to, kar pove učitelj oziroma kar jim ponuja učbenik. (Thornbury 2002)

7.2 PREDSTAVITEV IN VADBA JEZIKOVNE SNOVI

7.2.1 Splošen model za uvajanje in vadbo jezikovne snovi: UUU-model (uvajanje-urjenje-uporaba) in njegove različice

UUU-model je sestavljen iz treh faz: *uvajanja*, *urjenja* in *uporabe*. Najpogosteje je ponazorjen v obliki trikotnika:

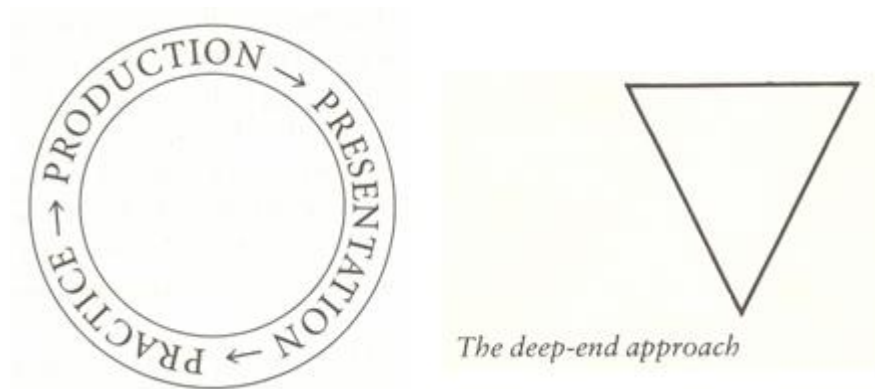
Slika 1: UUU-model (Woodward 1991: 117)

Čeprav se model v glavnem omenja v povezavi s poučevanjem slovnice, ga lahko uporabimo tudi za predstavitev in vadbo besedišča.

V fazi uvajanja učenci zaznajo obliko in pomen nove strukture, ki jo shranijo v kratkoročni spomin. V fazi urjenja novo strukturo utrjujejo (skupno utrjevanje, individualno utrjevanje, mehanska vadba) in jo tako prenesejo v dolgoročni spomin. Zadnja faza pa je kontrolirana vadba, saj učenci novo strukturo uporabijo v samostojnih, osredotočenih in pomenskih dejavnostih.

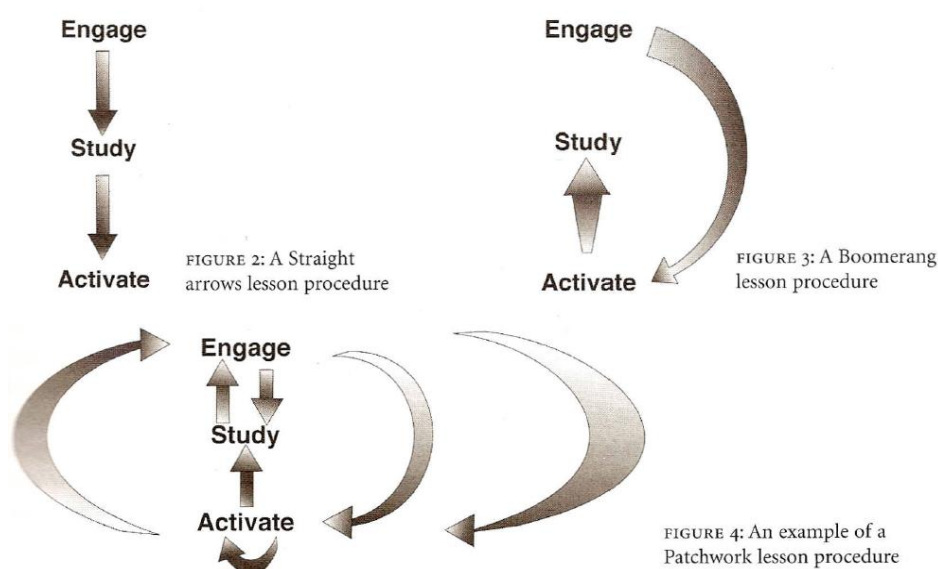
Temu postopku očitajo, da je preveč osredotočen na učitelja in da predvideva, da učenci nimajo predznanja o obravnavani snovi, kar pa se ne sklada z naravo učenja jezika.

Kot odziv na te očitke je nastalo več različic UUU-modela. Keith Johnson je predlagal *strategijo 'deep end'*, tj. pristop »za plavalce«. Po tej strategiji se učence spodbuja najprej v produkcijo – rabo določene jezikovne oblike oziroma strukture v povedih, torej je postopek ravno obraten. Tako bi učitelj glede na rezultate ocenil stopnjo učenčevega predznanja in se, če bi bilo to potrebno, vrnil k fazama razlage ali utrjevanja. (Johnson 1982, v Harmer 2007)

Slika 2: UUU-model in strategija 'deep end' oziroma pristop »za plavalce« (Byrne 1986: 3 in Woodward 1991: 118)

Druga različica postopka je 'Engage, Study and Activate procedure (ESA)' oziroma v slovenščini *pritegni – preuči – uporabi* (postopek PPU). Najprej morajo biti učenci zavzeti za učenje jezika, nato individualno, v skupinah ali s pomočjo učitelja preučijo snov in jo aktivirajo s prosto in samostojno uporabo. Postopek PPU (ESA) lahko poteka na tri načine. To so: postopek »premočrtnih puščic« (angl. '*straight arrows*' procedure), ki je v bistvu povsem enak osnovnemu UUU-modelu, postopek »bumeranga« (angl. '*boomerang*' procedure) in postopek »krpanke« (angl. '*patchwork*' lesson procedure). (Harmer 2007)

Slika 3: Tri različice PPU-modela (tj. pritegni-preuči-uporabi; ang. ESA-model – engage, study, activate) (Harmer 2007: 67)

Postopek »premočrtnih puščic« poteka po zaporedju *pritegni – preuči – uporabi*, podoben je osnovnemu UUU-modelu.

Postopek »bumeranga« sledi na opravila osredinjenemu modelu učenja/poučevanja, kar pomeni, da poteka po zaporedju PUP (*pritegni – uporabi – preuči*). Učitelj učence pritegne k dejavnosti, ki jo učenci nato izvedejo, in šele po koncu dejavnosti preučijo tiste njene vidike, ki jih niso znali izvesti ali kjer so naredili napako.

Postopek »krpanke« ima lahko različna zaporedja, na primer motivirani učenci so pritegnjeni v dejavnost, pri kateri uporabijo svoje znanje, šele nato sledi preučevanje določenega vidika/problema, nato se vrnejo k drugim dejavnostim. (Harmer 2007)

7.2.2 Na opravila osredinjen model učenja/poučevanja

Najpomembnejše pri tej metodi je izvajanje smiselne naloge. Učenci naj bi bili ob reševanju neke naloge ali problema sočasno pozorni na jezikovne oblike, s katerimi se v nalogi srečujejo. V bistvu gre pri tem modelu za obrnjen UUU-model (angl. *PPP-model*) oziroma za t. i. pristop »za plavalce« (angl. *deep-end approach*). (Willis 1994 v Harmer 2007)

Willis v tej metodi prepozna tri faze: fazo pred nalogo/priprave na nalogo (angl. *the pre-task*), postopek reševanja naloge (angl. *task cycle*) in fazo, v kateri je pozornost usmerjena na jezikovna sredstva/jezik (angl. *the language focus*).

Slika 4: Na opravila osredinjen model (prevedeno po Harmer 2007: 71)

V fazi priprave na reševanje naloge učitelj predstavi temo, poudari pomembnejše besede, fraze in pomaga učencem razumeti navodila naloge. V drugi fazi učenci rešujejo nalogo oziroma problem, lahko individualno, v parih ali po skupinah, nato pa svoje delo predstavijo ostalim. Učitelj na tej stopnji le opazuje. V zadnji fazi, ko je pozornost usmerjena v jezikovna sredstva/jezik, učenci raziščejo značilnosti jezika, ki je bil uporabljen v nalogi, nato pa z učiteljevo pomočjo novo jezikovno znanje utrjujejo. (Harmer 2007)

Poučevanje, osredotočeno na opravilo, ima tudi drugačne pristope, vedno pa je njegova temeljna lastnost, da zavrača metodo predstavitve in da je osnova za nadgradnjo jezika učenčev poskus raziskovanja jezika. (Willis in Willis 2003 v Harmer 2007)

7.3 RAZLIČNI PRISTOPI K POUČEVANJU BESEDIŠČA

Poučevanje besedišča je pomemben cilj jezikovnih programov, vendar vedno ni bilo tako. V metodah, kot je na primer *avdiolingvalna*, je bilo poučevanje besedišča podrejeno poučevanju slovnice. Besede so bile namenjene le za zapolnitev vrzeli v stavčnih strukturah. Potem se so programi pomaknili proti *semantičnim učnim načrtom* in poučevanje besedišča je postalo pomembnejše. Kasnejši razvoj (npr. *komunikacijski pristop*) je že zabrisal razlikovanje med besediščem in slovnico, konec 20. stoletja pa je *leksikalni pristop* ponovno povečal pomen besedišča v procesu poučevanja jezika.

7.3.1 Leksikalni pristop (The Lexical Approach)

Besedišče ni sestavljeno le iz posameznih besed, temveč tudi iz večjih 'leksikalnih enot'. Na tej trditvi sloni leksikalni pristop, njegova glavna zagovornika pa sta Dave Willis in Michael Lewis. Glede na leksikalni pristop bi se moralo poučevanje jezika bolj osredotočiti na poučevanje fraz in drugih leksikalnih enot, namesto da se ozko drži slovnice. Lewis meni, da je izpostavljenost ustreznemu jezikovnemu vnosu, ne formalnemu poučevanju,

ključ do uspešne nadgradnje besedišča ter da se nasploh besedišče usvaja, ne uči. (Lewis 1997 v Harmer 2007)

7.4 UVAJANJE OZ. PREDSTAVITEV NOVIH BESED/BESEDNIH ZVEZ

Nove besede je mogoče predstaviti na več načinov. V šolskem okolju učenci po navadi spoznavajo vnaprej določeno besedišče; kadar delajo z besedili ali se pogovarjajo, pa lahko pride tudi do nenačrtovanega učenja besed. Besede so lahko predstavljene slušno in pisno. (Thornbury 2002) V učbenikih je novo besedišče po navadi zapisano (slušna podoba je mogoča, če je dodan DVD/CD). Nove besede se lahko predstavijo¹¹ s *prevajanjem*, *uporabo resničnih predmetov*, *slik*, s *kretnjami* in *mimiko*, *definicijami* in *ponazoritvijo situacije*. Najpogostejše so predstavljene s pomočjo prevodov, slik ali definicij. Zgoraj omenjeni načini so vsi neposredna predstavitev besedišča, poznamo pa tudi posredno obravnavo besedišča, na primer s pomočjo besedila

Prevajanje novih besed je ekonomičen način, ki je uporaben zlasti za predstavitev nenačrtovanih besed/besednih zvez. Slaba stran prevajanja je, da učenci pri tem niso aktivni, zato si besedo težje zapomnijo; če je uporaba prevodov pretirana, pa je lahko tudi oviran razvoj mentalnega leksikona J2. (Thornbury 2002)

Pomen besed je lahko prikazan s pomočjo predmetov, slik in drugih vizualnih pripomočkov ter s kretnjami in mimiko. (*ibid.*) Pomen je lahko prikazan tudi s ponazoritvijo njene rabe v značilni situaciji, s primeri stavkov, s sopomenkami, protipomenkami in nadpomenkami ali z definicijo. Oblika novih besed pa je predstavljena z vadbo oz. drilom (slušnim in pisnim). (*ibid.*)

Faza predstavitve besedišča je mnogo učinkovitejša, če so učenci motivirani in vključeni v obravnavo. To dosežemo s *tehniko izvabljanja*, *poosebljenjem* in *skozi učenje s pomočjo drugih učencev*.

¹¹ Predstavitev novih besed vsebuje tako pomen kot njihovo obliko.

Še pomembnejša kot faza predstavitve je faza utrjevanja, torej aktivnosti, ki sledijo predstavitvi novega besedišča. (*ibid.*)

7 TEACHING SL/FL VOCABULARY

I have already presented the way words are stored and how vocabulary is learnt. The theory mentioned should therefore be transferred into practice.

In this chapter, classroom sources of words are first presented and the most important approaches and models in SL/FL vocabulary teaching follow.

7.1 CLASSROOM SOURCES OF WORDS

Vocabulary learning consists of active and incidental learning. Active learning occurs as a result of language teaching. Formal language teaching usually takes place in a classroom where five sets of vocabulary sources are present: lists, coursebooks, vocabulary books, the teacher and other students. (Thornbury 2002)

New vocabulary is also acquired from audio and video material chosen by the teacher.

»Traditionally, words targeted for active learning were supplied to learners in the form of lists.« (Thornbury 2002: 32) On one hand, the use of lists in vocabulary teaching is good because it is relatively short and the number of words is large. On the other hand, the goal of such learning is usually only the ability to recall these words and only memorising a kind of a dictionary does not seem to reflect the right way of improving vocabulary. (Thornbury 2002)

The second source of words are course books. The treatment of words presented in a course book varies from book to book but there are some factors that determine the words included in course book. According to Thornbury these factors are *usefulness*, *frequency*, *learnability* and *teachability*. (Thornbury 2002)

Vocabulary presented in a course book depends also on the age of the learned and their level of proficiency in the target language (pre-intermediate, intermediate or advanced level).

In Thornbury's opinion, words that are most useful are the so called words of *core vocabulary* – words that are used when defining other words, for example superordinate words. The most frequent words are those that »express the most frequent meaning in the language.« (Thornbury 2002: 34) Words chosen according to their learnability are those that are similar to words in the learner's first language and according to teachability those that can be demonstrated and/or illustrated. (Thornbury 2002)

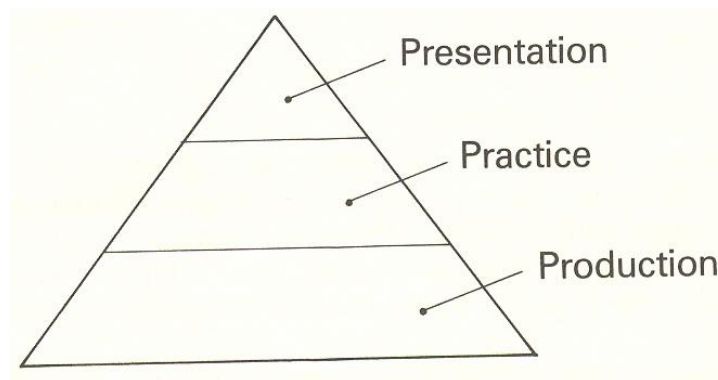
Vocabulary books are usually targeted at a specific audience or needs (for example business vocabulary book) and a wide selection of vocabulary books is available nowadays.

Thornbury (2002: 48) refers to the teacher as »a highly productive – although often undervaluated – source of vocabulary input« of planned or incidental vocabulary. Another valuable source of words are other students, since many students pay more attention to what others in the class say rather than to what their teacher says or their coursebook has to offer. (*ibid.*)

7.2 PRESENTATION AND PRACTICE OF LANGUAGE STRUCTURES

7.2.1 General model for presentation and practice of language structures – PPP-model (presentation-practice-production) and its variations

The procedure is mostly known as *PPP*, which stands for *presentation, practice and production*. It is mostly presented in this triangular diagram:

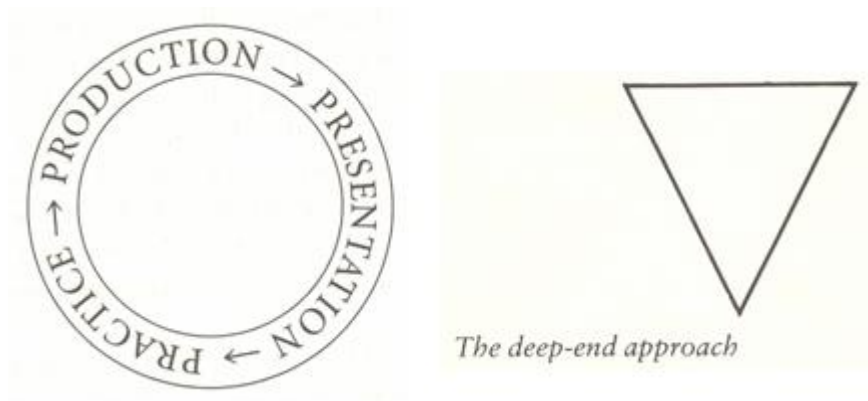
Picture 5: *the PPP-model* (Woodward 1991: 117)

With the PPP-model the language is introduced and presented in a situation that contextualizes it. This model is mostly used in grammar teaching but it is also good to present and practice vocabulary. The purpose of the presentation stage is to get the learners to perceive the form and meaning of the new structure and to take it into short term memory. The purpose of the practice stage is to transfer this knowledge into the long term memory. Teachers gradually remove the props of controlled practice so that learners can practice a structure in a focussed but meaningful way.

This procedure received criticism that it is clearly teacher-centred, that it assumes that students have no knowledge of the matter and consequently does not coincide with the nature of language learning.

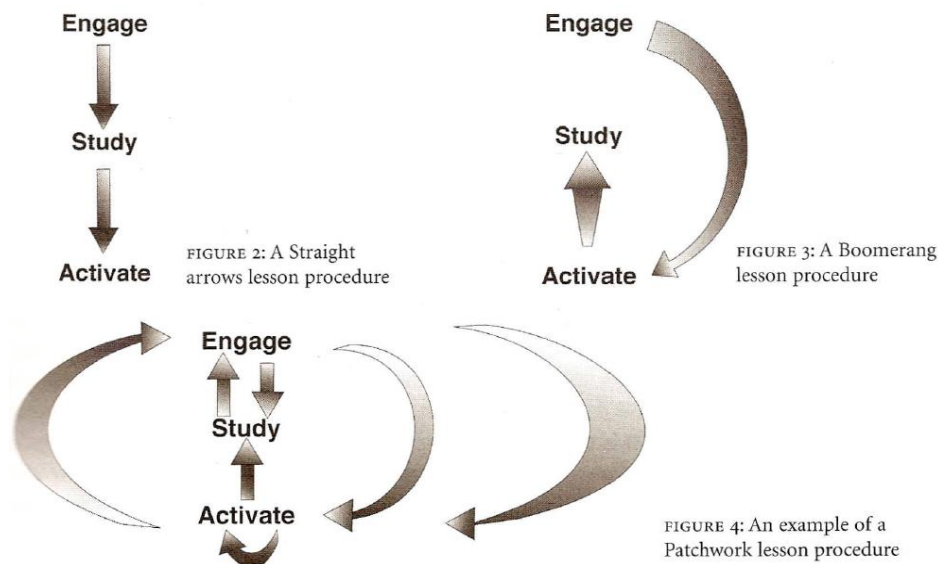
Many variations to PPP were created as a result of the attack:

Keith Johnson suggested the 'deep-end strategy' as an alternative, where by encouraging the students into immediate production, you turn the procedure in its head. The teacher can now see if and where students are having problems during this production stage and return to either presentation or practice as and when necessary after this production stage is over. (Johnson 1982, in Harmer 2007: 66)

Picture 6: PPP-model and the deep-end approach (Byrne 1986: 3 and Woodward 1991: 118)

Another alternative to PPP is the *Engage, Study and Activate procedure (EAS)* where one has to be interested in the process, has to study the language and its construction alone, in groups or with the help of a teacher and finally activates knowledge by using it freely and independently. EAS allows three possible procedures: 'Straight arrows' procedure, 'Boomerang' procedure and 'Patchwork' lesson procedure. (Harmer 2007)

Picture 7: Variations of the ESA-model (Harmer 2007: 67)

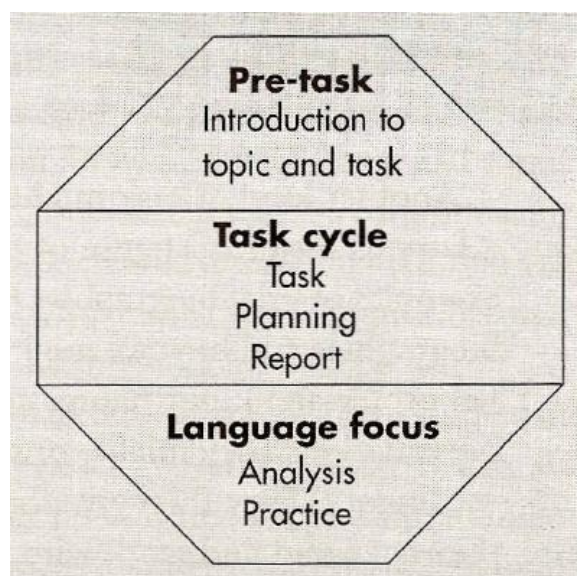
'Straight arrows' have the sequence EAS, much like PPP-model. First, learner's attention is aroused by teacher's presentation of a picture or a situation, then the form and meaning are explained and finally, new language is used.

A 'Boomerang' procedure follows the task-based approach. The order of 'Boomerang' procedure is EAS (*engage-activate-study*). First, the teacher gives the learner a task, gets them engaged in a task which they perform and after the activity the learners study the aspects they lacked or did incorrectly.

The 'Patchwork' lesson may follow a variety of sequences, »for example, engaged students are engaged to activate their knowledge before studying one and then another language element, and then returning to more activating tasks«. (Harmer 2007: 67)

7.2.2 Task-based Learning (TBL)

The focus point of the task-based learning is the performance of a meaningful task. It is believed that when trying to perform a task and solve a problem, learners at the same time pay attention on language forms that are presented in the task. »One way of looking at Task-based learning is to see it as a kind of 'deep-end' strategy, or, in the words of Jane Willis 'like a sort of PPP upside down'.« (Willis 1994 in Harmer 2007: 71) Willis sees TBL in three stages: the Pre-task, the Task cycle and the Language focus.

Picture 8: Task-based Learning (Harmer 2007: 71)

The Pre-task stage is when the teacher presents a topic, highlights important words, phrases and helps learners to understand the instructions of the task. Task performance follows in the Task cycle. Learners may work alone, in pairs or groups and present their work to others. The teacher only monitors in this stage. In the Language stage, learners examine possible language features they had to look at for the task and with teacher's help practise these new features. (Harmer 2007)

There also other approaches to TBL, but the main point is that TBL refuses presentation methodology and that »the basis for language development is the learner's attempt to deploy language for meaning«. (Willis and Willis 2003 in Harmer 2007:73)

7.3 DIFFERENT APPROACHES TO VOCABULARY TEACHING

Vocabulary learning is a major goal in most teaching programmes. It hasn't always been so. In methods such as *audiolingualism*, vocabulary was subordinated to the teaching of grammar structures. Words were simply there to fill the slots in the sentence patterns. The move towards *semantic* (i.e. meaning-based) syllabuses later saw a revival of interest in vocabulary teaching. Subsequently, developments started to blur the distinction between vocabulary and grammar and in the 1990s *the lexical approach* ushered in a major re-think regarding the role of vocabulary.

7.3.1 The Lexical Approach

The process of teaching or learning a language consists not only of grammar and vocabulary but also of 'lexical units'. The approach that is based on this assertion is the Lexical approach, discussed by Dave Willis and Michael Lewis. According to the approach, teaching a language should concentrate on teaching phrases and other word combinations instead of over-concentrating on

traditional grammar. Lewis suggests that »exposure to enough suitable input, not formal teaching, is 'the key to increasing the learner's lexicon', and that 'most vocabulary is acquired, not taught'«. (Lewis 1997 in Harmer 2007: 75)

7.4 VOCABULARY PRESENTATION

There are many ways of presenting vocabulary. In a classroom, students are usually presented pre-selected words, but when dealing with a text-based activity or in a debate unfamiliar words also occur. New vocabulary can be taught through various means of presentation: *translation, real things, pictures, actions, gestures, definitions* and *situations*, both in spoken and in written form. (Thornbury 2002)

Vocabulary presentation in course books is written (and spoken – if a DVD/CD is added) and mostly consists of translation, pictures and definitions. The above mentioned ways of presentation are all explicit, but vocabulary is also presented implicitly, for example through text-based activities.

The use of translation is economical and useful with incidental vocabulary. The disadvantage of its usage is not only the fact that the learners are not active and the word is consequently less memorable but also when over-relying on translation, they fail to develop an independent L2 lexicon. (Thornbury 2002)

When a new word is presented, it should involve the presentation of both – its meaning and form. The meaning of new words is illustrated by using real objects (*realia*), pictures and other visual aids and mime. The meaning could also be explained with the help of an example situation, example sentences, by giving synonyms, antonyms, subordinate terms or even a full definition. The form is highlighted by the usage of various drills (oral and written). (*ibid.*)

The presentation stage is more effective if the learners are motivated and involved into the presentation stage. Such techniques that enable learner's involvement are *elicitation*, *personalisation* and *peer teaching*. (*ibid.*)

More important than the presentation are the follow-up activities in the practice stage that follows.

8 UČBENIŠKA GRADIVA

Proces poučevanja tujega jezika je tako kot drugi procesi poučevanja podprt z različnimi učnimi gradivi, sredstvi in pripomočki, ki lajšajo učenje tako učiteljem kot učencem. Temeljni učni vir pa kljub razvoju in spremembam ostaja učbenik. Ob učbeniku so pogosta še dodatna učna gradiva, ki so lahko odprta, torej bolj dopolnjevalna in usmerjevalna (*učni seti*), ali pa zaključena in služijo učitelju kot model poučevanja, učencem pa ponujajo naloge (*didaktični kompleti*). Pomoč pri poučevanju so lahko še razna učna sredstva, kot so na primer slikanice, filmi, zvočni in vizualni posnetki, avtentična besedila, računalniški programi in podobno. (Čok et al. 1999) Uporaba vsakega učnega gradiva ali sredstva ima svoje prednosti in pomanjkljivosti, tako jih ima tudi uporaba učbenika.

Poznamo razne delitve učbeniških gradiv, po Grantu (v Čok et al. 1999) jih delimo na *tradicionalne* in *komunikacijske*:

Tradicionalni učbeniki poudarjajo predvsem jezikovne oblike in slovnične modele, pozornost usmerjajo bolj na branje in pisanje kot na poslušanje in govorjenje, pogosta je uporaba materinščine, pozornost je namenjena pravilnosti (*accuracy*), ne pa ustreznosti in učinkovitosti, ozko se držijo učnega načrta in so bolj izpitno naravnani. Za učitelje je uporaba tradicionalnih učbenikov preprosta.

Komunikacijski učbeniki v primerjavi s tradicionalnimi bolj poudarjajo komunikacijsko funkcijo, so bližji učenčevim potrebam in interesom, uravnoteženo poudarjajo vse štiri sporazumevalne dejavnosti, uporabljajo avtentičen jezik, spodbujajo delo v dvojicah, skupinah in velik pomen pripisujejo tekočnosti jezika (*fluency*).

V široki ponudbi učbenikov za tuje jezike je težko izbrati ustreznega oziroma najboljšega, zato so nam v pomoč razna vrednotenja. Poznamo teoretično in empirično vrednotenje učbeniških gradiv. Teoretično se naslanja na vprašalnike

in temelji na predpostavkah o uspešnosti in sprejetosti učbenika, empirično pa temelji na podatkih o tem, kako je gradivo sprejeto v praksi. (*ibid.*)

Ponudba učbenikov za angleščino kot J2/JT je veliko večja kot za slovenščino kot J2/JT, kar je razumljivo. Na tem področju poučevanja slovenščine je še kar nekaj dela, kljub temu pa je bil dosednji razvoj pohvalen. Kot pravi Mladen Pavičić, se jeziki »ne delijo samo na tiste, ki se jih je teže ali lažje učiti, ampak še bolj na tiste, za katere je dobro izdelana metodika učenja, in tiste, za katere ni.« (Pavičić 1995: 32)

Omenjeni avtor je leta 1995 pripravil bibliografijo učbenikov slovenščine kot J2/TJ¹² za odrasle, za (šolsko) mladino in pregled slovnice za tujce. Na Cobissu sem poiskala najnovejše izdaje učbenikov slovenščine kot J2/JT, med katerimi omenjam le naslove zbirk (znotraj zbirk se učbeniki večinoma ločijo še glede na stopnjo), ki so kronološko urejene:

- J. Toporišič: *Zakaj ne po slovensko: Slovene by Synthetic Method*. Ljubljana 1992 (ponatis)
- M. Čuk, M. Mihelič, G. Vuga: *Odkrivajmo slovenščino*. Ljubljana 1996
- H. Jug-Kranjec: *Slovenščina za tujce*. Ljubljana 1999
- M. Brezar Schlamberger: *Učimo se slovenščino*. Ljubljana 2003
- I. Ferbežar, N. Domadenik: *Jezikovod*. Ljubljana 2005
- I. Petrič Lasnik, N. Pirih Svetina, A. Ponikvar: *Gremo naprej*. Ljubljana 2009
- N. Pirih Svetina, A. Ponikvar: *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo*. Ljubljana 2010
- A. Markovič, D. Škapin, M. Knez, N. Šoba: *Slovenska beseda v živo*. Ljubljana 2010
- A. Markovič, V. Halužan, M. Pezdirc-Bartol, D. Škapin, G. Vuga: *S slovenščino nimam težav*. Ljubljana 2010

¹² Doslej se med poučevanjem slovenščine kot drugega jezika/jezika okolja in kot tujega jezika ni ločevalo, zato so vsi učbeniki zasnovani tako, da jih je mogoče uporabljati na tečajih/lektoratih slovenščine tudi v tujini.

Pri učbenikih za angleščino kot J2/JT pa sem pregledala seznam potrjenih učbenikov za osnovne šole za leto 2011. Tu navajam le posamezne zbirke, ne glede na stopnjo poučevanega jezika:

- S. Maidment, L. Roberts: *Happy Street*
- C. Marangon, C. Richieri: *Hi there!*
- J. Skela et al. *My Sails*
- D. Strange: *New Chatterbox*
- M. Novak, J. Nuč: *Reach for the Stars*
- A. Littlejohn, D. Hicks: *Cambridge English for Schools*
- C. Granger: *Hot Spot*
- D. Goodey, N. Goodey: *Messages*
- T. Hutchinson: *Project*
- I. Škulj, M. Pačnik, M. Talt Lah: *Itchy Feet*
- N. Whitney: *Dream team*
- S. Elsworth, J. Rose: *Energy*

(Spletni vir [2])

9 STRUKTURA UČNE ENOTE

Zgradba učnih gradiv predstavlja nekakšen kažipot pri učenju in poučevanju. Iz strukture učne enote (angl. *course unit*) posameznega učbenika oziroma iz aktivnosti, ki jih enota obsega, je jasno vidno avtorjevo stališče do narave jezika in učenja jezika. Sosledje aktivnosti znotraj učne enote pa pomeni nekakšen »scenarij« posamezne učne enote. (Skela 1997)

Učbenik je strukturna celota, za katero je značilna koherenca tako med posameznimi učnimi enotami kot tudi znotraj posameznih učnih enot. Strukturo učnih enot lahko vidimo že iz kazala učbenika, učne enote pa se lahko med sabo razlikujejo po dolžini in ciljih. Izbrani model, na primer *UUU-model* (angleško *PPP-model – presentation, practice and production*) je lahko temelj učne enote ali pa tudi posamezne učne ure (angl. *lesson*), enako velja za alternativne modele. Učne enote imajo tako lahko različne oblike, ki temeljijo na enem modelu. (*ibid.*)

Skela je v svoji doktorski disertaciji povzel in priredil tipologijo različnih pristopov notranjega organiziranja učne enote po Lowu (1989). Ta jo deli na:

- 1) tradicionalno strukturo učne enote,
- 2) strukturo učne enote, ki temelji na eni sami predstavitvi (angl. *the single presentation solution*),
- 3) strukturo učne enote, ki temelji na več predstavitev (angl. *the multiple presentation solution*),
- 4) strukturo učne enote, ki temelji na načelu »zlivanja« in »razvrednotenja« (angl. *feeding and bleeding solution*),
- 5) strukturo učne enote, kjer je pisanje zadnja dejavnost (angl. *the writing-last solution*) in
- 6) zgodbo v nadaljevanjih (angl. *the storyline solution*).

(Skela 1997)

Tradicionalna struktura je po navadi štiristopenjska: najprej je faza ponavljanja, nato predstavitve (bralno ali slušno besedilo), sledijo »vprašanja za preverjanje

razumevanja in/ali ponavljanje besedila ter slovnični drill». (Skela 1997: 200) Na koncu je še pisna dejavnost, ki je lahko tudi za domačo nalogo.

Struktura, ki temelji na eni predstavitvi, pomeni, da je vsa snov predstavljena naenkrat, v sklopu enega besedila, ki je na začetku učne enote.

V primerih, ko struktura temelji na več predstavitev, so potem te razporejene po celotni učni enoti, kar zagotavlja večji nadzor ter razgibanost. Lahko se zgodi, da pride do prerazdrobljenosti, zato so po navadi izhodiščna besedila med seboj tematsko ali slovnično povezana. (*ibid.*)

Pri četrti strukturi učne enote gre za »zlivanje« med predstavitvenim delom in sledečimi nalogami in za zlivanje med nalogami samimi. To pomeni, da je opravljena določena naloga pogoj za opravljanje naslednje. Pri načelu »razvrednotenja« pa med vajami ni povezave ali pa ena vaja razvrednoti predhodno vajo (npr. poda rešitev problema pred problemom samim). (*ibid.*)

Struktura učne enote s pisanjem na zadnjem mestu je precej pogosta, saj besedila, ki jih je potrebno napisati, zahtevajo samostojno uporabo vsega na novo usvojenega slovničnega/jezikovnega znanja. (*ibid.*)

Zadnja struktura zgodbe v nadaljevanjih pa zavzema celoten učbenik. Zgodbe v enotah so tako le odlomki zgodbe, ki teče skozi celoten učbenik. Pri tem mora biti vsak odlomek tudi zase zaključena celota. (*ibid.*)

Predstavljene strukture se med seboj ne izključujejo in so lahko med seboj tudi povezane.

Učne enote učbenika so po navadi strukturirane enako, kar omogoča lažje delo učitelju in učencem, vendar lahko hkrati postane monotono. Ker pa je učbenik le opora učitelju pri poučevanju, lahko ta vsak strukturo učne enote ali učne ure prilagodi po svojih željah in učenčevih potrebah. (*ibid.*)

10 EMPIRIČNI DEL

10.1 NAMEN RAZISKOVANJA

V tem delu bom analizirala učbenike za angleščino in slovenščino kot drugi/tuji jezik, in sicer z vidika njihove obravnave besedišča. Ugotoviti želim, do kakšne mere učbeniška gradiva sledijo teoretičnim smernicam oziroma priporočilom za poučevanje in učenje besedišča, ki razvijanju leksikalne (besedne) zmožnosti pripisujejo zelo velik pomen. Za analizo učbeniškega gradiva sem se odločila, ker imajo učbeniki odločilno vlogo v procesu poučevanja in učenja tujih jezikov. V njih sta zajeta teoretična podlaga procesa poučevanja in tudi prikaz prakse poučevanja. Ugotoviti in dokazati želim, da so učbeniška gradiva za oba jezika (tj. angleščino in slovenščino) zasnovana podobno, pri čemer gradiva za učenje slovenščine kot drugega/tujega jezika nekako sledijo gradivom za učenje angleščine. Predvsem pa me bo zanimalo, v kolikšni meri se učbeniki posvečajo neposredni oziroma eksplicitni obravnavi besedišča in katera področja besedišča se najpogosteje obravnavajo. Za to analizo bom uporabila v nadaljevanju predstavljeno kategorizacijo oziroma tipologijo besedišča.

Za primerjavo sem izbrala novejša učbenike (izdane po letu 2004, le dva sta starejša), in sicer štiri angleške učbenike za osnovno šolo in štiri slovenske učbenike za učenje slovenščine kot tujega jezika na nadaljevalni stopnji. V vsakem od njih sem se osredotočila na eno učno enoto, enote pa so stopenjsko in tematsko primerljive: so na stopnji B (B1, B2) glede na lestvico SEJO (torej nadaljevalna stopnja oziroma angl. *intermediate*) in vse obravnavajo temo potovanj oziroma počitnic.

10.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN HIPOTEZE

H1: Besedišče je v učbenikih obravnavano večinoma posredno oziroma implicitno.

H2: Pri neposredni obravnavi besedišča je najpogostejša obravnava besedišča glede na leksikalne nize.

H3: Učbeniki odslikavajo spoznanja s področja učenja in usvajanja besedišča.

H4: Obravnava besedišča je podobna v učbenikih obeh jezikov.

V učnih enotah bom analizirala, na kakšen način je obravnavano novo besedišče – posredno ali neposredno oziroma implicitno ali eksplicitno. Predvidevam, da je večina besedišča obravnavana implicitno, torej posredno, ob bralnih ali slušnih besedilih. V tem primeru je obravnava besedišča v veliki meri odvisna od tega, kako bo učitelj predstavil ciljno besedišče. Obravnava (slušnega ali bralnega) besedila navadno sledi tristopenjskemu modelu, ki je razdeljen na predbralno oziroma predslušno dejavnost, fazo branja oziroma poslušanja in fazo, ki sledi bralni oziroma slušni dejavnosti. Pri obravnavi besedil bom zato pozorna tudi na naloge, ki so ob besedilu (pred in za njim).

Eksplicitna oziroma neposredna obravnava besedišča se najpogosteje kaže v obliki spremljevalnih mini slovarčkov (ob besedilu), in sicer s prevodom ali definicijo v ciljnem jeziku, še pogosteje pa ob pomoči slikovnega gradiva. Eksplicitno obravnavano besedišče bom nato uvrstila tudi v združeno tipologijo besedišča glede na tipologijo po Thornburyju, Lewisu in Toporišiču.

10.3 TIPOLOGIJE BESEDIŠČA

Angleški del tipologije temelji na Thornburyju (2002) in Lewisu (1993). Besedišče omenjena avtorja delita na:

- 1. Besede (angl. *words*): nepolnopomenske oziroma slovnične besede (angl. *grammatical words*, npr. *with*, *of* oziroma *z*, *od*) in polnopomenske besede (angl. *content words*, npr. *book* oziroma *knjiga*);
večbesedne enote oziroma jezikovne koščke (angl. *multi-word units* ali *lexical units*): kolokacije (angl. *collocations*), ustaljeni izreki (angl. *institutionalised expressions*).

- 2. Glede na besedne vrste (angl. *word classes*): samostalniki (angl. *nouns*), zaimki (angl. *pronouns*), glagoli (angl. *verbs*), pridevniki (angl. *adjectives*), prislovi (angl. *adverbs*), predlogi (angl. *prepositions*), vezniki (angl. *conjunctions*) in *determiners* (besede, ki določajo sledeče besede, npr. členi (določni, nedoločni), števniki, svojilni pridevniki itd.).
- 3. Besedne družine (angl. *word families*).
- 4. Glede na besedotvorne postopke (angl. *word formation*):
 - zloženke (angl. *compounds*), tj. besede, sestavljene iz dveh samostojnih besed, ki nista spremenili oblike, npr. *second, hand* → *second-hand*;
 - prekrivanke oz. konglutinati (angl. *blends*), tj. besede, nastale iz dveh besed, ki nimata več nespremenjene oblike, npr. *breakfast, lunch* → *brunch*;
 - sprevrženke oz. konverti (angl. *conversions*); besede, ki spremenijo le besedno vrsto, ne pa oblike, npr. *an eye* → *to eye sb*, in
 - krnitev oz. trunkacija (angl. *clipping*), kot npr. *influenza* → *flu*.
- 5. Kolokacije oz. sopojavljanke (angl. *collocations*).
- 6. Enakozvočnice (angl. *homonyms*).
- 7. Večpomenke oz. polisemanti (angl. *polysemes*), sopomenke in protipomenke (angl. *synonyms* in *antonyms*), podpomenke oziroma hiponimi (angl. *hyponyms*).
- 8. Besede pomenskega polja (angl. *lexical field*) in leksikalni nizi (angl. *lexical sets*).

Slovenski del tipologije se navezuje na *Slovensko slovnico* J. Toporišiča (2004).

Po njej se besedišče deli po naslednjih merilih:

- 1. Besede in besedne zveze: proste besedne zveze in stalne besedne zveze: stalne besedne zveze z neprenesenim/dobesednim pomenom in stalne besedne zveze s prenesenim pomenom ali frazemi (v nestavčni obliki /rekla/ ali v stavčni obliki /rečenice ali pregovori/).
- 2. Glede na besedne vrste:

- samostalniške besede (samostalniki, samostalniški zaimki in posamostaljeni pridevniki),
 - pridevniške besede (pridevniki, števnik in pridevniški zaimki),
 - glagoli,
 - prislovi,
 - povedkovniki,
 - vezniki,
 - predlogi,
 - členki in
 - medmeti.
- 3. Tvorjenke, ki nastanejo z naslednjimi besedotvornimi postopki:
 - izpeljanke, ki nastanejo z izpeljavo (dodajanjem pripone podstavi),
 - zloženke, ki nastanejo z zlaganjem (zlaganjem podstav z medpono),
 - sestavljenke, ki nastanejo s sestavljanjem (dodajanjem predpone podstavi),
 - sklopi, ki nastanejo s sklapljanjem (sklapljanjem podstav brez medpon),
 - t. i. mešane tvorbe, ki nastanejo s krnitvijo in sklapljanjem ali krnitvijo in izpeljavo,
 - tvorjenke, ki nastanejo s konverzijo (besedi se spremeni besedna vrsta, posledično tudi slovnične lastnosti in predmetni pomen besede).

Toporšič razlikuje tudi naslednje:

- eno- in večpomenke ter enakozvočnice,
- besedne družine,
- besedno polje,
- sopomenke, protipomenke, nad- in podpomenke,
- slogovno nezaznamovane in zaznamovane besede.

Obe tipologiji sta podobni, večinoma celo prekrivni, zato bom za lažjo primerjavo obe tipologiji združila v eno. Besedišče bom tako delila na:

1. besede (angl. *words*: polnopomenske in nepolnopomenske) in
2. besedne zveze (angl. *polywords*: proste in stalne besedne zveze oz. stalne besedne zveze z neprenesenim/dobesednim pomenom in stalne besedne zveze s prenesenim pomenom):
 - * v nestavčni obliki /rekla/ ali v stavčni obliki /rečenice ali pregovori/,
 - * večbesedne enote oziroma jezikovni koščki (angl. *multi-word units* or *lexical units*): kolokacije (angl. *collocations*, ustaljeni izreki (angl. *institutionalised expressions*)).
3. Glede na besedne vrste (samostalniki (angl. *nouns*), zaimki (angl. *pronouns*), glagoli (angl. *verbs*), pridevniki (angl. *adjectives*), prislovi (angl. *adverbs*), predlogi (angl. *prepositions*), vezniki (angl. *conjunctions*) in *determiners* (besede, ki določajo sledeče besede, na primer členi (določni, nedoločni), števniki, svojilni pridevniki itd.)).
4. Besedne družine (angl. *word families*).
5. Besede besednega/pomenskega polja (angl. *lexical field*) in leksikalni nizi (angl. *lexical sets*).
6. Enopomenke, večpomenke oziroma polisemanti (angl. *polysemes*), sopomenke in protipomenke (angl. *synonyms* in *antonyms*), podpomenke oziroma hiponimi (angl. *hyponyms*), nadpomenke (angl. *superordinate*).
7. Enakozvočnice (angl. *homonyms*) in
8. tvorjenke (zloženke (angl. *compounds*), prekrivanke oziroma konglutinati (angl. *blends*), sprevrženke oziroma konverti (angl. *conversions*), krnitve oziroma trunkacije (angl. *clipping*) in slovenske izpeljanke, sestavljanke ter sklope).

Pričakujem, da bodo razlike v samem obsegu učnih enot, saj so nekatere zaradi več ur obravnave (oziroma daljšega jezikovnega tečaja) obsežnejše. Večina učbenikov ima tudi delovne zvezke, kar ravno tako vpliva na obseg učnih enot.

Angleški učbeniki so namenjeni učencem drugega triletja osnovne šole (le *Touchstone 2* spada v tretje triletje), slovenski učbeniki pa so bolj za odrasle, zato so vsebinsko in vizualno prilagojeni tej ciljni skupini.

V nadaljevanju sledi predstavitev posameznih učnih enot iz izbranih učbenikov in analiza besedišča glede na predhodno predstavljeno skupno tipologijo.

10.4 ANALIZE UČBENIKOV

10.4.1 Analize angleških učbenikov

V tem delu bom analizirala obravnavo besedišča v štirih učbenikih angleščine za tujce, namenjenih poučevanju angleščine v drugem oziroma tretjem triletju devetletne osnovne šole, in sicer:

- Magdalena Novak, Jožica Nuč: *Reach for the stars 5* (Učbenik za pouk angleščine v 5. razredu devetletne osnovne šole, 2004);
- Nevenka Jesenik, Viljenka Šavli: *My sails 3* (Učbenik za pouk angleščine v 6. razredu devetletne osnovne šole, 2005);
- John Soars, Liz Soars: *Headway Pre-intermediate* (Student's book, 2008);
- Janez Skela, Lori King-Videtič: *Touchstone 7* (Učbenik za pouk angleščine v 7. razredu devetletne osnovne šole, 2003).

10.4.1.1 Magdalena Novak, Jožica Nuč: *Reach for the stars 5* (Učbenik za pouk angleščine v 5. razredu devetletne osnovne šole, 2004)

Učbenik je sestavljen iz devetih tematskih učnih enot. Po vsaki tretji enoti sledi t. i. *Revision*, poglavje, kjer se ponovi in preveri novo znanje iz preteklih

poglavij. Za učnimi enotami so na nekaj straneh predstavljeni angleški prazniki oziroma *festivals*, na koncu pa je še leposlovni dodatek *It's story time*.

Zgradba učne enote

Unit 9: My Holidays (str. 98–107)

BRALNO/SLUŠNO BESEDILO: <i>Going on Holidays</i> (+ dejavnosti pred besedilom, ob njem in po njem)	Pred besedilom sta nalogi, ki sta nekakšen uvod v besedilo. Namen tega je spoznati novo besedišče ali le izvabiti znanje učencev. Besedilo (strip), ki sledi, je tematsko vezano na temo lekcije in humorno obarvano, doživljajsko blizu otrokom te starosti.
KOTIČEK ZA RIMO (angl. <i>RHYME CORNER</i>) (<i>Little Betty Blue; Don't Forget Your Toothbrush</i>) (+ dejavnosti pred besedilom, ob njem in po njem)	Pesmi sta humorno obarvani in ravno tako blizu otrokom, njun namen je motivirati učence. Med pesmicama so tudi naloge, ki utrjujejo novo besedišče in slovnični čas <i>Present Continuous</i> . Naloge vključujejo poslušanje, kazanje in povezovanje.
DEJAVNOSTI	Pesmicama sledijo podobne naloge z utrjevanjem obravnavanega besedišča, vključene so tudi v okvir igre (igra ugibanja). Dejavnosti vključujejo pisanje in govor.
PROJEKT (angl. <i>PROJECT</i>) (<i>Holiday postcard</i>)	Tu je spodbujeno ustvarjanje, učenci morajo dopolniti razglednico.
KOTIČEK ZA PESEM (angl. <i>SINGING CORNER</i>)	Pesem učenci poslušajo in jo pojejo, namenjena pa je predvsem ponovitvi obravnavanega besedišča.
BRALNO/SLUŠNO BESEDILO: <i>My Holidays</i> (+	Učenci poslušajo in preberejo besedilo, po branju sledijo vprašanja

dejavnosti pred besedilom, ob njem in po njem)	o besedilu. Tu gre za ponovitev obravnavanega besedišča in razumevanje besedila.
ZGODBA V SLIKAH (<i>In the Sky</i>) + uprizoritev zgodbe	Zgodba je nekakšen zaključek učne enote, ki je blizu otrokom te starosti. Najprej jo poslušajo, nato jo berejo in odigrajo. Zgodba je lepa slušna in bralna dejavnost, kjer učenci z veseljem sodelujejo.

Začetek učne enote sestavljajo predbesedilne naloge, ki so namenjene pripravi na slušno in/ali bralno besedilo. Besedila so vsebinsko prirejena otrokom. Ob besedilih so vaje za razumevanje. V enoti sta *Singing corner* (kotiček za pesem), to je del s pesmijo, ki se jo posluša in poje, ter *Rhyme corner* (kotiček za rimo), kjer se rimo posluša in odigra. Ponavadi je tudi del, kjer učenci ustvarjajo (na primer pišejo razglednice, izdelujejo kakšne kartice in podobno), imenovan *Project* (projekt). Zatem so ponovno naloge, ki so namenjene predvsem govorjenju, kazanju, še vedno pa tudi poslušanju in branju. Učna enota se vedno zaključi z zgodbo v slikah *In the Sky*.

Podrobneje bom analizirala obravnavo besedišča v deveti učni enoti z naslovom *My holidays*.

Unit

My Holidays

1 Read Domen's letter.
Preberi Domenovo pismo.

Dear Sarah,

Thank you for your _____ . How are you? I'm on d-o-l-l-y-a-i
_____ now. We are staying by the _____ . We can
_____ every day. We are staying in a _____ .
Our _____ is here, too. It is very nice here. The
t-e-w-a-r-e-h _____ . What are you doing? When are you coming
to visit me?

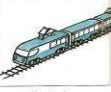
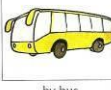
Best wishes,

Domen

Now write it in your notebook.
Zdaj pa ga še napiši v zvezek.

How do you travel?

2 Listen and point to.
Poslušaj in pokaži.

			
by car	by bike	by plane	by train
			
by bus	by ship	by ferry	by rocket

Now, make sentences.
Zdaj tvori povedi.

Going on Holidays

3 Listen and read.

Poslušaj in preberi.

I'm leaving tomorrow. We are going to stay with my Grandma until the end of July.

Where does your Grandma live?

What language do they speak there?

Don't you know? Croatian.

She lives on the island of Mljet. It's in Croatia.

That's right. I can speak Croatian, too.

Yes, it is. We drive for eight hours and then we go by ferry for about an hour. But this year we're going by plane. It will take us only about three hours.

But it's a long way there, isn't it?

Aren't you afraid of flying?

Well...

I am afraid of flying. I'm happy we are going on our holidays by bus. We're going to Italy and I'm going to learn some Italian words there.

I'd love to go on my holidays by plane. But we are going by train. We're going to the mountains.

Lucky you, you don't have to worry about monsters.

Monsters?

Yes. In the mountains there is a monster guarding a treasure, you know.

I know it. But don't worry. The sea monsters are OK. They don't eat people.

Come on, Annie. Who told you that?

How do you know?

Because I know what they DO eat: FISH AND SHIPS!

Oh, Annie!!!

Slika 9: Novak in Nuč (2004: 98–99)

V nalogi 1 je treba prebrati, dopolniti in prepisati razglednico. Tu gre najverjetneje za ponovitev osnovnih besed in fraz o počitnicah iz pomenskega polja počitnice (angl. *lexical field*). Besedišče je tu obravnavano eksplicitno, saj imamo na voljo ilustracije besed, ki jih je treba vstaviti (t. i. slikopis, angl. *pictogram text*).

Naloga 2 je namenjena neposrednemu poučevanju izrazov za prevozna sredstva, besed, ki spadajo v skupino leksikalnih nizov (angl. *lexical set*). Novo besedišče je sestavljeno iz polnomenških besed, vsi so samostalniki.

Naloga 3 pa je poslušanje in branje učencem prilagojene zgodbe v slikah, kjer se ponovi besedišče, obravnavano v prejšnjih nalogah. Besedišče se tako usvaja/utrjuje posredno oziroma implicitno.

Unit

Rhyme corner: Little Betty Blue

71 **4 Listen and say.**
Poslušaj in povej.

Little Betty Blue
Lost her holiday shoe,
What can Little Betty do?
Give her another
To match the other,
And then she may walk out in two.

72 **5 Listen and point to.**
Poslušaj in pokaži.

They are playing with a ball.

He is flying a kite.

He is swimming in the sea.

She is diving.

They are eating ice cream.

She is riding a horse.

They are climbing the mountains.

They are building a sand castle.

6 Match the halves of the sentences.
Poveži ustrezne polovice povedi.

1) He is swimming	A) ice cream.
2) They are playing	B) a kite.
3) They are climbing	C) for a walk.
4) He is flying	D) a sand castle.
5) They are eating	E) in the sea.
6) She is riding	F) a horse.
7) They are building	G) with a ball.
8) They are going	H) the mountains.

My Holidays

7 **Mime and guess.**
Ponazorí s pantomimo in uganí.

Are you playing with a ball?
Yes, I am.

Rhyme corner: Don't Forget Your Toothbrush

73 **8 Listen and act out. Then say.**
Poslušaj in pokaži. Nato povej.

Mum says we're going on holiday.
She says it's time to pack.
Dad is waiting in the car
And baby's sleeping in the back.

Don't forget your toothbrush.
Don't forget your socks.
Please don't forget anything.
Oof! Is your suitcase full of rocks?

Mum says we're going to granny's
She says it's time to pack.
Dad is waiting in the car
And baby's crying in the back.

Don't forget your toothbrush.
Don't forget your socks.
Please don't forget anything.
Oof! Is your suitcase full of rocks?

Mum says we're going to be late.
She says it's time to pack.
Dad is waiting in the car
And baby's crying in the back!

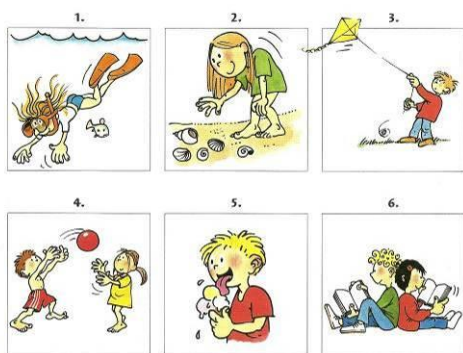
Slika 10: Novak in Nuč (2004: 100–101)

Nalogi 4 in 8 spadata pod *Rhyme corner*, kjer učenci skozi poslušanje in branje usvajajo in ponavljajo besedišče s pomenskega polja počitnice (angl. *lexical field*).

Naloga 5 zahteva poslušanje in kazanje na slike s podnapisi, ki prikazujejo počitniške aktivnosti. Tu je obravnavan glagolski čas *Present Continuous*, posredno pa so obravnavane besede iz pomenskega polja počitnice (angl. *lexical field*), predvsem glagoli (angl. *verbs*) in dopolnjujoči samostalniki (angl. *nouns*). Na enak način je utrjevano besedišče v nalogah 6 in 7, kjer je treba povezati dele povedi, nato pa s pantomimo ponazoriti aktivnosti, ki jih morajo ostali uganiti. V delu *Rhyme corner* je besedišče obravnavano posredno, pojavljajo se glagoli (angl. *verbs*) in samostalniki (angl. *nouns*) iz pomenskega polja počitnice (angl. *lexical field*).

9 Match the pictures and the sentences.
Write the answers in your notebook.
Poveži povedi z ustreznimi slikicami. Rešitve napiši v zvezek.

- A Lucy and Luke are playing with a ball.
- B Molly is diving.
- C Astrid is flying a kite.
- D Michael and Nina are reading.
- E Betty is playing in the sand.
- F Ben is eating an ice cream.

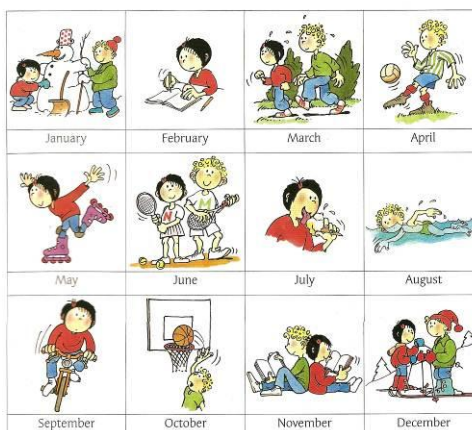
Say what they are doing.
Pripoveduj, kaj osebe na slikah počnejo.

Now, say what you are doing now.
Povej, kaj ti zdaj počneš.

102

Guessing game: **What month is it?**

10 Look and ask.
Poglej in vprašaj.

103

Slika 11: Novak in Nuč (2004: 102–103)

Naloga 9 zahteva, da učenci poletne aktivnosti na slikah povežejo z ustreznimi povedmi. Slike nato opišejo drugim in povedo tudi, kaj počno oni. Tu gre le za utrjevanje besed iz pomenskega polja počitnice (angl. *lexical field*), zlasti glagolov (angl. *verbs*), ki ponazarjajo počitniške aktivnosti.

Naloga 10 je *Guessing game* (igra ugibanja), ki eksplicitno obravnava poimenovanja mesecev v letu (angl. *lexical set*) in utrjuje izraze za poimenovanje aktivnosti v prostem času (angl. *lexical field*). Imena mesecev so tako samostalniki (angl. *nouns*), izrazi za aktivnosti pa so glagoli (angl. *verbs*).

Project: Holiday postcard

You are on holiday. Complete a postcard to your friend.
Si na počitnicah. Dopolni razglednico za prijatelja.

Dear I'm in with my parents. We're on It's very here. I'm swimming in the sea. My Dad is under an umbrella and Mum is reading her favourite What are you doing? Are you at? Love from	
---	--

Singing corner: In the Summer

12 Listen and sing.
Poslušaj in zapoj.

In the summer by the seaside
We are swimming in the sea,
But in winter we stay at home,
Reading books and having fun.

Do you go there in a car,
By train or by bus?
Perhaps you come in a taxi
Or maybe you travel by plane?

13 Listen and read. Then answer the questions.
Poslušaj in preberi. Nato odgovori na vprašanja.

Katie

I often go to the seaside with my parents. I meet a lot of friends there. We swim, play ball games and build sand castles.

Mark

I like spending my holidays with my grandparents in the country. I help my grandparents to feed the horse. Grandpa sometimes lets me ride it.

Robert

In winter I go skiing to the mountains. We stay in a cottage. I want to learn how to snowboard this year. They say it's difficult!

Lisa

Summer is my favourite time of year because we have six weeks off school. Sometimes I stay at home and play with my friends and sometimes I visit my grandparents.

Joshua

In summer I go to Italy with my parents. I like swimming a lot, so I swim all day long. I also like eating ice cream! Too much, says my Mum.

Julie

I usually stay with my aunt for my summer holidays. I play with my cousins and their dog. He chases us all the time!

1. Whose favourite time of the year is summer?
2. Who helps her/his grandparents?
3. Who stays with her/his aunt?
4. Who goes to the seaside?
5. Who likes eating ice cream?
6. Who wants to learn to snowboard?
7. Who swims at the seaside?
8. Who feeds the horse?

Slika 12: Novak in Nuč (2004: 104–105)

V nalogi 11 učenci izpolnijo razglednico prijatelju. Tu je ponovno utrjevano besedišče pomenskega polja počitnice (angl. *lexical field*).

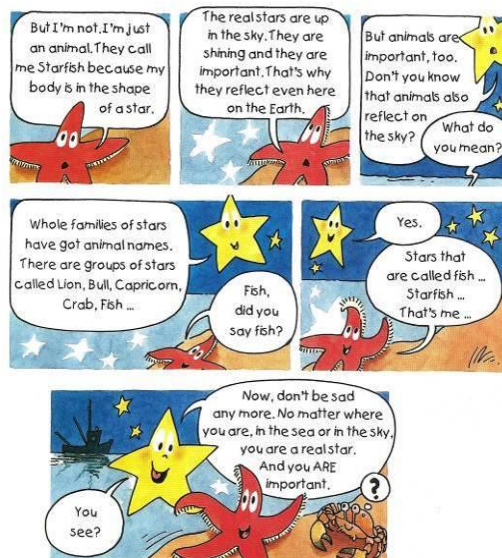
Naloga 12 spada pod *Singing corner* oz. v kotiček za pesem; učenci ob tej nalogi poslušajo in zapojejo pesem. V pesmi je utrjevano besedišče tematskega polja počitnice (angl. *lexical field*) in leksikalnih nizov prevoznih sredstev ter letnih časov (angl. *lexical set*).

V nalogi 13 učenci poslušajo opise počitnic oseb na slikah. Skozi besedilo je tako implicitno obravnavano besedišče, in sicer iz pomenskega polja počitnice (angl. *lexical field*). Ključne besede, povezane s počitnicami, so najverjetneje glagoli (angl. *verbs*), samostalniki (angl. *nouns*) in prislovi (angl. *adverbs*).

In the Sky

76 **14** Listen and read.
Poslušaj in preberi.

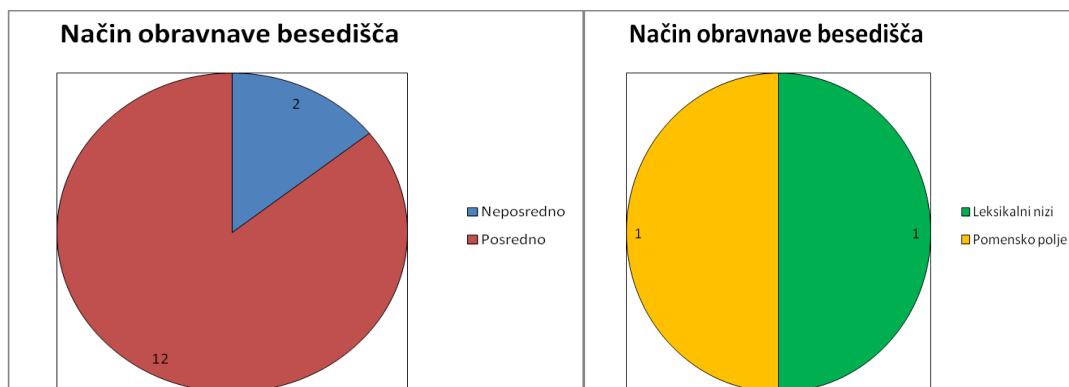
Now, you can act out the story.
Zdaj lahko zgodbo še odigrate.

Slika 13: Novak in Nuč (2004: 106–107)

Učna enota se zaključi z zgodbo v slikah, ki jo učenci najprej poslušajo, preberejo in nato tudi odigrajo. Tu je besedišče implicitno obravnavano skozi zgodbo v slikah.

Povzetek obravnavane učne enote in njenih nalog

Učbenik je namenjen mlajšim učencem, kar je vidno iz učne enote. Navodila nalog so v obeh jezikih, nove besede in besedne zveze pa niso prevedene, le slikovno ponazorjene. Ima malo besedil, ki so prilagojena stopnji učencev.

Graf 1 a in 1 b: Način obravnave besedišča v učbeniku *Reach for the stars 5* (2004)

Novo besedišče je v večini primerov obravnavano posredno, skozi besedilo, le dvakrat pa je besedišče obravnavano neposredno – enkrat v obliki leksikalnega niza in enkrat v obliki pomenskega polja.

10.4.1.2 Nevenka Jesenik, Viljenka Šavli: *My sails 3* (Učbenik za pouk angleščine v 6. razredu devetletne osnovne šole, 2005)

Učbeniški komplet je sestavljen iz učbenika, delovnega zvezka, priročnika za učitelje in zgoščenk. Učbenik zajema 6 tematskih učnih enot, ki obsegajo po okrog dvajset strani.

Zgradba učne enote

Unit 6: Holidays (str. 106–127)

DEJAVNOSTI (poslušanje, pisanje, povezovanje, pravilne in napačne trditve, branje, kviz)	V tem delu gre za uvajanje 'nove snovi', ki poteka od receptivnih oziroma sprejemalnih spretnosti (jezikovni vnos) k
--	--

	produktivnim oziroma tvorbnim. Te dejavnosti pripravljajo učence na besedilo, ki sledi v naslednjem delu.
SLUŠNO/BRALNO BESEDILO <i>Starting Holidays</i> (+ dejavnosti po besedilu – učenci odigrajo dialoge)	Učenci poslušajo in berejo dialoge. Skozi besedilo je utrjevano obravnavano besedišče, tu so pomembne jezikovne funkcije govornega jezika, ki so jih učenci srečali v nalogah pred besedilom.
DEJAVOSTI (branje, dopolnjevanje, pisanje, delo v dvojicah – govorjenje)	Tu je nadgradnja obravnavane snovi, dejavnosti si sledijo od receptivnih do produktivnih. Poleg besedišča so utrjevane tudi jezikovne funkcije govornega jezika
BESEDILO <i>TV – A Good or a Bad Thing?</i> (+ dejavnost po besedilu), pesem <i>By the Campfire</i>	Tu je besedilo, ki ga učenci preberejo, nato odgovarjajo na vprašanja o svojem gledanju televizije. Namen besedila je vzpodbuditi razmišljanje in argumentiranje o določeni temi. Nalogi sledi še pesem.
BESEDILO <i>Planning a Holiday</i> (+ dejavnost pred branjem <i>What's Your Ideal Holiday?</i> – branje, povezovanje, govor ter dejavnost po branju – nasvet družini, dejavnost <i>What's the Weather like?</i> , <i>Where are they?</i> , pesem <i>Swimming in the Sea</i> , slovnični dodatek <i>Spelling spot</i> , dejavnosti: <i>In a Sports Camp</i> , <i>Dinosaur Kingdom – an Adventure in a Museum</i> , <i>What Was it Like?</i> , <i>Where Were They?</i> , <i>What did They Have?</i>)	Na besedilo učence pripravijo aktivnosti, ki sledijo od receptivnih do produktivnih. Tu učenci spoznajo besedišče in jezikovne funkcije, ki so nato vsebovane v besedilu, po besedilu pa učenci izberejo in argumentirajo svojo izbiro počitnic. Sledijo še dejavnosti, ki obravnavajo ali utrjujejo besedišče in slovnico, vmes je tudi pesem.
BESEDILI <i>A Trip to London</i> (+ dejavnost po branju) in <i>Buying Souvenirs</i> (+ igra vlog po branju)	Tu sta besedili, namenjeni branju, hkrati pa učenci utrjujejo besedišče in slovnične strukture.
HOOKIE'S GRAMMAR CHEST	Tu je strnjena doslej obravnavana slovnica v tej učni enoti.
READING FOR FUN <i>Florida, Here We Come</i> (+ dejavnost po besedilu)	Tu je zgodba v sličicah. Tematsko je vezana na temo lekcije in je humorno obarvana. Tudi ta je izkušnjsko in

	doživljajsko blizu učencem.
STORYTIME <i>Rumpelstiltskin</i> (+ dejavnosti pred in po besedilu)	Tu učenci poslušajo zgodbo. Pred poslušanjem učenci na podlagi besed in ilustracije sklepajo o vsebini zgodbe, po besedilu pa trditve označijo kot pravilne ali napačne in zgodbo pravilno razvrstijo.
BESEDILO: RAČUNALNIŠKI KOT (angl. <i>PC Corner</i>)	Tu je primer elektronske pošte, ki jo je treba prebrati, nato sestaviti drugo. Namen je utrditi usvojeno besedišče in jezikovne funkcije.
BESEDILO <i>Around the World</i> (dejavnost med branjem)	Tu se utrjuje in nadgradi besedišče, treba je povezati besedilo s slikami.
CHATTERBOX	Tu se ponovijo najpomembnejše jezikovne funkcije, ki so bile obravnavane v tej učni enoti.
TREASURE CHEST	Tu se učenci samoocenjujejo oziroma ugotavljajo svoj napredek o snovi te učne enote.

Vsaka učna enota ima svoj naslov, prav tako tudi naloge, ki sledijo. Naloge vključujejo poslušanje in branje preprostih sestavkov, pa tudi pisanje in govorjenje. Slovnica je zbrana v delu *Grammar Chest*, izgovorjavi je namenjena rubrika *Pronunciation Spot*, črkovanju pa *Spelling Point*. V učni enoti so tudi igre in pesmi. Posebni rubriki sta *Reading for fun* in *Story time*, ki sta namenjeni branju. Zadnji del enote sta *Chatterbox*, kjer so zbrane najpomembnejše jezikovne funkcije, in *Treasure Chest*, kjer je povzetek učne enote, namenjen učenčevemu samoocenjevanju. Navodila nalog so v obeh jezikih, nove besede in fraze pa niso prevedene.

HOLIDAYS

1 a Listen. Poslušaj.

b Find them in the picture. snake tortoise elephant eagle desert giraffe
Poišči jih na sliki. pyramids African waterfall cottage crocodile

c Match African words to English ones. Find the animals on the map.
Poveži afriške in angleške besede. Poišči živali na zemljevidu.

inyoka indlovu ikhozi ufudu
snake tortoise elephant eagle

Hookie: Uf, it's hot here!
African girl: Hot? It's only 48 °C.

2 The World of Words – Transport

a Match the pictures and words. Write numbers.
Poveži slike in besede. Zapiši številke.

- ☐ bus
- ☐ car
- ☐ taxi
- ☐ train
- ☐ boat
- ☐ truck
- ☐ plane
- ☐ bike
- ☐ helicopter
- ☐ ship
- ☐ hot-air balloon
- ☐ submarine
- ☐ rocket
- ☐ carriage
- ☐ limousine
- ☐ a scooter
- ☐ ferry

b True or False? Correct the wrong ones.
Prav ali narobe? Popravi napačne trditve.

Example:
A bicycle has got four wheels. T F
False. A bicycle has got two wheels.

1 You catch a train at the station.	T	F
2 An aeroplane travels on the road.	T	F
3 Buses can travel across the sea on a ferry.	T	F
4 Submarines travel in the air.	T	F
5 A taxi is a kind of an automobile.	T	F
6 A rocket takes you under the water.	T	F
7 A scooter is a kind of car.	T	F

Slika 14: Jesenik in Šavli (2005: 106–107)

Prva naloga učne enote *Holidays* se začne s poslušanjem novih besed, ki jih morajo učenci potem poiskati na sliki. Povezati morajo tudi afriške besede z angleškimi in jih poiskati na sliki. Tu je neposredno utrjevano besedišče pomenskega polja, ki se nanaša na Afriko. Obravnavano besedišče so samostalniki.

Naloga 2 se nanaša na prevozna sredstva, treba je povezati slike z zapisi besed, nato pa označiti trditve kot pravilne ali napačne in napačne popraviti. Neposredno je obravnavano besedišče prevoznih sredstev, besed, ki spadajo v skupino besednih nizov.

3 Where are They?

Read and match. Preberi in poveži.

- A Fasten your seat belts. We are taking off from Brnik to Heathrow, London in just a minute.
 B Good morning. Can you take me to 10 Downing Street, please?
 C Good afternoon, madam. From Victoria to Hyde park? Here's your ticket. That's € 2. Thank you.
 D Welcome aboard. We're sailing from Koper to Trieste in ten minutes.
 E Oh, no. I'm late. When's the next train to Celje?

4 Transport Quiz

Circle all the correct answers. Obkroži pravilne odgovore.

- 1 We get on and get off
 a) a train b) a bike c) a bus d) a plane
 2 We get in and get out of
 a) a car b) a scooter c) a carriage d) a submarine
 3 Which of these do we catch?
 a) a car b) a bike c) a train d) a taxi
 e) a plane f) a boat g) a bus h) hot-air balloon
 4 Which of these do we ride?
 a) a limousine b) a ferry c) a lorry d) a motorbike
 e) a bike f) a horse g) a scooter h) a taxi
 5 Which of these travel in the air?
 a) hot-air balloon b) an aeroplane c) a helicopter d) a ferry
 6 Which of these travel on the road?
 a) a submarine b) a carriage c) a train d) a lorry e) a kite
 7 Which of these travel on water?
 a) a ship b) a boat c) a ferry d) a bus
 e) a riverbus f) a taxi

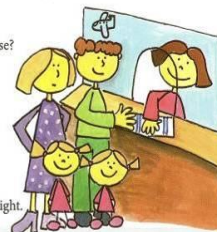

5 Starting Holidays

Listen to the dialogues. Then role-play.
Poslušaj dialoge. Nato dialoge zaigraj.

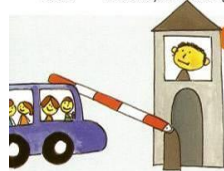
a Checking In

- Clerk: Good morning. Can I have your tickets, please?
 Mr. Smith: Here you are.
 Clerk: Thank you. Would you like smoking or non-smoking?
 Mr. Smith: Non-smoking, please.
 Clerk: Would you like window or aisle seats?
 Mr. Smith: Aisle seats, please.
 Clerk: Do you have any baggage?
 Mr. Smith: Yes, these suitcases and two handbags.
 Clerk: Here are your boarding passes. Have a nice flight.

b Passport Control

- Officer: Good morning. May I see your passports, please?
 Mr. Jackson: Here you are.
 Officer: Thank you very much. Are you tourists or on business?
 Mr. Jackson: We're tourists.
 Officer: That's fine. Have a pleasant stay.
 Mr. Jackson: Thank you.

c Getting a Room for the Night

- Receptionist: Good evening. May I help you?
 Mrs. Jones: Yes, please. We'd like two rooms for the night.
 (parents and two children)
 Receptionist: One single room, and a double room?
 Mrs. Jones: Yes, please. How much are the rooms?
 Receptionist: The single one is € 60 and the double is € 70 per night.
 Mrs. Jones: Can we pay by credit card?
 Receptionist: Certainly. We take Visa, MasterCard and American Express. Could you fill in this form, please?
 Mrs. Jones: Do you need our passport numbers?
 Receptionist: No, just an address and your signature. (fills out the form) Here you are. Here are your keys. Your room numbers are 212 and 210.
 Mrs. Jones: Thank you.
 Receptionist: Thank you. If you need anything, dial 0 for the reception area. Have a good stay!

Slika 15: Jesenik in Šavli (2005: 108–109)

V nalogi 3 je treba prebrati povedi, ugotoviti, na katera prevozna sredstva se nanašajo in jih povezati. Naloga 4 vsebuje 7 trditev, treba je obkrožiti vse možne odgovore, na katere se ta trditev nanaša. V naslednji nalogi učenci poslušajo tri dialoge, nato jih zaigrajo.

V nalogi 3 je besedišče posredno obravnavano, skozi aktivnost se učenci naučijo jezikovne funkcije, ki veljajo za prevozna sredstva. Enako velja za nalogo 4, besede in besedne zveze so posredno obravnavane. Tudi naloga 5 skozi poslušanje in branje posredno obravnava jezikovne funkcije.

6 Travel Tips

Fill in the right word. Vstavi pravo besedo.

passport luggage money clothes label pet airport

Make sure your _____ and other documents are valid. You don't want to be left behind. Fasten a _____ with your name and address on the handle of your suitcase. Sometimes things get lost and this way there is a chance you'll get it back.

Don't take too much _____. Carrying too many suitcases and bags can spoil your holidays, especially if you don't stay in one hotel all the time.

Put your _____ in a safe place. In certain countries tourists are easy to rob. Get to the _____ on time. The bus can wait for you for a few minutes, but planes certainly can't. If you travel to a different continent make sure you've got the appropriate _____. You don't want to freeze or walk in your winter coat at 33 degrees! Last, but not least, put your _____ into a pet hotel or leave with someone you can trust.

7 Hobbies

Which of these would you like to do in your free time? Make a tick.

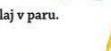
Kaj bi rad počel v prostem času? Napravi kljukico.

☒ read	☐ go to a concert	☐ visit museums	☐ go to a disco
☐ play video games	☐ watch TV	☐ play computer games	☐ surf the internet
☐ do nothing	☐ phone your friend	☐ learn Chinese	☐ mow the lawn

Example: I'd like to read in my free time.

8 TV Time

Read and then work in pairs. Preberi in nato delaj v paru.

A: What is your favourite TV channel, Brad?

B: MTV I suppose. I like music very much. What about you, Adam?

A: Oh, I don't know, maybe Pop TV or the Travel channel. I like information about other countries and places, and TV serials.

0

9 TV - a Good or a Bad Thing?

a Read the text. Preberi besedilo.

Is TV bad? No, of course not. The problem is the quality and the quantity of the programmes we watch. We should choose what we want to watch and then switch off the TV once it is over. TV can be fun and relaxing. It can be educational, but it can also be stupid and boring. It's up to us to choose what we want from it!
In the USA 99 % of families have TV sets. 40 % of American homes have more than 3 TV sets. Children from 2 to 17 watch 25 hours of TV each week. 56 % of teenagers have a TV in their bedrooms. Too many TV shows have acts of violence. Far too many TV films show murders and crime.

(Adapted from KID)

b Answer these questions about your TV habits.

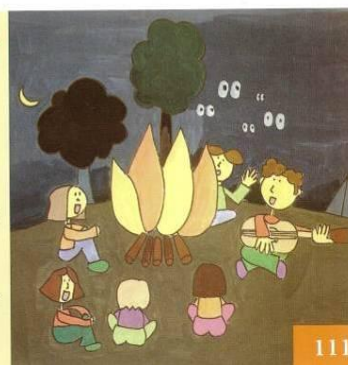
Odgovori na vprašanja o tvojih TV-navadah.

- Do you watch TV every day?
- How many hours per day do you watch it?
- Do you have a TV in your room?
- What is your favourite TV program?
- What is your favourite channel?
- Do you think you watch TV
 - too much?
 - enough?
 - not enough?
- Do you choose what to watch or just sit and use the remote control until you find something?

10 By the Campfire

We sat around the campfire
On a chilly night
Telling spooky stories
In the pale moonlight.
Then we added some more logs
To make the fire bright
And sang the good old campsongs
Together with all our might.
And when the fire flickered
And embers began to form,
We sneaked into our sleeping bags
So cosy, nice and warm.

111

Slika 16: Jesenik in Šavli (2005: 110–111)

Naloga 6 predstavlja nasvete za potovanje, treba je ustrezno vstaviti besede v besedilo. Naloga 7 ponuja seznam hobijev, učenci jih izberejo in tvorijo stavke. V osmi nalogi preberejo dialog, nato v dvojicah tvorijo nove dialoge. Naloga 9 je prirejeno besedilo o televiziji, učenci ga preberejo in odgovorijo na vprašanja spodaj. Nazadnje je še pesem v nalogi 10.

V nalogah 6, 7 in 8 so večbesedne enote (angl. *multi-word units*) obravnavane posredno, skozi aktivnosti. Nalogi 9 in 10 skozi besedilo posredno utrujeta besedišče.

UNIT 6

11 What's Your Ideal Holiday?

a Read and match. Preberi in poveži.

A camping with friends	B skiing in the mountains
C staying at home	D travelling to a foreign country
E going to the seaside	F visiting grandparents in the country
G doing extreme sports	H reading and having peace and quiet

b Circle the activities that you like. Obkroži aktivnosti, ki jih imaš rad/rada.

c Say. Povej. My ideal holiday is ...

12 Planning a Holiday

The Lazarus family are planning their summer holidays. They all love different things. Help them decide! Družina Lazarus načrtuje poletne počitnice. Vsak rad počne kaj drugega. Pomagaj jim pri odločitvi.

Mum

I want to go to the seaside and I don't want to cook. Let's go to a nice hotel. It would be nice to be served food and everything for a change.

Dad

I'd like to go to the mountains this year. Let's spend a week in the quiet countryside with pure and simple food and sports activities. Cooking isn't a real problem, is it?

Betty

I don't want to go to the mountains. There's nothing going on there. No people, no parties, only goats and sheep. Hours of walking and no real food, only cheese and milk.

Little Johnny

I'd like to visit my granny. She is so funny. I can stay up and watch TV for as long as I want. Beth and Billy leave me alone, because they aren't there.

Billy

I love diving and I hate getting up early on my holidays. What's the point of having a holiday if you have to get up in the morning to have breakfast in the hotel? Mum cooks a lot better!

What do you recommend? Kaj priporočas ti?

a) a seaside hotel b) a seaside camp
c) a mountain camp d) a mountain hotel

13 What's the Weather Like? Look and match.
Kakšno je vreme? Pogledaj in poveži.

☐ sunny	☐ snowy
☐ foggy	☐ stormy
☐ cloudy	☐ windy
☐ rainy	

14 Where are They?
Complete the letters. Use the words in the box.
Dopolni pisma. Uporabi besede v okvirju.

Ljubljana Cairo Beijing
Sydney New York
Rio de Janeiro Arctic

Slika 17: Jesenik in Šavli (2005: 112–113)

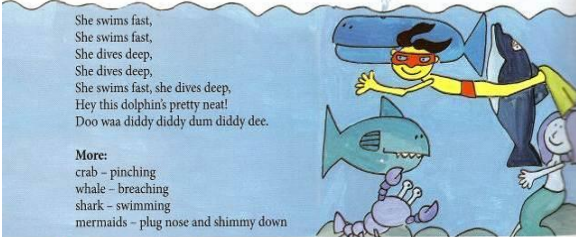
Naloga 11 ima večbesedne enote, ki jih je treba povezati s slikami. Učenci morajo obkrožiti najljubše počitnice in tvoriti stavke z izbranimi besednimi zvezami. Naslednja naloga vsebuje izjave družinskih članov, na podlagi katerih učenci izberejo najboljše počitnice. Naloga 13 obravnava vreme, treba je povezati pridevnike s slikami. Naloga 14 pa predstavlja pisma, ki jih je treba dopolniti z imeni mest v okvirčku.

V nalogah 11 in 13 so besede pomenskega polja neposredno obravnavane, saj so zapisane in ilustrirane; natančneje so to v nalogi 11 samostalniki, ki predstavljajo počitniške aktivnosti, v nalogi 13 pa pridevniki. V nalogah 12 in 14 je besedišče posredno obravnavano, le dejavnost za besedilom v nalogi 12 neposredno izpostavi štiri tipe počitnic, torej so tu ponovno besede istega pomenskega polja.

15 Swimming in the Sea

a Listen and sing. Poslušaj in zapoj.

There I am just swimming in the sea
Singing doo waa diddy diddy dum diddy dee.
All of a sudden there's a dolphin swimming next to me
Singing doo waa diddy diddy dum diddy dee.

She swims fast,
She swims fast,
She dives deep,
She dives deep,
She swims fast, she dives deep,
Hey this dolphin's pretty neat!
Doo waa diddy diddy dum diddy dee.

More:
crab – pinching
whale – breaching
shark – swimming
mermaids – plug nose and shimmy down

b Match verses to the pictures. Poveži slike in verze.

c What do you do on your holiday? Write down some activities, then ask your friend. Kaj počneš na počitnicah? Zapiši nekaj aktivnosti, nato povprašaj še prijatelja/prijateljico.

ACTIVITY	ME	MY FRIEND

16 Spelling Spot

a Write -ll or -l? Zapiši -ll ali -l?

ca_ pu_ wonderfu_ unt_ sma_ trave_ beautifu_ bu_
footba_ spe_ ow_ whee_ bow_ ta_ foo_ usefu_ we_

b Write -ss or -s? Zapiši -ss ali -s?

dre_ no_e _un bu_ me_ mi_
whi_ker gla_ bo_ _top hi_ _on

17 In a Sports Camp

Here are some activities you can do at the summer sports camp.
Naštetih je nekaj aktivnosti iz poletnega športnega tabora.

a Match the pictures and sports. Write the numbers. Poveži slike in športe. Zapiši številke.

- ☐ canoeing ☐ roller skating ☐ cricket ☐ cards
- ☐ bungee-jumping ☐ rock climbing ☐ baseball ☐ table tennis
- ☐ water-skiing ☐ cycling ☐ chess ☐ judo
- ☐ swimming ☐ diving ☐ tennis ☐ karate
- ☐ horse-riding ☐ jogging ☐ football ☐ aerobics
- ☐ dancing ☐ volleyball ☐ board games ☐ gymnastics

b Write sports in the correct columns. Zapiši športe v ustrezne stolpce.

GO	PLAY	DO
canoeing	cricket	karate

c What would you like to do? Choose your favourites and talk about them. Kaj bi ti najraje počel/počela? Izberi in povej.

Example: I'd like to go diving because it's dangerous.

fun interesting nice dangerous important healthy
 useful modern easy difficult amusing pleasant

Slika 18: Jesenik in Šavli (2005: 114–115)

Naslednja aktivnost je pesem, ki jo učenci poslušajo in zapojejo, povežejo verze s slikami, nato pa izpolnijo razpredelnico v dvojicah. V pesmi je besedišče posredno obravnavano. Sledi rubrika *Spelling spot*, kjer sta dve aktivnosti namenjeni črkovanju besed.

Naloga 17 neposredno obravnava aktivnosti za prosti čas oziroma samostalnike besednega niza, ki se nanaša na športe. Nato je treba povezati besede s slikami in jih razporediti glede na ustrezni glagol – tako se tu utrjuje zgoraj obravnavano besedišče. Zadnji del naloge je izbrati nekaj najljubših aktivnosti in jih argumentirati z uporabo danih pridevnikov. Spodaj navedeni pridevniki so zato neposredno obravnavani.

18 Dinosaur Kingdom – an Adventure in a Museum

Dad: Billy, I'm home. Let's have lunch.
 Billy: Just a minute, mum. I'm finishing my homework.
 Dad: Really. That's a nice surprise. And what is it about?
 Billy: A project about dinosaurs.
 Dad: Oh, yes, you were at the science museum. How was your trip?
 Billy: Oh, mum! It was great. It was the best trip ever.
 Dad: Really? What was so great about it?
 Billy: Oh, everything. But the dinosaurs were really awesome. You know, there were 15 different species of dinosaurs in the museum.
 Dad: Really? That many?
 Billy: Yes. And there were about 700 dinosaurs living on Earth at different periods of time.
 Dad: That's new to me. And which dinosaur was your favourite?
 Billy: Tyrannosaurus Rex, of course. Do you know what this means?
 Dad: No, dear. Tell me.
 Billy: Well, it means 'tyrant lizard king'. It was a huge, fierce, meat-eating dinosaur. It was up to 12.4 m long and up to 6 m tall. It was heavy, too – 5–7 tons. It had long and strong legs and its arms were short and weak with only two fingers. It had 50–60 teeth in its mouth and its bite was huge – 230 kg of meat in one bite! Its teeth were 23–33 cm long. It was a frightening sight but it wasn't very fast (24 kph) nor very smart.
 Dad: Great! Let's have lunch now.
 Billy: Yes, I'm hungry. I could eat a dinosaur.
 Dad: I hope not. Our fridge is smaller than a tyrannosaurus' mouth.
 Both: Ha, ha.

19 What Was it Like?

a Dr. John Lazarus is the visiting professor and an expert on dinosaurs. Listen and fill in the chart. Dr. John Lazarus je gostujoči profesor in strokovnjak za dinosavre. Poslušaj in dopolni tabelo.

Name	Name/Meaning	Description	Speed	What was special about it?
1 Tyrannosaurus Rex	Tyrant lizard king	very big, strong, fierce	walk 4–6 kph, run 24 kph	not very smart
2 Brachiosaurus				
3 Deincherious				
4 Microraptor				
5 Troodon				

b Now match the descriptions to the pictures. Write the numbers. Sedaj poveži opise in slike. Zapiši številke.

20 Where Were They?

Ask and answer. Vprašaj in odgovori.

	MONDAY	TUESDAY	WEDNESDAY	THURSDAY	FRIDAY	SATURDAY	SUNDAY
Billy							
Jane							
Mum and dad							

Example:

A: Where was Billy on Monday?

B: He was in a museum.

A: Where were mum and dad on Wednesday?

B: They were in the office.

21 What did They Have?

Make sentences. Tvoji povedi.

Jane's birthday last week
 Bob's parents' wedding anniversary last Sunday
 Some dinosaurs' big sharp teeth
 We a lot of homework yesterday
 I a headache yesterday
 You a hockey match last month

Example:

Billy/nice lunch/yesterday

Billy had a nice lunch last Friday.

Slika 19: Jesenik in Šavli (2005: 116–117)

V nalogi 18 je stopnji učencev prilagojen dialog, ki posredno nakaže uporabo preteklika glagola *biti*. Besedišče je v besedilu posredno obravnavano, tako je tudi v slušni in pisni nalogi 19. Naloga 20 je bolj slovnične narave, posredno pa je obravnavano besedišče dveh leksikalnih nizov: dni v tednu in stavb v mestu. Podobno je z nalogo 21 – treba je tvoriti povedi z glagolom imeti v pretekliku, posredno pa so obravnavane tudi večbesedne enote. Tem nalogam v učbeniku sledi *Hookie's Grammar Chest*, ki povzema vse slovnične strukture, uporabljene v teh nalogah.

22 A Trip to London

Read the extract from Tina's diary. Tick the sights she saw.
Preberi del Tininega dnevnika. Odključaj znamenitosti, ki jih je videla.

Monday

Wow! The flight from Brixton to London Stanstead airport took about 2 hours. I looked out of the window and saw the Alps. They were beautiful. First we took a tube to the centre of London. We went on a 2-hour sightseeing tour of London and in the evening we visited The London Eye. From the top of the eye we could see some famous London sights: Trafalgar Square, Tower Bridge, Big Ben and St. Paul's Cathedral. The ride was fantastic. I was so excited I could hardly sleep.

Tuesday

Mum told me I could choose where to go today so we went to the Aquarium. There were real big sharks, I mean really big ones and the pool with the sharks was bigger than our house! But what I liked most of all was petting the electric rays. They were like water cats. I got some presents for my friends – a dolphin battery and a sea shell lamp. In the afternoon we went to the Tower of London, the place where many kings and queens lived. In the evening mum and dad went to watch 'We will Rock You', the famous musical but I stayed in the hotel and watched TV. Funny, they don't have subtitles. They don't need them of course.

23 Buying Souvenirs

a Read the dialogue. Preberi dialog.

Shop assistant: Hello, may I help you, love?
Chang: Can I have a town map, please?
Shop assistant: Here you are. Anything else?
Chang: Have you got picture postcards?
Shop assistant: Yes, you can choose them over there.
Chang: I need five stamps as well. How much is everything?
Shop assistant: That's £ 8.30, altogether.
Chang: Here you are. Thank you very much.

b Role-play the dialogue, using the souvenirs and prices below. Zaigraj dialog, uporabi spominke in cene spodaj.

25 Reading for Fun

Florida, Here We Come

Find them in the story. Poišči jih v zgodbi.

Slika 20: Jesenik in Šavli (2005: 119, 121)

Naloga 22 je slovnične narave, v izseku iz dnevnika so krepko obarvani glagoli *biti* v pretekliku, učenci pa morajo po branju podčrtati obiskane znamenitosti. V nalogi spodaj učenci preberejo dialoge, tvorijo nove in jih zaigrajo. Besedišče je tu posredno obravnavno.

Naloga 25 je v rubriki *Reading for Fun*, ki skozi zgodbo v slikah neposredno ponovi samostalnike pomenskega polja počitnice.

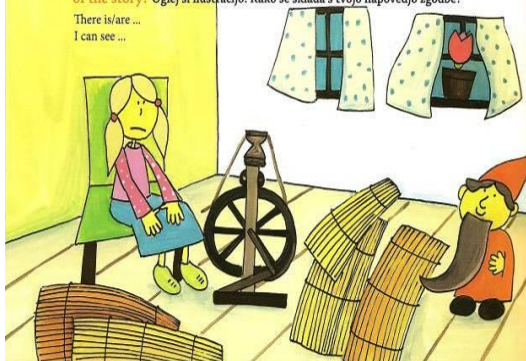
UNIT 6

26 STORY TIME: RUMPELSTILTSKIN

a Read the words. Can you guess the story?
Preberi besede. Ali lahko uganeš zgodbo?

woodcutter king daughter name necklace ring queen
promise little man spinning wheel gold straw child

b Look at the illustration. Describe it. How does it match your prediction of the story? Oglej si ilustracijo. Kako se sklada s tvojo napovedjo zgodbe?
There is/are ...
I can see ...

c Listen to the story.
Poslušaj zgodbo.

Word Box

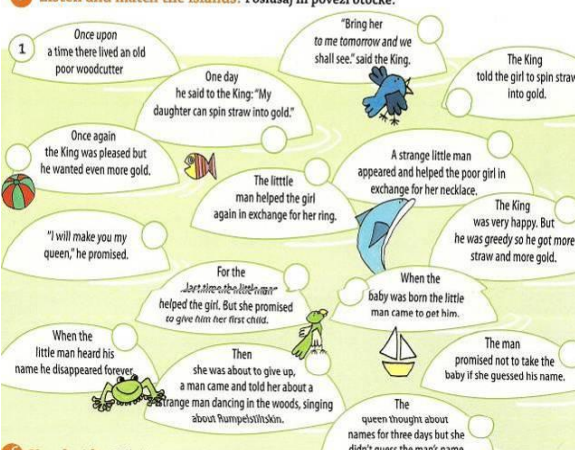
tower - a tall narrow building, part of a castle
straw - dried grass or wheat used for animals to sleep
proud of - feeling pleased or happy about something you own or have done
spinning wheel - the object that helps you make thread
sunrise - the time when the sun comes up in the morning
spin - to make thread from wool, cotton etc.
appear - to suddenly be seen
greedy - wanting more food, money, power, more than you really need
necklace - a piece of jewellery that you wear around your neck
return - to come back
messenger - a person who carries a message
stamp - to put your feet down very heavily and noisily

122

d True (T) or False (F)? Prav (T) ali narobe (F)?

- 1 A poor woodcutter had a beautiful daughter. T F
- 2 The daughter could make gold out of straw. T F
- 3 A little man helped the girl. T F
- 4 The king wasn't very happy. T F
- 5 He thanked the little man. T F
- 6 The little man got a necklace and a ring. T F
- 7 He wanted the queen's baby. T F
- 8 The queen kept her promise. T F
- 9 The little man's name was John. T F

e Listen and match the islands. Poslušaj in poveži otroke.

f You decide. Odloči se.

- a) Draw the part of the story that you like best.
- b) Retell the story.
- c) Act out the story.
- d) Rewrite the story from someone else's point of view (King, Woodcutter, Rumpelstiltskin).

123

Slika 21: Jesenik in Šavli (2005: 122–123)

V rubriki *Story Time* je podanih in slikovno opremljenih nekaj besed, iz katerih učenci sklepajo o vsebini zgodbe, nato morajo opisati ilustracijo zgodbe, sledi poslušanje zgodbe. Spodaj je z angleško definicijo razloženih nekaj težjih besed. Po poslušanju učenci rešijo nalogo iz razumevanja, potem pa zgodbo poslušajo še enkrat in določajo vrstni red zgodbe. Zadnji del je izbirni, zgodbo lahko ilustrirajo, povedo obnovo, jo zaigrajo ali pa napišejo zgodbo z druge perspektive. Rubrika je zelo razgibana in prilagojena stopnji učencev. Najprej so neposredno obravnavani samostalniki, ki so pogosti v pravljičah, zato jih uvrščam v skupno pomensko polje. Neposredno so obravnavane tudi besede, ki so spodaj razložene z definicijami. V ostalih nalogah se obravnavano besedišče posredno utrjuje.

27 PC Corner Read Hookie's e-mail. Preberi Hookijevo e-pošto.

Compose: Off we go

File Edit View Insert Format Window Help

Send Contacts Attach Security Save

From: hookie@mysails.si
To: dani@mysails.si
Subject: Finally Africa
Date sent: Fri. 15. May. 15:15:15

Hi, Dani,
This is probably one of my last e-mails from our journey. It was a pleasure to write to you and to be in touch with you and Tina via e-mail. It's easy and quick, isn't it?
Our last destination is Africa, more precisely Tanzania with its beauties. First we stopped in Dar es Saalam, the biggest town in Tanzania, located on the Indian Ocean coast. From here you can start a safari or visit the islands. We decided to visit one of the islands. Guess which one? Zanzibar, yes, the one Cuki sing about.
Zanzibar is in the Indian Ocean. It's ideal for snorkelling and diving, fantastic deep sea fishing, water sports and of course delicious fresh fish. Can you imagine Twig and I diving, deep sea fishing, sailing, bird watching, dolphin safaris and visiting historical ruins? No, oh yes we tried most of these activities and it was just wonderful. After such a long journey around the world we needed some time off, don't you agree?
But anyway, we also didn't want to miss Mount Kilimanjaro which is at the north/east of Tanzania. They say, to climb Mount Kilimanjaro is a must and I agree now. You can climb it any time during the year. It's so interesting to go through the jungle first and after it you reach the snows and have breathtaking views from the summit.
This time find attached photos of Mount Kilimanjaro and giraffes for your photo album.
Hope you are well.
I'm looking forward to your answer and seeing you next month.
Love
Hookie and Twig.

This time you write Dani's e-mail to Hookie alone from the beginning to the end. It can help you if you check the e-mails in other units. Ask him something about Tanzania, his favourite continent and place, about souvenirs, comment on his activities and ask about the date of his arrival to Slovenia.
Tokrat sam napiši Danijevo elektronsko pismo v celoti. Pomagaj si s primeri iz prejšnjih enot. Vprašaj ga o Tanzaniji, njegovem najljubšem kontinentu in kraju, spominkih in doživljajih ter vprašaj, kdaj se vrne v Slovenijo.

From: Dani@mysails.si
To: hookie@mysails.si
Subject: RE: Finally Africa
Date sent: Sat. 16. May. 19:35:10

28 Around the World

Read and match text to the pictures.
Preberi in poveži besedilo s slikami.

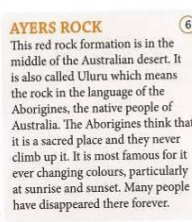
LONDON

Many people think that Big Ben is the most famous clock in the world. But it's not! Big Ben is the bell in Saint Stephen's tower (or The Clock Tower) in London. The bell weighs 13,5 tonnes. You can't see the bell when you are in London, but you can see the clock because it is very big. It is 12 metres in diameter. The minute hand is 14 feet long and the numbers are 2 feet high. Not very many people know that the clock has an official name, too: The Great Clock of Westminster. You can hear it every hour on the news.

BEIJING

China is the biggest country in the world. About 13 million people live in Beijing. The streets of Beijing are very crowded. It is faster to come from one part of the city to the other riding a bike than to go by car. Millions of people ride bicycles. There are so many of them that they have parking places for bicycles only. How do they find their bike at the end of the day?

AYERS ROCK

This red rock formation is in the middle of the Australian desert. It is also called Uluru which means the rock in the language of the Aborigines, the native people of Australia. The Aborigines think that it is a sacred place and they never climb up it. It is most famous for its ever changing colours, particularly at sunrise and sunset. Many people have disappeared there forever.

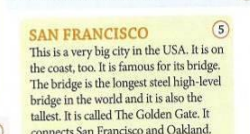
PIRAN

Some people say this is the most beautiful town in Slovenia. It is on the coast and is famous for its square. In the middle of the square there is the statue of Giuseppe Tartini, an Italian composer born in Slovenia. Sometimes the sea floods the square.

MACHU PICCHU

This place is up in the mountains of Peru in South America. Once it was an important Indian city, but nobody lives there now. Many tourists visit it every year. It is called Machu Picchu which means 'The Lost City of the Incas'. The latest research shows that it was not a city at all – but a royal estate and a religious place carefully hidden in a cloudy area above the Urubamba River canyon.

SAN FRANCISCO

This is a very big city in the USA. It is on the coast, too. It is famous for its bridge. The bridge is the longest steel high-level bridge in the world and it is also the tallest. It is called The Golden Gate. It connects San Francisco and Oakland.

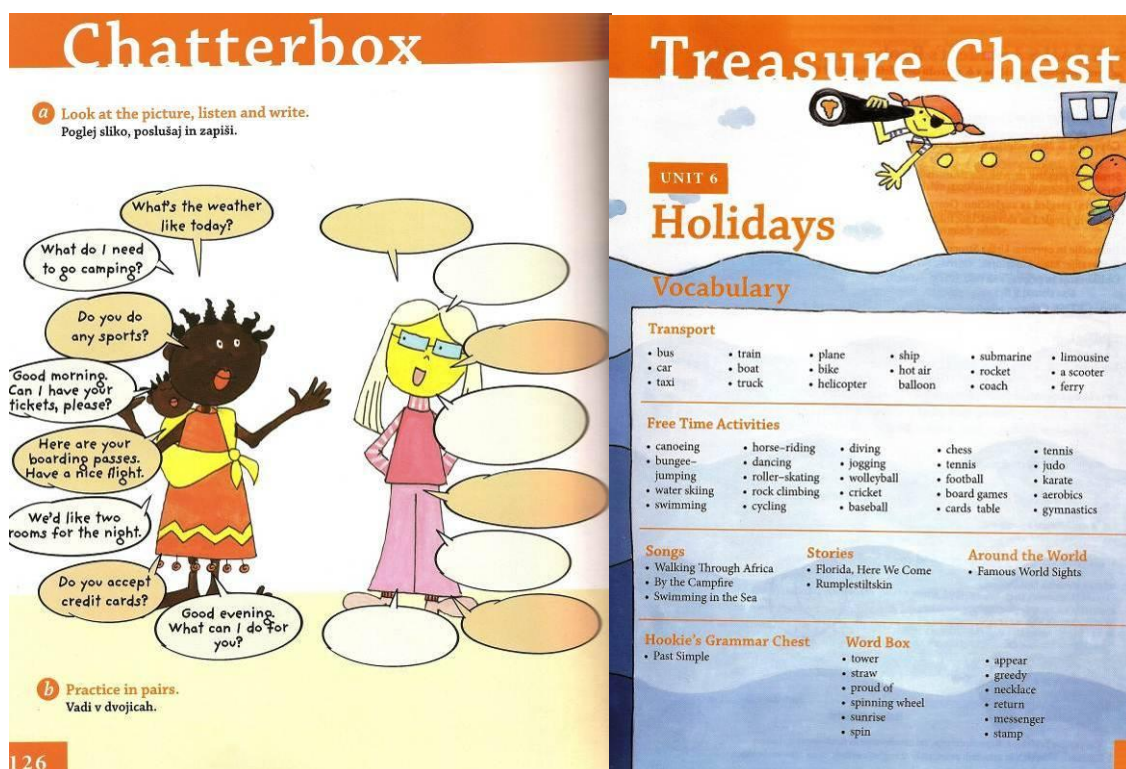

Slika 22: Jesenik in Šavli (2005: 124–125)

V nalogi 27 je primer elektronske pošte, ki jo je treba najprej prebrati. Učenci morajo nato na podoben način napisati elektronsko pošto, za pomoč je nekaj izhodišč.

Naloga 28 zahteva, da učenci preberejo 6 prilagojenih opisov mest in znamenitosti in jih povežejo s slikami.

V obeh primerih je besedišče le posredno obravnavano.

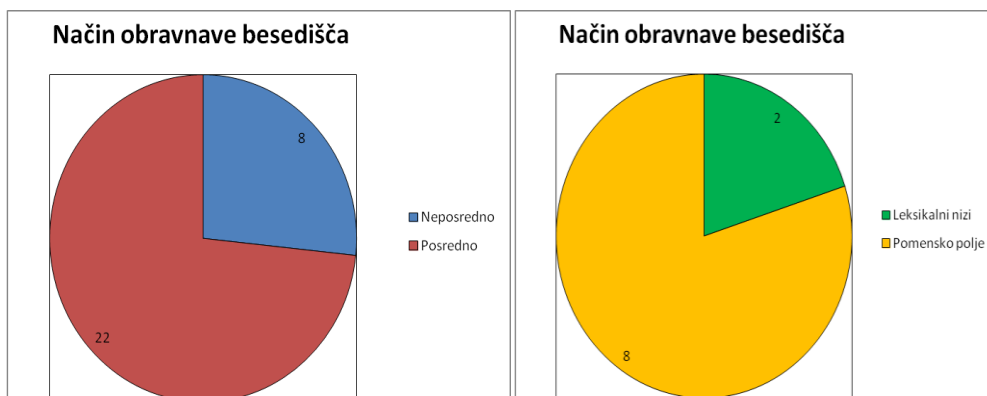

Slika 23: Jesenik in Šavli (2005: 126–127)

Predzadnji del je rubrika *Chatterbox*, kjer so povzeti obravnavani funkcijski izrazi. Treba je poslušati in dopolniti dialoge, nato pa jih vaditi v dvojicah. Učna enota se zaključi s seznamom nove snovi, obravnavane v tej učni enoti. V obeh primerih gre za neposredno obravnavo besedišča, najprej za jezikovne 'koščke' oziroma jezikovne funkcije, nato pa za samostalnike pomenskega polja počitnice.

Povzetek obravnavane učne enote in njenih nalog

Obravnavani učbenik je namenjen šestemu razredu devetletke. Ima velike in privlačne ilustracije ter obsežne učne enote. Vse je v angleščini, le navodila nalog so prevedena. Besedila, ki uvajajo novo besedišče in slovnične strukture, so prilagojena stopnji učencev. Nalog je veliko, so raznolike in zanimive, sledijo si po zahtevnosti. Dejavnosti si sledijo od receptivnih oziroma sprejemalnih k produktivnim oziroma tvorbnim.

Graf 2 a in 2 b: Način obravnave besedišča v učbeniku *My Sails 3* (2005)

Obravnavano besedišče je tematsko zaokroženo. Večinoma so enote besedišča obravnavane posredno, neposredna obravnava besedišča je v osmih primerih. Pri neposredni obravnavi je besedišče v šestih primerih predstavljeno glede na pomensko polje in le v dveh v obliki leksikalnih nizov. Obravnavani so predvsem samostalniki, glagoli, pridevniki in jezikovni 'koščki' (angl. *lexical units*) oziroma funkcije jezika.

10.4.1.3 John and Liz Soars: *Headway Pre-intermediate* (Student's book, 2008)

Učbeniški komplet sestavljajo poleg učbenika še delovni zvezek in zgoščenke. Knjiga obsega dvanajst učnih enot, ponavadi krajših od desetih strani.

Zgradba učne enote

Kot je razvidno iz kazala učbenika, vsako učno enoto sestavljata dva dela: *language input* (oziroma jezikovni vnos) in *skills development* (oziroma razvijanje spretnosti). Zadnji se deli na branje, poslušanje, govorjenje in pisanje, vnos pa je razdeljen na slovnični del (angl. *language focus*), besedišče (angl. *vocabulary*) in vsakodnevni jezik (angl. *everyday English*).

Unit 6: *Places and Things* (str. 46–53)

STARTER	To je nekakšen uvodnik učne enote, ki ima namen vzpodbuditi učence, jih motivirati in hkrati obnoviti predznanje s tematskega področja učne enote.
PRACTICE (<i>pronunciation, conversations, listening and speaking</i>)	Ta del je namenjen utrjevanju besedišča, slovnice in konverzaciji.
BESEDILO <i>London – the world in one city</i> (+ dejavnost pred besedilom in po njem – <i>reading and speaking</i>)	Besedilo je avtentičen članek iz revije. Namenjen je utrjevanju in nadgradnji besedišča, utrjevanju branja ter v tem primeru tudi vaja za skupinsko delo.
GRAMMAR SPOT	Skozi učno enoto je vmes nekaj okvirčkov <i>Grammar Spot</i> , kjer je povzeta slovnična struktura, ki se pojavlja v besedilih ali nalogah.
DEJAVNOSTI (<i>vocabulary and pronunciation</i>)	Tu so dejavnosti, ki so namenjene besedišču in izgovorjavi. Dodan je tudi okvirček <i>Music of English</i> , kjer je povzetek obravnavanega naglasa oziroma poudarka in intonacije.
EVERDAY ENGLISH <i>A city break</i>	To je zadnji del učne enote, poudarek je na znanju angleščine, ki je potrebno v vsakodnevnem življenju.

Vsaka enota se začne s slovničnim uvodnikom (angl. *starter*), kjer naloga zahteva pisanje. Sledijo slušna in pisna besedila, ki uvajajo novo snov, zatem pa so naloge za preverjanje razumevanja. Slovnične novosti so zbrane v okvirčku *Grammar Spot*. Utrjevanje je v razdelku *Practice*, kjer se prepletata govorjenje in pisanje. Učna enota vsebuje posebne razdelke, namenjene kombinacijam: besedišče in govorjenje (angl. *Vocabulary and Speaking*), branje in govorjenje (angl. *Reading and Speaking*), poslušanje in govorjenje (angl. *Listening and Speaking*) in podobno. Učne enote se zaključijo z obravnavo vsakodnevne angleščine (angl. *Everyday English*).

6

Places and things

What...like? • Comparatives/superlatives • Synonyms/antonyms • A city break

STARTER

What is your favourite ...?

- town • sport • film
- food • song • building

Write your answers and compare with a partner.

MY FAVOURITE THINGS

What's it like?

1 Look at the photos of the singer Leroy and some of his favourite things? What are they?

2 Which of these adjectives do you think go with the pictures? Discuss with a partner.

sad	brilliant	beautiful	talented
spicy	shocking	funny	exciting
fantastic	delicious	amazing	

T 6.1 Listen to Leroy. Which adjectives does he use to describe his favourite things?

GRAMMAR SPOT

1 Match the questions and answers.

Do you like soul music?	It's sad. / It's beautiful.
What's soul music like?	Yes, I do. / No, I don't.

2 Which question in 1 means Tell me about soul music?

▶ Grammar Reference 6.1 p134

PRACTICE

What's London like?

Leroy is answering questions about his home town, London. Complete the questions with is or are and the correct words from the box.

London	the restaurants	the people
the buildings	the night-life	the weather

1 Q What is London like?

A Well, it's a really exciting city! There's so much going on all the time.

2 Q What is like?

A It's OK, and not very cold in winter, but people don't come here for the sunshine!

3 Q What are like?

A They're very interesting. They come from all over the world. London's a very cosmopolitan city.

4 Q What are like?

A Fantastic! Lots of them are historical and famous, but there are some wonderful modern ones, too.

5 Q What are like?

A They're great! You can find food from every country in the world.

6 Q What is like?

A Oh, it's amazing! There are so many clubs and theatres, and, of course, the music scene is fantastic!

T 6.2 Listen and check. Practise with a partner.

3 Ask and answer the same questions about the town or city you are in now.

R&B singer Leroy

THE BEST OF SOUL

ALDOUS HUXLEY BRAVE NEW WORLD

GOOD, BETTER, BEST!

Comparatives and superlatives

Berlin Tokyo Detroit

1 Last year Leroy sang in these three cities. What do you know about them?

T 6.3 Read and listen to Leroy (L) and the interviewer (I). Complete the interview.

I Do you travel a lot, Leroy?

L Oh yeah. I sing all over the world. Last year I was in Berlin, Tokyo – oh, and of course, Detroit.

I And what are they like?

L Well, they're all big, busy cities. Tokyo's the biggest and the most interesting. It's much bigger than Berlin.

I And is it very interesting?

L Well, they're all interesting, but, in fact, for me the most interesting is Detroit.

I Really? Why?

L Well, in some ways, perhaps it isn't as interesting as the other two cities – it doesn't have historical buildings, or beautiful, old Japanese temples – but you see, Detroit is the birthplace of soul music and that's everything to me.

I I see. So Detroit's the best for music. And what about food? Which is the best city for food?

L Ah, the food. For me there's no question. Tokyo definitely has the most delicious food – I just love Japanese food!

I I see. Is it even better than chicken satay?

L Ah, I don't know about that!

Slika 24: Soars in Soars (2008: 46–47)

Učna enota se začne z rubriko *Starter*, kjer učenci odgovorijo na nekaj uvodnih vprašanj, jih zapišejo in primerjajo s sošolcem.

Prvi sklop, *My favourite things*, se začne s komentiranjem slike in nadaljuje z diskusijo v dvojicah, v oporo je nekaj pridevnikov v okvirčku. Zadnji del je poslušanje besedila. V tem delu je besedišče neposredno obravnavano, saj so pridevniki posebej zapisani v okvirčku. Te pridevnike lahko uvrstimo v skupni leksikalni niz besed, s katerimi lahko opisujemo lastnosti.

Utrjevanje v sklopu *Practice* se nanaša na poslušano besedilo, učenci morajo v trditve vstaviti ustrezne samostalnike iz okvirčka, nato pa poslušajo pravilne kombinacije. Na koncu tudi sami odgovorijo na ta vprašanja. V tem delu je besedišče posredno obravnavano, le izpostavljeni samostalniki v okvirčku so neposredno obravnavani.

Sklop *Good, better, the best* se začne z vprašanjem, kaj učenci vedo o treh mestih na slikah, nato pa poslušajo intervju in v besedilo vstavljajo manjkajoče

besede. Besedišče (zlasti pridevniki) je tu posredno obravnavano skozi besedilo.

GRAMMAR SPOT

1 What are the comparative and superlative forms of the following adjectives? What are the rules?

a old c busy
b big d interesting
sad delicious

2 These adjectives are irregular. What are the comparative and superlative forms?

good bad

3 Adjectives also combine with *as...as*. Look at these sentences.
'Is Berlin as big as Detroit?' 'No, it isn't.'
Detroit isn't as big as Tokyo.
 Which city is the smallest?

► Grammar Reference 6.2 p14

2 Work with a partner. Compare some cities in your country.

Pronunciation

3 **T 6.4** Listen and repeat the sentences. Pay attention to the /ə/ sound.

/bɪɡ/ /ɒn/
 Tokyo's bigger than Berlin.
 /ɒ/ bɪɡ/ ɒz/
 Berlin isn't as big as Tokyo.

4 Practise these sentences with a partner.
 Is Peter *as old as* you?
 He's *older than us*, but younger than you.
 Their teacher's *funnier than ours*.
 Our lessons *are more interesting than theirs*.

T 6.5 Listen and check.

T 6.6 Learn this poem by heart. Say it as a class.

'Good, better, best,
 Never, never rest
 'til your good is better,
 and your better best.'

PRACTICE

Test your general knowledge

1 Work in teams. Compare the things using the comparative and superlative forms of the adjectives.

The ... is taller than the ..., but the ... is the tallest.

1 tall Petronas Towers (Kuala Lumpur)
 Eiffel Tower (Paris)
 Empire State Building (New York)

2 small Monaco Vatican City Andorra

3 big Atlantic Ocean Arctic Ocean Pacific Ocean

4 fast horse human elephant

5 expensive Porsche Ferrari Rolls Royce

6 dangerous lion shark hippopotamus

2 **T 6.7** Read your answers aloud. Listen and check. Which team has the most correct answers?

3 In your team, write one more general knowledge question comparing three things. Ask another team.

Talking about you

4 Work with a partner. Compare the things. Which do you like best?

Type of holiday	Type of film	Type of music
• skiing	• comedy	• jazz
• beach	• thriller	• rap
• sightseeing	• science fiction	• classical
• camping	• romance	• rock

Conversations

1 Work with a partner. Complete and then continue the conversations.

1 A I moved to a new flat last week.
 B Oh, really? What's it like?
 A Well, it's *bigger* than my old one but *it isn't as modern, and* ...

2 A I hear Alice and Henry broke up.
 B Yeah, Alice's got a new boyfriend.
 A Oh, really? What's he like?
 B Well, he's *smarter* than Henry, and ...

3 A We've got a new teacher.
 B Oh, really? What's she like?
 A Well, I think she's the *best* teacher we've ever had ...

4 A Is that your new car?
 B Well, it's second-hand, but it's new to me.
 A What's it like?
 B Well, it's *cheaper* than my old car, ...

Choose a conversation. Learn it by heart. Act it to the class.

T 6.8 Listen and compare.

Check it

6 Correct these sentences.

1 He's more older than he looks.
 2 Jessica's as tall than her mother.
 3 A What does New York like?
 B It's really exciting!
 4 London is more expensive than Paris.
 5 The University of Oxford is one of oldest universities in Europe.
 6 He isn't as intelligent than his sister.
 7 This is more hard than I expected.
 8 Who is the most rich man in the world?
 9 Everything is more cheap in my country.
 10 Rome was hotter that I expected.

LISTENING AND SPEAKING

The best things in life are free

1 What pleasures are there in life that don't cost anything? Think of three things you love that are free. Compare your ideas with a partner, then the class. Make a list.

2 **T 6.9** Listen to five people talking about the best things in their lives that are free. Put these photos in the order you hear them. Compare them with your list. Are any of them the same?

3 **T 6.9** Listen again and complete the chart. Compare your answers with a partner.

	What?	Why?	Is it free?
Ben, 15			
Mary, 55			
Michael, 36			
Laura, 8			
Kiera, 24			

4 Choose one of your favourite free things. Make some notes about the reasons why you like it.
 Work with a partner. Now talk about it for one minute without stopping. Your partner will time you.

Slika 25: Soars in Soars (2008: 48–49)

Učna enota se nadaljuje s slovnično obravnavo stopnjevanja pridevnikov v rubriki *Grammar spot*, sledi pa ji naloga v dvojicah, kjer morata učenca primerjati nekaj mest. Zatem je del, namenjen izgovorjavi, ki vsebuje tudi kratko pesem. Sklop *Practice* vsebuje slovnične naloge, izpostavljeno besedišče so pridevniki, ki so posredno obravnavani. Učenci v skupinah tvorijo stavke z uporabo danih pridevnikov in samostalnikov, tekmujejo med seboj, poslušajo pravilne stavke.

Naslednja naloga je delo v dvojicah, učenca tvorita primerjave iz danih izhodišč in izbirata najljubše kombinacije. Neposredno obravnavani so izpisani samostalniki, ki pripadajo določenim leksikalnim nizom. Sklop *Conversation* poteka tako, da učenca dopolnita začetke dialogov in jih nato poljubno nadaljujeta. Enega se celo naučita in zaigrata pred razredom. Besedišče je tu le posredno obravnavano. Sledi naloga s popravljanjem napačnih povedi. Na sliki je še sklop s poslušanjem in govorjenjem. Znotraj tega sklopa učenci prosto

govorijo o stvareh, ki so zastonj, skupaj potem v razredu naredijo seznam teh stvari. Sledi vaja s poslušanjem šestih izjav o isti temi, nato učenci uredijo vrstni red slik, primerjajo dani seznam s svojim, nato pa še izpolnijo spodnjo tabelo in odgovore primerjajo s partnerjem. Za konec izberejo tri od teh stvari in jih argumentirajo v dvojicah. Besedišče je v teh nalogah le posredno obravnavano.

READING AND SPEAKING

London: the world in one city

- 1 What is the capital city of your country? Write down two things that you like about your capital and two things that you don't like. Tell the class.

I like the shops, but I don't like all the traffic.

- 2 Describe your capital city. What is it like? How big is it? Is it old or modern? Is it very cosmopolitan? Which nationalities live there?
- 3 Read the introduction to the article on this page. Are these sentences true (✓) or false (X), according to the article?
- 1 London is more cosmopolitan than Toronto.
 - 2 New York is the most diverse city ever.
 - 3 Londoners don't work as hard as people in other cities.
 - 4 Immigrants want their children to learn English.
 - 5 Londoners are the friendliest people in the world.
 - 6 Londoners only like eating English food.
 - 7 Most Londoners want to leave the city eventually.
- 4 Work in two groups to answer the questions about your texts.
- Group A Read texts 1 and 3.
Group B Read texts 2 and 4.
- 1 Who are the people in the photo?
Where are they?
 - 2 What are they doing?
 - 3 What nationality are they?
 - 4 Write the names of ...
the owner/manager
the shop/café/restaurant
the area of London where it is
 - 5 What other nationality is mentioned?
 - 6 Are there any problems between nationalities?
 - 7 What food is mentioned?
What's it called?
What's it like?
- 5 Work with a partner from the other group. Compare the communities, using your answers to exercise 4.

What do you think?

- Why do so many nationalities choose to live in London?
- Are there any groups of foreigners living in your town?
- Where do they come from? What do they find different?
- Do they mix with other groups, or keep themselves apart?

WRITING Describing a place p108

Unit 6 • Places and things

London: the world in one city

1 Posh Daddy from Nigeria

Posh Daddy is the manager of the Big Choice Barber's on Peckham High Street. It is a West Indian and African hairdresser's. These two black communities haven't always got on well together. 'When I first came here, we just wanted to be accepted by the West Indian community, but they weren't very friendly,' he says. 'Now it is getting better. These days most of my West Indian brothers in the barber's like eating African food like me, pepper soup and kuku paka, which is chicken with coconut - very hot and spicy.'

2 Staff in the kitchen of the Asadal

'This restaurant was a little bit of Korea brought into a very English town,' says Youngil Park, the manager of the Asadal restaurant in New Malden. The Asadal is famous for its kimchi - salty, spicy chilli peppers and vegetables. Youngil's father opened the Asadal in 1991 - the first Korean restaurant in the town. Youngil was the only Korean in his school. 'The thing I noticed most was that people stared,' he says. 'Now you see a lot of Koreans here.'

3 The staff in the Yasar Halim Bakery

Yasar Halim, a Turkish grocer's and baker's, is known all over London. It was opened in Green Lanes in 1981 by Mr Halim, a Turkish Cypriot. At that time, no one was selling food from his homeland. Now the shop is famous for its baklava, a sweet cake made with nuts and honey. The shop is very busy, and the staff working there - both Turkish and Greek Cypriots - look like they're having a great time together. In their homeland of Cyprus, there are still problems between the two communities. But in this area of London, they live together as good neighbours.

4 Portuguese football fans in the FC Porto Fan Club in Stockwell

'Football is a passion for us,' says José Antonio Costa, the president of the Porto Fan Club which meets in Stockwell. 'Many people come for friendship - you know, in a foreign country, you feel more comfortable with your own people.'

Eric Santos, the owner of Santos's café near the club, says, 'People come for my wife's bacalhau - salted cod, made with potatoes and onions. Delicious! There is quite a big Portuguese-speaking community here, from Portugal, Brazil and Madeira, but they do not always stick together. Everyone looks after their own interests.' The Portuguese and the Madeirans, in particular, are very separate groups in London, because Madeira wants independence from Portugal.

Unit 6 • Places and things 51

Slika 26: Soars in Soars (2008: 50–51)

Sklop branja in pisanja temelji na avtentičnem članku o Londonu. Učenci imajo najprej nekaj uvodnih vprašanj, po branju rešijo še naloge, ki preverjajo razumevanje. Sledi delo v dveh skupinah in na koncu primerjava rezultatov v dvojicah. Za zaključek so vprašanja, kjer učenci izrazijo svoja mnenja, in dodatna naloga, kjer opišejo določeno mesto.

V nalogi ni neposredno označeno, kaj naj bi bilo ključno besedišče, zato gre tu le za posredno obravnavo besedišča.

Synonyms and antonyms in conversation

Synonyms

- T 6.10** We often use synonyms in conversation because we don't want to repeat words. Listen and repeat. Practise with a partner.

- 2 Complete the conversations, using a synonym from the box.

generous fed up fantastic messy rude modern

- 1 A Look at all these **new** buildings!
B Yes, Paris is much more _____ than I expected.
- 2 A Wasn't that film **brilliant**?
B Absolutely! It was _____. We loved it.
- 3 A Your bedroom's really **untidy**. Again!
B What do you mean? It doesn't look _____ to me.
- 4 A I couldn't believe it, their son was so **impolite** to me.
B Don't worry. He's _____ to everyone.
- 5 A Dan doesn't earn much, but he's **always** so **kind**.
B He is, isn't he? He's one of the most _____ people I know.
- 6 A I'm **bored** with this exercise!
B I know. I'm _____ with it, too!

T 6.11 Listen and check. Practise the conversations with your partner. Pay particular attention to stress and intonation.

52 Unit 6 • Places and things

Antonyms

- 3 **T 6.12** We can also use antonyms in conversation to avoid repeating words. Listen and repeat.

- 4 Write a synonym and an antonym for the adjectives

Adjective	Synonym (same)	Antonym (opposite)
bored	fed up	interested
wonderful		
modern		
impolite		
untidy		
generous		
cold		
miserable		

Music of English – stress and intonation

Sometimes we use *not very* with an antonym because it sounds more polite.

- T 6.13** Listen and repeat. Practise the stress and intonation.
- This film is so boring. I know, it isn't very interesting at all.

You look so miserable. Well, I'm not very happy, it's true.

- 5 Reply to these sentences in a polite way.

- 1 Tokyo's such an expensive city.
- 2 Paul and Sue are so mean.
- 3 Their house is always so messy.
- 4 That sales assistant was so rude!
- 5 Jim looks really miserable.
- 6 This exercise is so boring!

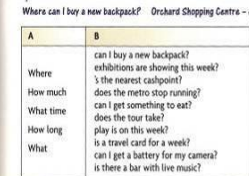
T 6.14 Listen and check. Practise the conversations with your partner.

A city break

- 1 Rolf has booked a city break. He is going for three nights with his friend, Jonas. Look at the pictures and complete the online booking form.

- 2 Rolf and Jonas are in the Tourist Office. Make questions from columns A and B. Match a question with a leaflet.

Metropole Hostel Online Booking

Please select a room

Check in date

Price per person per night

Number of nights

6 bed mixed dorm 20€

Number of people

6 bed female dorm 25€

Customer details

First name

Last name

email

Phone number

Gender ☒ M ☐ F

Nationality

Credit card details

Card holder's name

Credit card number

Card type ☒ Visa

Expiry date /

Total cost of rooms €

Booking fee €

Total €

I have read and accept the [Terms and Conditions](#) ☐

- 3 T 6.15** Listen to a conversation between Rolf, Jonas, and someone who works in the tourist office. What do Rolf and Jonas want to do and see? What problems are there?

- 4 **T 6.15** Listen again and complete the lines of conversation with the exact words.

- 1 Excuse me. _____ help me?
2 _____ a trip on one of those buses ...
3 _____ does the tour _____ ?
4 How much _____ ?
5 ... it's best _____ advance.
6 I _____ for my mother.
7 Is there a _____ here?
8 There's a good _____

- 5 In pairs, ask and answer the questions in exercise 2 about your town or city.

Where's the nearest cashpoint?

Go out of the building and turn left. Walk

Planning a break

- 6 Plan a two-day break for someone coming to your town. Include information on:
- Where to stay/eat/shop ...
 - What to see/do ...
 - How to get around

Unit 6 • Places and things 53

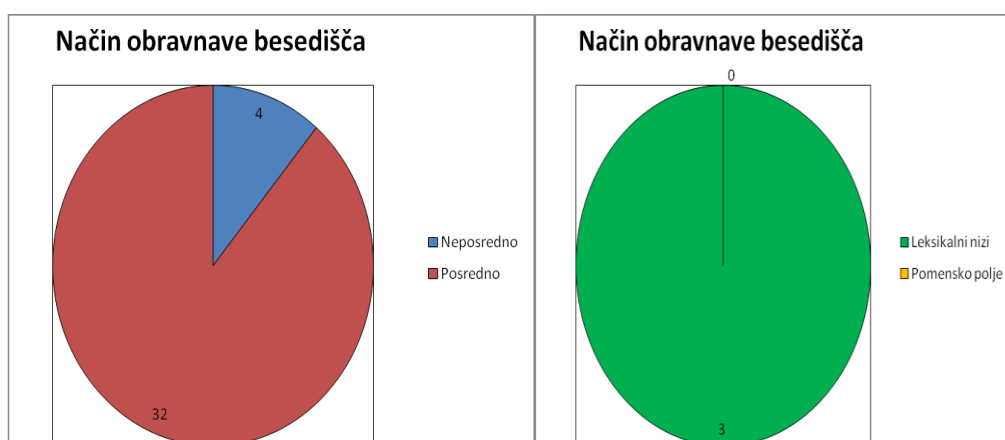
Slika 27: Soars in Soars (2008: 52–53)

Predzadnji sklop neposredno obravnava besedišče pridevnikov, ki spadajo v skupni leksikalni niz, in njihovo izgovorjavo. Najprej obravnava sopomenke, učenci poslušajo in vadijo v dvojicah, nato pa v dialoge ustrezno vstavijo sopomenke. Pravilne rešitve preverijo ob poslušanju posnetka, nato vadijo pogovore v dvojicah. Enak postopek je pri protipomenkah, najprej poslušanje in ponavljanje, nato dopolnjevanje tabele. Zadnja naloga na strani je o poudarku in intonaciji.

Zadnji sklop je posvečen izrazom iz vsakdanje angleščine. Tu so posredno obravnavani funkcijski izrazi. Glede na izkaznico morajo učenci izpolniti spletni obrazec za rezervacijo potovanja, nato pa povezati dele vprašanja v smiselna vprašanja in izbrati ustrezen slikovni odgovor. Naloga 3 je poslušanje pogovora z vprašanji razumevanja, sledi še dopolnjevanje besed v manjkajočem pogovoru in pogovor v dvojicah. Učna enota se zaključi z nalogo, ki zahteva izdelavo načrta za dvodnevni oddih.

Povzetek obravnavane učne enote in njenih nalog

Obravnavani učbenik je namenjen malce starejšim učencem, z že več predznanja, kar je razvidno tudi v tej učni enoti, saj sta besedišče in slovnica bolj zahtevna. Vse je v angleškem jeziku, več je besedil, ki so manj prilagojena, kot so bila besedila v prejšnjih učbenikih. Naloge so bolj razčlenjene, sledijo si po zahtevnosti, sprva so bolj vodene, potem pa zahtevajo več učenčeve samostojnosti.

Graf 3 a in 3 b: Način obravnave besedišča v učbeniku *Headway Pre-intermediate* (2008)

Obravnavano besedišče je večinoma obravnavano posredno, neposredne obravnave je manj (le štirje primeri). Neposredna obravnava besedišča je v treh primerih v obliki leksikalnih nizov, primerov obravnave s pomenskimi polji pa v učni enoti ni bilo.

10.4.1.4 Janez Skela, Lori King-Videtič: *Touchstone 7* (Učbenik za pouk angleščine v 7. razredu devetletne osnovne šole, 2003)

Učbenik je sestavljen iz šestih učnih enot, na začetku je uvodni *The warming-up questionnaire*, po šesti učni enoti pa so: dodatek s seznamom nepravilnih glagolov (*List of irregular verbs*), zbrano besedišče celotnega učbenika (*Word groups*) in pregled učnega načrta učbenika po posameznih učnih enotah (*Syllabus*). Komplet sestavljajo še delovni zvezek in zgoščenki, kjer so posneta izbrana besedila in vaje.

Zgradba učne enote

Učna enota 1: A long weekend is a short holiday (str. 7–34)

KOLAŽ	To je del, ki je interaktiven in vključuje dejavnost, ki učence motivira in uvaja v temo učne enote.
DEL A (A1 <i>Weekend plans</i> . A2 <i>What is going to happen next?</i> , A3 <i>Think safe: water safety</i> , A4 <i>A picnic in the country</i>)	Tu učbenik uvaja 'novo snov', dejavnosti potekajo od receptivnih do produktivnih. Besedila so večinoma avtentična, prilagojena so stopnji znanja učencev. Za dialogi je v okvirčkih <i>Learn and use</i> in <i>Remember box</i> zbrano obravnavano besedišče in najpomembnejše funkcijske izraze. *Slovnica se obravnava sproti v okvirčkih <i>Grammar time out</i>, ponekod so dodane tudi rubrike <i>Fun-Tastic</i> <i>English-Slovenian</i> <i>Computer</i> in <i>Miles of Smiles</i>. *V rubriki <i>Reading for Fun</i> pa so zgodbe v sličicah, ki so izkušnjsko in doživlajsko blizu otrokom, so humorno obarvane in tematsko povezane z učno enoto. Ta rubrika je v delih A in B.

*READING FOR FUN (<i>In the Scottish countryside</i>)	
DEL B (<i>B1 Farm and country holidays, B2 On the farm, B3 Send me a postcard</i>)	V delu B gre za nadgradnjo snovi iz dela A. Vsebuje enake rubrike kot del A (Označene z *).
DEL C: <i>PRONUNCIATION</i>	V tem delu je predstavljena in razložena izgovorjava.
DEL D: <i>PARADE YOUR KNOWLEDGE</i>	Ta del je v slovenščini, namenjen pa je učenčevemu samoocenjevanju.
DEL E: <i>CULTURAL BEACH-HEAD</i>	Del E je namenjen obravnavi ciljne (tj. angleške, ameriške, avstralske) in izhodiščne (tj. slovenske) kulture.
DEL F: <i>EXTRA READING</i>	Ta del ponuja dodatna besedila, tematsko vezana na to učno enoto.
DEL G: <i>SLURP UP WORDS (Insects)</i>	Ta del je namenjen obravnavi dodatnega besedišča, ustreznega glede na temo učne enote. Del je kot nekakšen slovarček z ilustriranim besediščem in nalogami za utrjevanje.
DEL H: <i>ENGLISH OBSERVED (Idioms with animals)</i>	Namen tega dela je utrditi 'jezikovno zavest' (angl. <i>language awareness</i>), predvsem z obravnavo podobnosti in razlik med slovenščino in angleščino.
DEL I: <i>BITS AND BOBS (jokes; riddles, rhymes)</i>	V tem delu so zajete šale, uganke, pesmi in podobno. Del je namenjen požitvi učne enote, saj se ob tem učenci zabavajo.

(Povzeto po strukturi učne enote na začetku tega učbenika)

V kazalu je vsaka učna enota razdeljena na *Functions* in *Structures*, torej na jezikovne funkcije (oziroma govorna dejanja) in slovnične strukture. Znotraj učnih enot pa je snov razdeljena na dela A (A1, A2, itd.) in B (B1, B2, itd.), C je namenjen izgovorjavi, del D učenčevemu samoocenjevanju znanja; razdelki E, F, G, H in I pa so namenjeni nivojskemu ali dodatnemu pouku.

unit 1

A LONG WEEKEND IS A SHORT HOLIDAY

What people do on holiday. Match the words with the pictures.

1 At the seaside

You can:

- ☐ swim (go swimming)
- ☐ surf/windsurf (go surfing/windsurfing)
- ☐ sail (go sailing)
- ☐ sunbathe (go sunbathing)
- ☐ snorkel (go snorkelling)

Things to take to the beach:

- ☐ sun lounger
- ☐ beach umbrella
- ☐ swimming costume
- ☐ flippers
- ☐ sunscreen (suntan cream /suntan oil)
- ☐ airbed
- ☐ inflatable dinghy
- ☐ beach towel
- ☐ swimming trunks
- ☐ sunglasses

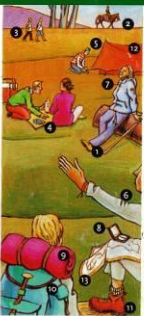
2 In the country

You can:

- ☐ camp (go camping)
- ☐ ride (go riding)
- ☐ go orienteering
- ☐ go on a picnic / have a picnic
- ☐ go for walks (go walking)
- ☐ go on a country hike (go hiking)
- ☐ rest and relax

Things to take with you:

- ☐ tent
- ☐ sleeping bag
- ☐ anorak
- ☐ compass
- ☐ walking boots
- ☐ rucksack/backpack
- ☐ map

3 In the mountains

You can:

- ☐ ski (go skiing)
- ☐ hill-walk (go hill-walking)
- ☐ rock-climb (go rock-climbing)
- ☐ snowboard (go snowboarding)

Your ideal holiday

Which holiday and weekend destinations are shown in the pictures below? Match the words with the pictures.

- ☐ a tropical island
- ☐ a theme park
- ☐ a cruise
- ☐ a circus
- ☐ a safari
- ☐ a tourist farm
- ☐ a city
- ☐ camping in the mountains

Where would you like to go on holiday?

Where do you usually go on holiday?

How do you travel?

When do you go?

Where do you usually stay?

Slika 28: Skela in King-Videtič (2003: 7)

Učna enota se začne s kolažem, ki je interaktivno zasnovan, njegov namen pa je motivirati in pripraviti učenca na učno enoto. Treba je povezati besede in besedne zveze s slikami ter odgovoriti na nekaj vprašanj v zvezi s preživljanjem počitnic. V kolažu so besede in besedne zveze (angl. *polywords*) eksplicitno obravnavane, saj so zapisane in slikovno opremljene. Obravnavano besedišče je s pomenskega polja počitnice, to pa so predvsem samostalniki in glagoli.

1 Listen and read.
▶ It's Friday afternoon. Jodie, Tracy, Ryan, and Scott are going home from school. They are talking about their weekend plans.

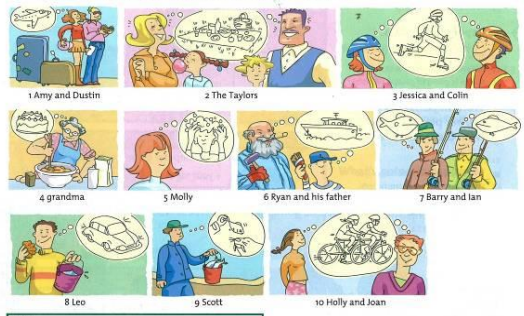

Scott Oh, Friday at last!
Ryan Yeah, school's a real pain in the neck.
Tracy Come on, Ryan. It's not that bad. Anyway, there's a long weekend ahead.
What are you going to do?
Ryan We're going to go to our weekend house at the seaside. We've got an old boat there. We can't use it now because it's got holes in it. My father and I are going to repair it. Then we're going to go fishing in it.
Tracy Fantastic!
Ryan Have you got any plans for the weekend?
Tracy We're going to take a long trip to France.
Scott Lucky you! I'd like to go somewhere abroad for a change too. Are you going to send me a postcard?
Of course I am.
Jodie Are you going to fly to France?
No, we aren't. We're going to travel by train and we're going to go through the Channel Tunnel.
Jodie How exciting! Well, we're going to go for a drive in the country. We're going to visit some pretty little villages.
Ryan Are you going to camp?
Jodie No, we aren't. We are going to stay in small hotels this time.
Ryan And you, Scott? What are you up to at the weekend?
Are you going to be stuck indoors?
Scott No, I'm not. I'm going to visit my grandparents in the country.
Tracy Great! What are you going to do there?
Well, lots of things. I'm going to feed the animals, have a swim in the nearby river ... And I'm going to go pony-trekking too.
Tracy Oh, how nice. I wish I could come with you!

2 True or false? Correct the false statements.

- Ryan likes school.
- There's a long weekend ahead.
- At the weekend, Ryan is going to go to the mountains.
- His parents have got a weekend house in the country.
- Ryan and his father are going to repair an old boat.
- Tracy is going to take a long trip to Italy.
- They are going to fly there.
- Ryan would like to go somewhere abroad too.
- Tracy is going to send Scott a postcard.
- Jodie is going to go for a drive in the country.
- They are going to camp.
- Scott hasn't got any plans for the weekend. He is going to be stuck indoors.
- Scott's grandparents live at the seaside.
- Scott is going to go pony-trekking.

3 a. Work in pairs. What are these people going to do? Use the time expressions from the Remember Box below.

Remember box

Making plans - Izražanje načrtov /namenov za prihodnost

- What are you going to do?
- We are going to take a long trip to France.
- Are you going to fly to France?
- Yes, I am. / No, I'm not.
- We are not going to camp this time.

Learn and use - Nauči se in uporabi

- What are you going to do at/for the weekend?
- Have you got any plans for the weekend?
- What are you up to at the weekend?
- We're going to take a long trip to France.
- We're going to go for a drive in the country.
- School's a real pain in the neck.
- Come on, Ryan. It's not that bad.
- Anyway, there's a long weekend ahead.
- Lucky you!
- I'd like to go somewhere abroad for a change too.
- Are you going to send me a postcard?
- Of course I am.
- How exciting! / Great! / Fantastic!
- Are you going to be stuck indoors?
- Well, lots of things.
- I wish I could come with you!

Example:

■ What are Amy and Dustin going to do at the weekend?
 □ They're going to fly to Italy.

b. Ask and answer in pairs.

Example:

■ Are Amy and Dustin going to repair a boat tonight?
 □ Yes, they are.
 □ No, they aren't. They are not going to repair a boat tonight.
 They're going to fly to Italy.

Remember box

Time expressions to talk about the future / časovni izrazi za prihodnost

- at the weekend
- after school
- tonight/this evening
- in the afternoon
- this afternoon
- on Sunday afternoon
- tomorrow
- tomorrow night
- on Monday (Tuesday, ...)
- on your birthday
- next week (month, year)
- in May (July, ...)

Slika 29: Skela in King-Videtič (2003: 8–9)

V delu A1 je besedilo v obliki situacijskega dialoga, ki ga učenci najprej poslušajo, nato preberejo. V okvirčku *Remember box* so zbrani najpomembnejši funkcijski izrazi, ki so posredno obravnavani v besedilu. Po besedilu sledi dejavnost, kjer učenci označijo trditve za pravilne ali napačne. Sledita nalogi, kjer na podlagi slik, glagolov iz okvirčka *Learn and use* in časovnih prislovov v okvirčku *Remember box* učenci v dvojicah tvorijo vprašanja in odgovore. Tu je tako neposredno obravnavano besedišče leksikalnih nizov aktivnosti v prostem času in izrazov za čas, ki zajemajo glagole in časovne prislove.

4 a. Your weekend plans. Ask a partner.

Example:

- What are you going to do at the weekend?
- Have you got any plans for the weekend?
- What are you up to at the weekend?
- I'm going to meet up with friends.
- I don't know yet. / I haven't got any plans (for the weekend).

b. Work in pairs. Find three things you are both going to do at the weekend.

Example:

- Are you going to clean your bike?
- Yes, I am. / No, I'm not.

c. Report to the class.

Example:

- We are both going to watch TV.
- Mario is going to go on a picnic but I am not.

d. Work in pairs. Ask your partner about his/her plans. Use the time expressions from the Remember Box on page 5.

Example:

- What are you going to do tonight?
- I'm going to do some crosswords.

You can use:

- go to the park (the cinema; the theme park, the circus, the zoo, the beach, a pop concert, a party, a football match)
- meet up with friends
- wash my hair
- study English (for the Maths test)
- write a letter
- listen to music
- relax
- go to bed early
- read a book (comics)
- finish my book
- go shopping
- buy a present for ...
- clean my bike
- wash our car
- tidy up my room
- help my mother with the housework
- play tennis (basketball, ...)
- go on a picnic / have a picnic
- go hiking
- go for a walk
- stay at home
- go out
- watch TV/a video
- do a crossword
- play computer games (cards, chess, ...)
- + your ideas

A2 WHAT IS GOING TO HAPPEN NEXT?

1 a. Look and think. What's going to happen next?

What's going to happen?

- Is the werewolf going to kill the boy and the girl?
- Are they going to run and hide in the church? Are they going to reach the church in time?
- Is anyone going to help the couple? Who's going to help them?
- Is the creature going to run back into the shadows?

What's going to happen?

- Are the man and the woman going to wake up in time?
- Are they going to escape?
- Are the crocodiles going to eat the couple for breakfast?

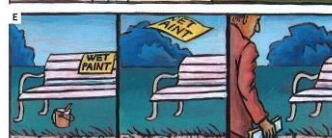
What's going to happen?

- Is the elephant going to slurp up the man's drink with its trunk?
- Is the man going to notice the elephant's trunk in time?
- Is the giraffe going to drink up the man's drink?

What's going to happen?

- Is Little Red Riding Hood going to recognize the wolf's voice?
- Is Little Red Riding Hood going to notice that the wolf is wearing grandma's clothes?
- Is the blood-thirsty wolf going to eat Little Red Riding Hood?

What's going to happen?

- Is the man going to notice that the bench is freshly painted?
- Is the man going to sit on the bench?
- Is the man's suit going to get dirty?

b. Listen and find out.

To see what does happen, look at page 13.

Slika 30: Skela in King-Videtič (2003: 10–11)

Naloge 4, 5 in 6 utrjujejo slovnični čas *Going to Future*, ki je bil posredno obravnavan na prejšnji sliki. Učenci v nalogi 4 v dvojicah tvorijo vprašanja in odgovore, delajo načrte za konec tedna ter poročajo razredu. Pomagajo si s ponujenimi glagoli v okvirčku. Tu je tako neposredno obravnavano besedišče (glagoli).

V nalogi 5 so neposredno obravnavana imena dnevorov v tednu, ki spadajo v skupni leksikalni niz, vsi pa so samostalniki.

V nalogi 6 ni neposredne obravnave besedišča, učenci tu le utrjujejo omenjeno slovnično strukturo in že obravnavano besedišče.

V delu A2 morajo učenci na podlagi slik in vprašanj ob slikah ugotoviti, kaj se bo zgodilo. Tu se posredno utrjuje slovnica in besedišče. Učenci nato poslušajo rešitve, ki so tudi ilustrirane na naslednji sliki.

2 a. What's going to happen? Complete the predictions.

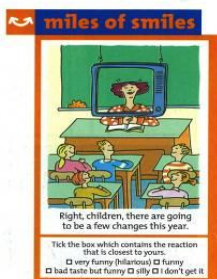

- You can use:
- win (the race)
 - prisoner, escape
 - dive
 - bump into
 - splash
 - have a baby
 - slip on the banana skin
 - boomerang, come back to the thrower
 - empty, piggy bank
 - robber, rob/mug
 - hit the iceberg
 - fall into the hole

b. Put a phrase from Exercise 2 a into each gap.

- Careful! You're going to _____.
- Oh, no! The waiter is going to _____.
- Look! The boy is going to _____.
- Look! She's going to _____.
- Look at the guy on the diving board. He's going to _____.
- Oh dear! The robber is going to _____.
- Watch out! The car is going to _____.
- Look! He's going to _____.
- Oh, no! The prisoner is going to _____.
- Oh dear! The ship is going to _____.
- Look! Team B is going to _____.
- Look! The boomerang is going to _____.

c. Listen and check.

A LONG WEEKEND IS A SHORT HOLIDAY unit 1

FUN-TASTIC english-slovenian computer

Translate into Slovenian.

- There's a long weekend ahead.
- What are you going to do at the weekend?
- We're going to take a long trip to France.
- Have you got any plans for the weekend?
- At the weekend, we're going to go for a drive in the country. - Lucky you!
- What are you up to at the weekend?
- School's a real pain in the neck.
- I'd like to go somewhere abroad for a change too.
- Are you going to send me a postcard?
- Of course I am.
- Are you going to be stuck indoors? - No, I'm not.
- We're not going to camp this time.
- I wish I could come with you!
- Careful! You're going to fall into the hole.
- Oh, no! The waiter is going to slip on the banana skin.
- Watch out! The car is going to splash us.

GRAMMAR TIME OUT

Future: 'going to' - Prihodnost: struktura 'going to'

Affirmative trditvena oblika

I'm going to have a party.
She's going to fly to Paris.
They're going to repair a boat.

Negative nikalna oblika

I'm not going to write to you.
She's not going to wash her hair.
They're not going to camp.

Struktura 'going to' uporabi:

(1) za izražanje svojih namenov, namenov in odločitev za prihodnost.
Gre za takšna dejanja, ki si jih načrtujemo pred trenutnim govorjenjem.

Questions vprašalna oblika

Are you going to fly to France?
Is she going to send him a postcard?
Are they going to stay in a hotel?

Short answers kratki odgovori

Yes, I am. / No, I'm not.
Yes, she is. / No, she isn't.
Yes, they are. / No, they aren't.

(2) za izražanje dejani prihodnosti, za katere lahko na podlagi zlagajne situacije preudimo, da se bodo kmalu zgodile.

Opomba:

Pri glagolu go se to go pogosto lupusti.
Ryan is going to go to the seaside. → Ryan is going to the seaside.

Continuation from page 11: What is going to happen next?

Slika 31: Skela in King-Videtič (2003: 12–13)

V nalogi 2 a morajo učenci na podlagi slik in fraz v okvirčku zapisati, kaj se bo zgodilo. Z uporabo teh fraz dopolnijo vrzeli v nalogi 2 b, nato pa rešitve preverijo s poslušanjem rešitev. Tu so neposredno obravnavani fraze, ki so v okvirčku (na primer *hit the iceberg*), sestavljajo pa jih glagoli in samostalniki.

Na sliki je tudi rubrika *Miles of smiles*, ki je nekakšen humorni vložek, sledi pa mu rubrika *Fun-tastic English-Slovenian computer*, kjer je treba povedi iz angleščine prevesti v slovenščino. Tu je besedišče obravnavano posredno.

Za slovnico rubriko *Grammar time out* so slikovno prikazane rešitve naloge iz dela A2.

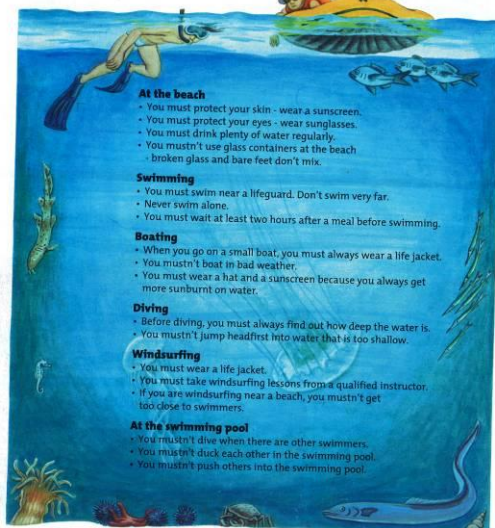
A3 THINK SAFE: WATER SAFETY

1 Here are six questions about water safety. Try to answer them. Then read the safety tips below and check.

- Boating:** What must you always wear when you go on a small boat?
Swimming: How long must you wait after a meal before swimming?
Diving: Before diving, what must you always find out?
Windsurfing: If you are windsurfing near a beach, what must you do?
At the beach: How can you protect your skin, eyes, head and feet?
At the swimming pool: What mustn't you do in the swimming pool?

2 Listen and read.

Water and summer go together. You can go to the seaside, go to a swimming pool, or enjoy boating, snorkelling or windsurfing. But you must always be careful. Tragic water accidents happen quickly. Lifeguards recommend the following safety tips. They will keep you safe in, on and around the water.

A LONG WEEKEND IS A SHORT HOLIDAY unit 1

3 Snorkelling: Do's and don'ts. Listen and read.

Before you go snorkelling, remember:

- You must be a good swimmer. Can you swim 100 metres on the surface and 12 meters under water? Then you can go snorkelling.
- Start learning how to snorkel in a swimming pool or in shallow water.
- You have to learn how to use the equipment.
- You have to learn how to clear water from the snorkel.
- Never snorkel alone. Always take a friend with you.
- You must watch the weather. Snorkelling is dangerous in bad weather.
- If you want to scuba dive, you have to join a club and take lessons.

Snorkel:

With a snorkel you can breathe under water. You don't have to come to the surface to breathe. Buy a separate snorkel shaped like a J.

Hand harpoon:

Take a hand harpoon with you. You can catch big fish with it.

Mask:

With a mask you can see clearly underwater. It must fit you properly.

Flippers:

Flippers help you swim fast and easily without using your arms. They are like fish's 'fins'.

Knife:

Wear a knife on your leg. You can use it to cut yourself free.

Shirt and gloves:

A shirt protects you from sunburn and gloves protect your hands.

(adapted from Click and Crown)

4 Dumbo has misunderstood the safety tips about snorkelling. What is he doing wrong? Correct the mistakes.

You can go snorkelling even if you can't swim. I'm a very good swimmer: I can swim 25 metres on the surface and 5 metres under water. You can start learning in deep water. I always go snorkelling alone. You don't have to watch the weather. I always go snorkelling in bad weather. It's very safe. I can use the equipment properly. With flippers I can breathe under water. With a snorkel I can see clearly under water. I always wear a knife on my right arm. It helps me swim fast and easily. A mask protects me from sunburn, and gloves protect my feet. I don't have to use a shirt. But I never forget to take my hand harpoon because it protects my hands.

remember box

Present obligations - Obveze v sedanosti

- You must be a good swimmer.
- You have to join a club and take lessons.

Prohibition - Prepoved

- You mustn't boat in bad weather.
- You mustn't jump headfirst into shallow water.

Absence of obligation/necessity - Nekaj je nepotrebno

- You don't have to come to the surface to breathe.

Ability/Possibility - Sposobnost/možnost

- You can use a knife to cut yourself free.
- With a snorkel you can breathe under water.

Adverbs of manner (How?) - Prilovni načina (Kako?)

- With a mask you can see clearly underwater.
- Flippers help you swim fast and easily without using your arms.

Slika 32: Skela in King-Videtič (2003: 14–15)

Del A3 se začne z dejavnostjo pred besedilom, to so vprašanja, na katera morajo učenci odgovoriti. Neposredno so tu obravnavni samostalniki, ki predstavljajo športe na vodi in tako pripadajo skupnemu leksikalnemu nizu, posredno pa je obravnavano tudi drugo besedišče.

Sledi besedilo, ki ga učenci poslušajo, nato preberejo. V besedilu se pojavijo enote besedišča, ki so bile obravnavane že v dejavnosti pred besedilom.

V nalogi 3 učenci poslušajo, nato preberejo, kaj je pri potapljanju potrebno in kaj ne. V povedih je posredno obravnavano besedišče, ki je spodaj tudi neposredno obravnavano, saj so pripomočki za potapljanje zapisani in tudi narisani – neposredno so tu torej obravnavani samostalniki, ki spadajo v skupni leksikalni niz podvodnega potapljanja.

V nalogi 4 se vse obravnavano utrjuje tako, da učenci popravijo vsebinske napake v povedih.

Desno spodaj je rubrika *Remember box*, kjer so neposredno zbrani najpomembnejši funkcijski izrazi, obravnavani v zadnji nalogi (tj. obveze, prepovedi ipd.) – ti spadajo pod skupni leksikalni niz.

5 Must or don't have to? Make sentences for each sign, as in the examples.

Example: PLEASE DO NOT TOUCH. → You mustn't touch things. FREE CAR PARK. → You don't have to pay for parking here.

 1
5 pay to go in
9 PLEASE DO NOT FEED THE ANIMALS

 2 pay
6 wear
10 Credit Cards Accepted

 3 swim
7 Please check your change
11 read subtitles

 4
8 speak Italian in this shop
12 dive

 5 pay to go in
9 PLEASE DO NOT FEED THE ANIMALS

 6 wear
10 Credit Cards Accepted

 7 Please check your change
11 read subtitles

 8 speak Italian in this shop
12 dive

 9 wear swimming costume/trunks
13 wear swimming costume/trunks

 10 pay in cash
14 read subtitles

 11 read subtitles
15 read subtitles

Glossary:
bathing - kopanje (na prostem)
admission free - vstop prost
He - on
optional - neobvezen, po izbiri
change - drobni, ostane
credit cards accepted - sprejemamo kreditne kartice
cash - gotovina
dubbed - sinhroniziran
subtitles - podnaslov
nudist beach - nudistična plaža

6 a. School rules. In groups, make a list of rules for your class, as in the examples.

Example:
■ We mustn't write on the desks.
■ We must stand up when a teacher comes in.
■ We mustn't prompt.

b. Report back to the rest of the class. Do you have the same rules as other groups?
Are rules necessary?

7 a. Family rules. Do you have rules in your family?
In pairs, write some of your family rules.

Example:
■ I mustn't eat in the living room.
■ I must keep my bedroom tidy.
■ I must take my shoes off when I'm in the house.
■ I mustn't wear my shoes in the house.
■ I mustn't swear (use rude words).

b. Report back to the rest of the class.

8 Good manners: An Etiquette Guide

a. Role play. You are the parent of a seven-year-old child.
You want him/her to behave properly.

Example:
You: Angus, you mustn't stare at people.
Angus: Okay, Mum. / Okay, Dad. / Oh, that's a silly rule.

 1
At the table sit up straight.

 2
Never pick your nose.

 3
Be polite in the street.

 4
Don't stare at people.

 5
Don't point at people.

A LONG WEEKEND IS A SHORT HOLIDAY unit 1

 6
If you want to pass someone, say 'Excuse me'.

 7
Obey your parents and teachers.

 8
Never spit on the floor.

 9
Never bite your nails.

 10
Never talk with your mouth full.

 11
If you bump into someone, say 'I'm sorry'.

 12
Cover your mouth when you yawn, cough or sneeze.

 13
Say 'please' when you ask for something.

 14
Say 'thank you' when you are given something.

 15
On a bus, give up your seat to someone who needs it more than you do.

b. Now discuss the rules of proper behaviour above.

- Do you think good manners are important? Why (not)?
- Do you follow the rules of etiquette? / Do you observe good manners?
- Do you think you have good or bad manners?
- Do you think a book of etiquette would make a good present?
- Who can you learn good manners from?
- Do you know any famous people who are well-mannered (polite) or ill-mannered (impolite)?

9 How are they doing things?

 1
The merry-go-round is going round very ...

 2
Snow White and the prince lived ... ever after.

 3
The tightrope walker is walking very ...

 4
He is driving very ...

 5
Tarzan is fighting the crocodile ...

 6
He is driving very ...

 7
The tightrope walker is walking very ...

 8
The merry-go-round is going round very ...

 9
Snow White and the prince lived ... ever after.

 10
He is driving very ...

 11
Tarzan is fighting the crocodile ...

 12
He is driving very ...

 13
The tightrope walker is walking very ...

 14
The merry-go-round is going round very ...

 15
Snow White and the prince lived ... ever after.

10 a. Make adverbs from these adjectives and say them aloud.

1. angry	5. heavy	9. easy	13. nervous	17. silent	21. proud
2. bad	6. warm	10. happy	14. polite	18. slow	22. sleepy
3. careful	7. fast (l)	11. good (l)	15. quick	19. quiet	23. beautiful
4. dangerous	8. brave	12. loud	16. sad	20. sweet	24. hard (l)

b. Listen and repeat.

Slika 33: Skela in King-Videtič (2003: 16–17)

V nalogi 5 morajo učenci glede na znake in besede v slovarčku (angl. *glossary*) tvoriti povedi, kaj nekdo lahko oziroma česa ne sme početi. Tu so neposredno obravnavani glagoli, ki so zapisani pod znaki, in besede v slovarčku – samostalniki in pridevniki.

Učenci na podoben način v skupinah tvorijo šolska pravila in prepovedi v nalogi 6a, poročajo razredu, podobno nato v parih tvorijo še pravila, ki veljajo doma. Tu se utrjujejo slovnične strukture, ki so bile prej posredno obravnavane.

Naloga 8 slikovno predstavi lepo vedenje, pod slikami so tudi fraze, ki jih je treba uporabiti (npr. *Never bite your nails.*), ko učenci vadijo igro vlog med otrokom in staršem. Učenci pravila lepega vedenja komentirajo s pomočjo danih vprašanj. V tej nalogi so neposredno predstavljena pravila lepega vedenja, v

Zadnji nalogi neposredno obravnavata prislove in pridevnike.

A LONG WEEKEND IS A SHORT HOLIDAY UNIT

READING FOR FUN IN THE SCOTTISH COUNTRYSIDE

▶

Oh, the Scottish countryside is great!

Yes, but where are we? I want to see the Loch.

Ah, look. He can tell us.

Erm, excuse me. We're looking for Loch Ness.

What?! Loch Ness? Don't go there. Stay away!

But why?

Don't you know about the MONSTER?

Of course we are. There's no monster here.

Er ... A-Al-Alan ...

Aarrhhh ...

They always turn away. I don't understand it. I think people write unfairly about me in newspapers.

[adapted from Crown]

Sledi razdelek *Reading for fun*, ki je namenjen utrjevanju besedišča in slovnice, neposredne obravnave besedišča tu ni.

Pod nalogo 3 b je tudi rubrika *Grammar time out*, ki povzame že obravnavane pridevnike in prislove.

A4 A PICNIC IN THE COUNTRY

1 Listen and read.

Jodie, her younger brother Alan, and their parents are having a picnic in the country.

Mrs Hoyle Let's stop here. This picnic site is perfect.
Mr Hoyle Yes, you're right.
Jodie But we're not going to be alone. Look! There are some people there.
Mr Hoyle It doesn't matter.
(The Hoyle family are getting ready to have a picnic.)
Mrs Hoyle Ah! It's so nice. Isn't it beautiful here?
Mr Hoyle Yes, it's so quiet and green. The Scottish countryside is great!
Jodie Yes, but what's that? Is it a bull? How dangerous!
Alan Don't be afraid, Jodie. It's only a friendly cow.
Jodie Sit down.
Alan Alright, you smart aleck! Can you answer this question: 'Where does milk come from?'
Mr Hoyle A milk bottle!
Alan Ha-ha. Town children often don't understand country things.
Jodie Look! A Frisbee.
Alan Whose is it?
Mrs Hoyle I don't know. Let's play with it.
Alan You can't do that. It's not yours.
Mrs Hoyle Maybe it's theirs. Go and ask them.
Alan Excuse me! Is this your Frisbee?
Picnicker No, it isn't ours. I think it's his.
Alan Hello. Is this yours?
Picnicker Yes, it's mine. Thank you.
Mrs Hoyle Well, I'm going to cook some food. You two can go exploring around and finding out about nature.
(after a while)
Jodie Oh my God! Help! Help!
Mrs Hoyle What's the matter, Jodie?
Jodie A wasp's nest!!!!

2 Answer the following questions.

- Where are the Hoyle's?
- Are they having a party?
- Are they going to be alone at the picnic site?
- Is the picnic site dangerous?
- Is there a bull at the picnic site?
- Where does milk come from?
- Are Jodie and Alan town or country children?
- What does Alan find?
- Who is going to cook the food?
- What does Jodie discover?

3 a. Look at the pictures. Put a word from the box into each gap.

■ Excuse me, is this your basket?
☐ No, it isn't ____, it's ____.

■ Is this ____?
☐ No, it isn't ____, it's ____.

■ Excuse me, is this your basket?
☐ No, it isn't ____, it's ____.

■ Hello, is this ____?
☐ Yes, it is. It's ____.
☐ Thank you.
☐ Oops! But the cat's not ____.
☐ Sorry, it's ____.

b. Listen and check.

GRAMMAR TIME OUT

Possessive pronouns - Svojilni zaimki v samostalniški rabi

personal pronouns osebni zaimki	possessive adjectives svojilni zaimki v pridevniški rabi	possessive pronouns svojilni zaimki v samostalniški rabi
I	my	mine
you	yours	yours
we	our	ours
they	their	theirs
he	his	his
she	her	hers
it	its	its
	pred samostalnikom	namesto samostalnika

■ Is this your basket?
☐ Yes, it's my basket.
☐ Yes, it's mine.

Da se izognemo nepotrebnemu ponavljanju, lahko namesto svojilnega zaimka v pridevniški rabi in samostalniški (my basket) uporabimo svojilni zaimek v samostalniški rabi (mine). Takšen zaimek namreč stoji namesto samostalnika.

■ Examples:
☐ This is my Frisbee.
☐ This Frisbee is mine.
☐ Whose Frisbee is this?
☐ It's theirs.

Slika 35: Skela in King-Videtič (2003: 20–21)

Del A4 se začne s poslušanjem in branjem situacijskega dialoga. V okvirčku *Remember box* so neposredno predstavljene enote besedišča in slovnice, ki so obravnavane skozi besedilo, to pa so svojilni zaimki (angl. *possesive pronouns*), samostalniki in nekateri 'jezikovni koščki' govorjenega jezika (angl. *lexical units*) oziroma jezikovne funkcije. Besedišče iz tega okvirčka spada v pomensko polje, ki se navezuje na piknik v naravi.

Naloga 2 je dejavnost po besedilu, sestavljena iz vprašanj o razumevanju besedila. Sledi naloga 3, kjer je treba s pomočjo svojilnih zaimkov, ki so predstavljeni v rubriki *Grammar time out*, glede na slike zapolniti prazna mesta v povedih. Učenci nato poslušajo posnetek s pravilnimi povedmi.

V omenjeni rubriki *Grammar time out* so neposredno obravnavani osebni zaimki (angl. *personal pronouns*) in svojlilni zaimki (angl. *possessive pronouns*).

B1 FARM AND COUNTRY HOLIDAYS

1 a. City and countryside. Look at the words below. Where do you find these things - in the city, in the countryside, or both?

• fresh air
• mountains
• tall buildings
• animals
• violence
• hills
• noise
• open space

villages • friendly people • farms • woods • pollution • pretty cottages • fields • traffic

b. Discuss as a whole class.

Do you live in the town or in the country?
Where do your grandparents live?
Do you like the countryside? Why (not)?
Do you often go to the countryside?
What can you do there?
Would you like to visit a tourist farm?

My name is Scott Greenhill, and I'm twelve years old. I come from Cardiff, in Wales. My grandparents live in the country, in a small village called Cerrigydrudion. This beautiful village stands in open countryside. I often spend my weekends or holidays on their farm. If you think that a farm holiday is boring, then you are wrong. You can have such a good time! When I'm with my grandparents, I get up early because there's always a lot of work to do. In the morning I feed the chickens, collect the eggs and let the white pony out. It's my favourite animal and I sometimes go pony-trekking! It's great fun. My grandfather hasn't got any horses because he's got a tractor. He says that tractors don't get tired. My grandparents don't have to shop for food very often because they've got chickens and eggs, and they grow their own vegetables. They've got ten cows and have to milk them twice a day. Now they don't have to do it by hand because they've got a milking machine. Today farmers use a lot of machines but I think they still have to work very hard. There's so much to see and do in Cerrigydrudion. You can go fishing or swimming in the lake or in the river near the village. You can go on a country hike and explore the green hills around the village, you can have a picnic, go for walks in the forest ... And I like my grandma's home cooking very much. Country air works up my appetite.

2 Answer the questions.

- Where is Cardiff?
- Where do Scott's grandparents live?
- Where does Scott often spend his weekends or holidays?
- What does he think of farm holidays?
- Do Scott's grandparents have to work hard?
- What does Scott do in the morning?
- What is his favourite animal?
- Scott's grandfather hasn't got any horses. Why?
- Scott's grandparents don't have to shop for food every day. Why not?
- How many cows have they got?
- How often do they have to milk them?
- Do they have to milk them by hand?
- What can Scott do in the countryside?
- Does he like his grandma's home-made food?

3 The pictures below tell Scott's story, but they've been mixed up. Listen to the tape and put the pictures in the correct order, and write down the key word(s) for each picture.

A LONG WEEKEND IS A SHORT HOLIDAY UNIT

4 a. Work with a partner. Plan your day out in the country. First look at the table and tick the things you like doing. Then look at the tourist brochures and find out where you can do certain things. Decide on your destination.

I like doing	Croxteth Hall & Country Park	Lytham St. Anne's	Peak District
cycling			
playing tennis			
shows			
sailing			
pony trekking			
farm animals			
climbing			
flower shows			
parks			
playing mini golf			
garden parties			
walking			
dog shows			
swimming			

PEAK DISTRICT HOLIDAYS
ABSOLUTE FREEDOM
and a wealth of attractions

Enjoy the spectacular unspoilt scenery and the warm welcome of our attractive villages with their colourful local traditions and events.

Explore the magnificent Moorlands or tranquil Dales on foot or by car and revel in the peace and charm of this lovely area. Visit the fascinating caverns where the semi-crescent Blue John stone is found or discover the elegant spa town of Buxton. Try cycling along our gently graded, traffic-free trails, climbing or pony-trekking.

LYTHAM STANNES
It's all happening at LYTHAM STANNES and throughout the Borough of Fylde in 1991

There are a whole host of venues that are available throughout the resort to be enjoyed. Find out some of the picturesque towns and nearby villages in the Borough where you'll be welcomed with true Lancashire warmth.

SNOOKER - BILLIARDS - POOL
At South Shore, Lytham St. Anne's, Poulton, and at Lytham St. Anne's and Poulton.

MINIATURE GOLF
At South Shore, Lytham St. Anne's, Poulton, and at Lytham St. Anne's and Poulton.

SWIMMING
At South Shore, Lytham St. Anne's, Poulton, and at Lytham St. Anne's and Poulton.

TENNIS
At South Shore, Lytham St. Anne's, Poulton, and at Lytham St. Anne's and Poulton.

BOWLING
At South Shore, Lytham St. Anne's, Poulton, and at Lytham St. Anne's and Poulton.

PLUS
CLUBS, BARS, RESTAURANTS, THEATRE, MUSIC, AND MUCH MORE.

CROXTETH HALL & COUNTRY PARK

• Historic mansion with Edwardian room settings and character figures
• Unique collection of rare breed farm animals
• Superbly displayed Walled Garden - Café
• Miniature Railway - 500 acre wooded park
• Special events programme

On the outskirts of Liverpool near M61 J44MB
Open daily in main season. Tel: 051-228 5511 for details

b. Report to the class.

Example:
We're going to go to ... because we like ...
I'm going to go to ... because I like ...

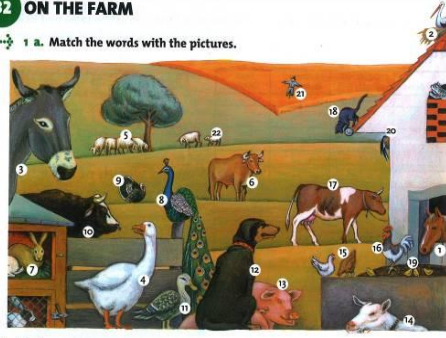
Slika 36: Skela in King-Videtič (2003: 22–23)

Del B se začne z besedami, ki napovedujejo vsebino sledečega besedila. Učenci pred branjem tvorijo povedi s temi besedami, in sicer povedo, ali te pojme najdejo v mestu ali na podeželju. Nato se učenci o temi glede na dana izhodišča pogovorijo, sledi poslušanje in branje besedila, zatem še vprašanja razumevanja. S pomočjo pomešanih slik učenci v nalogi 3 povzamejo prebrano besedilo in pod fotografijami napišejo ključne besede. Neposredno so tu obravnavani samostalniki, ki so naštetni na začetku, spadajo pa v pomensko polje mesta in podeželja.

V nalogi 4 a učenci v dvojicah načrtujejo počitnice na podeželju glede na priložene letake s ponudbami in dano razpredelnico. V razpredelnici so neposredno predstavljeni samostalniki, ki predstavljajo aktivnosti, ki jih lahko izvajamo na podeželju, in kraje, ki jih lahko obiščemo. Učenci nato poročajo, kaj od tega radi počnejo in česa ne.

B2 ON THE FARM

1 a. Match the words with the pictures.

1 a hen
2 a cat
3 a sheep
4 a scarecrow
5 a cow
6 a peacock
7 a pig
8 a dog
9 a bull
10 a stork
11 a goat
12 an ox
13 a goose
14 a turkey
15 a donkey
16 a chick
17 a swallow
18 a cock
19 a rabbit
20 a duck
21 a horse
22 a lamb

b. Listen and repeat.

2 a. What do you know about farm animals? Make some true sentences.

Cows	are a bit smelly.
Horses	guard your house.
Pigs	catch mice.
Goats	give milk.
Dogs	bark.
Cats	have got four legs.
Hens	help farmers with their work.
Cocks	lay eggs.
Turkeys	eat grass/hay.
Peacocks	are noisy.
Geese	eat the leftovers.
Sheep	give wool.
Bulls	are funny.
Oxen	can swim.
Donkeys	are beautiful.
Rabbits	crow at dawn.
Ducks	are dangerous.

b. Make some funny combinations.

Example: Sheep catch mice.

c. Work in pairs. Guess the name of the animal.

Example:
☒ It guards your house.
☐ It's the dog.
☐ Yes, it is. Well done. / No, it isn't.

d. Which farm animals can you have as pets?

remember box

Irregular noun plurals - Nepravilne množinske oblike samostalnikov

singular - ednina	plural - množina
a goose	five geese
a sheep	seven sheep
an ox	three oxen
a foot	two feet
a man	nine men
a woman	four women
a child	six children
a mouse	ten mice
a tooth	twenty teeth
a fish	eight fish
a deer	seven deer

24

B3 SEND ME A POSTCARD

e. Work in pairs. Talk about farm animals.

	A	B	A
++ I love	dogs.	Why?	bite people.
+ I like	sheep.		dirty.
- I don't like	horses.		fun.
--- I can't stand			smelly.
--- I hate			dangerous.
			beautiful.
			noisy.
			silly.
			friendly.

1 a. Read these postcards and answer the questions about them.

- Who is the first (second, ...) postcard from?
- Who are the postcards for?
- Where are the people?
- What are they doing?
- Are they having a good time?

Dear Sharon,
I'm writing this from the beach. The sun is shining. The sea is warm. My father and I are repairing an old boat. In the afternoon we're going to go out with it. I hope you're OK. Say hi to Vanessa for me. All my love,
Sharon

Dear David,
I'm spending the weekend with my grandparents in Cerry Ardun. I'm having a great time. Tomorrow I'm going to go pony-trekking and I can't wait. My horse and I send you all best wishes from Wales,
Scott

Dear Justin,
Greetings from Scotland. I'm having a good holiday. The weather's pleasant. The countryside's beautiful. I'm quite tired because we're walking a lot. I'm thinking of you sometimes. Justin Lohdheart
I hope you're having a nice weekend too. I miss you!
Love and best wishes,
Jodie

SCOTT GREENHILL
45 Langstone St.
CARDIFF CF1 2XN
Great Britain

David Foster
23 Leeman Road
York YO2 4XJ

6 Victoria Road
Swansea SA4 1TY

25

Slika 37: Skela in King-Videtič (2003: 24–25)

Del B 2 predstavlja živali s kmetije. Učenci morajo naštetje živali povezati s slikami, nato besede poslušajo in ponavljajo za posnetkom. V nalogi 2 a je treba povezati živali z njihovimi značilnostmi, nato pa s povezavo živali in značilnosti tvoriti smešne kombinacije. Sledi vaja, kjer učenci v dvojicah tvorijo opise in nato ugibajo, katere živali ustrezajo tem opisom. V vaji 2 d morajo učenci naštetje, katere živali so lahko hišni ljubljenci, v vaji 2 e pa tvoriti povedi glede na vzorec v tabeli. V opisanih nalogah so neposredno obravnavani samostalniki, ki spadajo v skupni leksikalni niz živali. Spodaj je v rubriki *Remember box* neposredno obravnavana nepravilna množina samostalnikov, večina jih je za označevanje živali.

V delu B 3 je najprej nekaj uvodnih vprašanj, nato učenci preberejo dane razglednice in odgovorijo na vprašanja o njih. Tu ni neposredne obravnave besedišča.

→ b. And here's a postcard for those who hate writing. Just tick where appropriate.

Imagine you're on holiday. What is it like?

weather: beautiful bed: a king-size bed food: rich company: interesting
cloudy an iron bedstead light boring
rainy a bench simple annoying

A LONG WEEKEND IS A SHORT HOLIDAY unit 2

→ 2 Listen to the pronunciation of this word.
swimming
All these words have the same sound. Listen and say these words after the recording.

- camping
- snorkeling
- sunbathing
- sailing
- riding
- orienteering
- windsurfing
- hill-walking
- snowboarding
- skiing

→ 3 Irregular noun plurals. Listen and repeat.

1. a	goose	five	geese
2. a	sheep	seven	sheep
3. a	ox	three	oxen
4. a	foot	two	feet
5. a	man	nine	men
6. a	woman	four	women
7. a	child	six	children
8. a	mouse	ten	mice
9. a	tooth	twenty	teeth
10. a	fish	eight	fish

C PRONUNCIATION

→ 1 Listen and try to identify the vowel or diphthong sounds in the words below.
Write in the number according to the key.

Key:			
1. /i/	kratki i	☐ push	☐ scuba diving
2. /u/	dolgi i	☐ swim	☐ dinghy
3. /o/	kratki u	☐ flippers	☐ bull
4. /a/	dolgi u	☐ beach	☐ lifeguard
5. /ɔ/	kratki a	☐ tunnel	☐ sunglasses
6. /aʊ/	dolgi a	☐ swimming trunks	☐ cruise
		☐ hill-walking	☐ city
		☐ picnic	☐ lucky
		☐ barbecue	☐ mix
		☐ underwater	☐ pool
		☐ seaside	☐ meal
		☐ walking boots	☐ deep

D PARADE YOUR KNOWLEDGE

Preveri, kaj si se naučil/a v tej lekciji.

1. Vprašati in povedati znam, kaj bom počel/a ob koncu tedna (danes zvečer, prihodnji petek itd.).	DA NE	8-10
2. Izraziti znam svoje načrte oz. namene za prihodnost (s strukturo 'going to' future).	DA NE	10
3. Poznam nekaj časovnih izrazov za prihodnost (npr. at the weekend, tonight, tomorrow, next week itd.).	DA NE	9
4. Na podlagi zdajšnje situacije znam presoditi, kaj se bo najverjetneje zgodilo zatem (s strukturo 'going to' future).	DA NE	11-12
5. Poznam nekaj varnostnih nasvetov povezanih s plavanjem, s kopanjem, s čolnarjenjem, z jadranjem na deski in s podvodnim plavanjem.	DA NE	14-15
6. Znam izraziti obvezo (must, have to).	DA NE	14-15
7. Znam izraziti prepoved (mustn't).	DA NE	14-15
8. Znam povedati, da je nekaj nepotrebno (don't have to).	DA NE	14-15
9. Znam izraziti sposobnost (can) in močnost (can).	DA NE	15-16
10. Poznam nekaj pravil lepega vedenja.	DA NE	15
11. S pomočjo priložev načinov znam povedati, kako oz. na kakšen način poteka neko dejanje (npr. clearly, heavily, fast, well itd.).	DA NE	15, 17-18
12. Povedati znam, kako dobro znam jaz sam/a ali nekdo drug nekaj narediti (very well, quite well, a little, not at all).	DA NE	18
13. Znam izraziti svojino s pomočjo svojih zaimkov v samostalniški rabi (npr. mine, theirs, ours itd.).	DA NE	20-21
14. Znam nekaj povedati o počitnicah na podeželju oz. na kmetiji.	DA NE	22
15. Poznam nekaj živali na kmetiji in znam o njih nekaj malega povedati. (Npr. Horses eat hay.)	DA NE	24
16. Poznam nepravilne množinske oblike nekaterih samostalnikov. (npr. a goose - five geese, a mouse - three mice, a child - seven children)	DA NE	24
17. Znam napisati kratko sporočilo (razglednico) s počitnic.	DA NE	25-26

Slika 38: Skela in King-Videtič (2003: 26–27)

Naloga 1 b se začne z nekaj samostalniki, pod katerimi so na izbiro po trije pridevniki. Učenci morajo izpolniti razglednico tako, da izberejo kombinacije pridevnikov in samostalnikov. V nalogi se utrjujejo samostalniki in pridevniki.

Del C je namenjen izgovorjavi, skozi naloge se posredno obravnavajo besede, najbolj samostalniki. Sledi utrjevanje že obravnavane nepravilne množine pri živalih.

A LONG WEEKEND IS A SHORT HOLIDAY

E CULTURAL BEACH-HEAD

1 When in Rome, do as the Romans do

- What does this proverb mean?
- Do we have a similar proverb in Slovenian? ■ Do you think the proverb is good advice?

2 Do the quiz below. Then read the text and check your answers.

In Britain, ...

TRUE FALSE

1. The British use polite words such as 'Please', 'Thank you' and 'Excuse me' very, very often.
2. The British say 'Good appetite' at the start of a meal.
3. The British don't talk about the weather at all.
4. When you meet a person for the first time, you have to shake hands.
5. If you visit a British home, you don't have to take off your shoes.
6. Schoolchildren in Britain do not wear slippers in school.
7. Most British pupils still have to wear a uniform.
8. When someone sneezes, an English speaker says 'Bless you'.
9. The correct answer to 'How do you do?' is 'I'm fine, thank you'.
10. 'Sorry' and 'Excuse me' always mean the same.

IN GREAT BRITAIN

POLITENESS

The British use polite words such as *Please*, *Thank you* and *Excuse me* very, very often.
When someone sneezes, you say *Bless you*.

■ Thanking

A response to *Thank you* is *You're welcome* or *If it's O.K. Don't mention please!*

■ Eating

There is no real English equivalent to the Slovenian *Dobro tek*. So what do you say at the start of a meal? The answer is nothing. The British and Americans can use the expressions *Enjoy your meal!*, *Enjoy!*, *Dig In!*, but they use them very rarely.

■ Asking for repetition or clarification

When we ask for repetition or clarification in English, we use *Sorry?*, *Pardon?* or *I beg your pardon?* Don't use *Please?*

■ Apologies: Sorry vs. Excuse me

These two expressions don't always mean the same. If you apologize, you usually use *I'm sorry* or *Sorry*. When you disturb someone, you can use *Excuse me* too.

INTRODUCTIONS: Shaking hands

In Britain, you don't shake hands with your friends and family. But you can shake hands when you meet a person for the first time. You also say *Nice to meet you*, *Pleased to meet you* or *How do you do?* The last one is not really a question, it's a tradition. The correct answer is exactly the same. *How do you do?* Young people don't shake hands very often. When they are introduced, they simply nod or smile, but they don't get up and offer their hand.

SMALL TALK: Talking about the weather

The British talk about the weather a lot. This is so because it changes so often.

- In Slovenia, do we use polite words such as *prosim*, *hvala* and *oprostitite* so often?
- What do you say in Slovenian, when someone sneezes?

- What is a response to *Hvala*?

- What do we say at the start of a meal?

- What do we use when we ask for repetition or clarification?

- How do we apologize in Slovenian?

- What do we do or say when we meet a person for the first time? Do we shake hands?

- What do Slovenian speakers talk about?

VISITING: Slippers

- If you visit a British home, you can keep your shoes on.

- In Slovenian homes, do we offer slippers to a visitor?

SCHOOL

- Schoolchildren in Britain do not wear slippers in school.
- Most British pupils still have to wear a uniform.

[Based on Sabec, N. and D. Limon. 2001. Across Cultures: Slovene-British-American Intercultural Communication. Maribor: Obzorja.]

3 Discuss.

- Do you find any British national habits strange or unusual?
- Do we share any of these habits with the British?
- Imagine you are a foreigner in Slovenia. What would you find strange? List three of Slovenian more "unusual" national habits.

F EXTRA READING

What kind of holidays do you like? Answer these questions, and then look at the score below and see what sort of holiday person you are.

When you are on holiday ...

1. If your holiday is in another country, what do you miss about home?

- a) The TV programmes
- b) Your friends
- c) Nothing

2. Do you take any of these things with you?

- a) A lot of books
- b) Sports equipment
- c) A book about the area you're visiting

3. What do you do when you wake up in the mornings? Do you

- a) stay in bed for hours?
- b) get up and wake everyone else up?
- c) think about interesting places to go that day?

4. Which do you prefer doing when you travel?

- a) reading
- b) doing puzzles and playing games
- c) looking out of the window

5. What do you like doing on rainy days?

- a) Watching TV or reading in the hotel
- b) Playing video games
- c) Going to a museum

6. If you meet foreign people, what do you do?

- a) say nothing
- b) try to make friends with them
- c) practise your English with them

7. What do you like doing at night?

- a) Sleeping
- b) Going to the cinema
- c) Walking around the town and looking at the people

8. Which of these things do you like doing on a beach?

- a) sunbathing
- b) playing volleyball
- c) collecting shells

SCORE: Add up how many a's, b's or c's you have.

If most of your answers are a's you like relaxing on holiday. You think that a holiday is a time when you can be lazy and do nothing. Perhaps you're right.

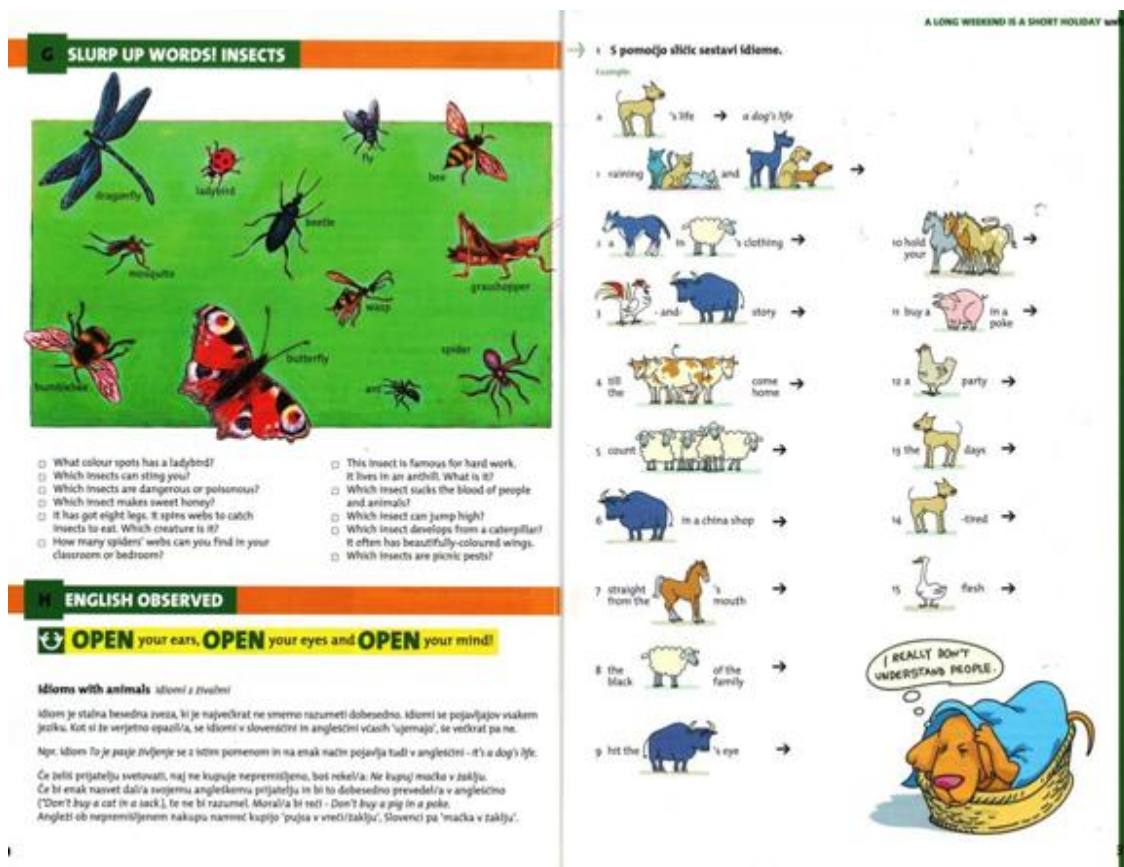
If most of your answers are b's you like having fun on holiday. You hate doing nothing. Relax! Sometimes it's good to do nothing.

If most of your answers are c's you like interesting holidays. You like going to foreign countries a lot, or famous places in your own country. That's good - but try to find time to relax and have fun too.

[adapted from Crows]

Del E obravnava različne vidike angleške in slovenske kulture. Začne se z uvodnimi vprašanji in kvizom, sledijo besedilo ter vprašanja za pogovor o prebranem. Besedišče je tu posredno obravnavano.

100

Slika 40: Skela in King-Videtič (2003: 30–31)

V delu G so neposredno obravnavana poimenovanja za žuželke, torej samostalniki, ki pripadajo skupnemu leksikalnemu nizu. Nove besede so zapisane in ilustrirane, spodaj pa so vprašanja, s katerimi se besedišče utrjuje.

Del H nam neposredno predstavi idiome (stalne besedne zveze oz. fraze) z živalmi. Najprej je v slovenščini razložen pojem *idiom*, nato morajo učenci s pomočjo sličic sestaviti angleške idiome. Na naslednji sliki sledita povezovanje angleških idiomov s slovenskimi ustreznici in razlaga izvora teh idiomov.

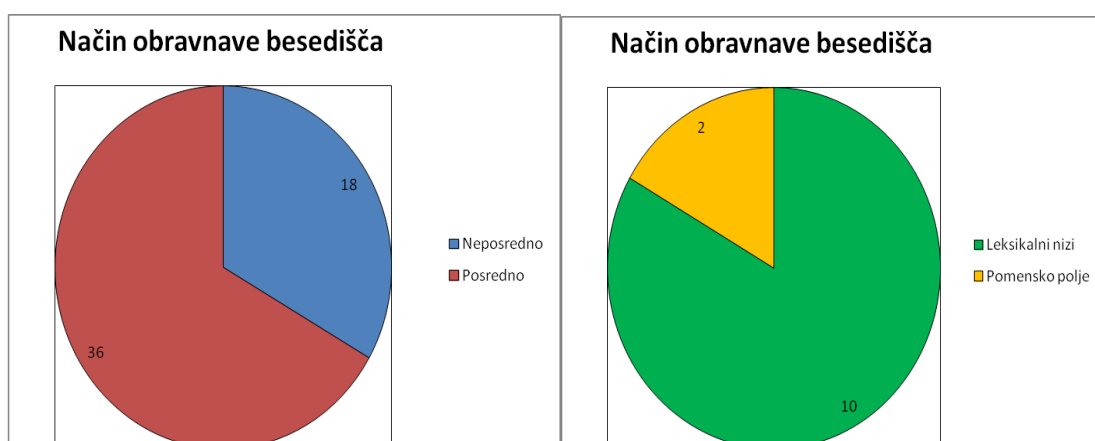
Idiomi so tu neposredno obravnavani, pri obravnavi pa so učenci motivirani, saj lahko pri njej zaradi načina predstavitve v učbeniku aktivno sodelujejo.

V delu I (na slikah 41 in 42) učbenik učencem ponudi nekaj šal, ugank in pesmi, skozi katere je besedišče posredno obravnavano. Učenci besedila preberejo, le v primeru zadnje pesmi morajo glede na poslušanje posnetka pravilno vstaviti manjkajoče besede – imena letnih časov. Tako se učna enota konča z neposredno obravnavo samostalnikov, ki pripadajo skupnemu leksikalnemu setu.

Povzetek obravnavane učne enote in njenih nalog

Obravnavani učbenik je namenjen učencem sedmega razreda devetletke, torej učencem s kar visoko stopnjo predznanja. Besedišče in slovnica sta bolj zahtevna, obravnava obeh se nekako prepleta, posamezne strukture in enote besedišča so izpostavljene tudi v rubrikah (*Remember box*, *Grammar time out* in podobnih).

Večinoma je učbenik v angleščini, le nekaj razlag je dodanih tudi v slovenščini. Besedila so avtentična oziroma vsaj delujejo tako, veliko je dialogov, ki omogočajo, da se učenci lažje postavijo v določeno jezikovno situacijo.

Graf 4 a in 4 b: Način obravnave besedišča v učbeniku *Touchstone 2* (2003)

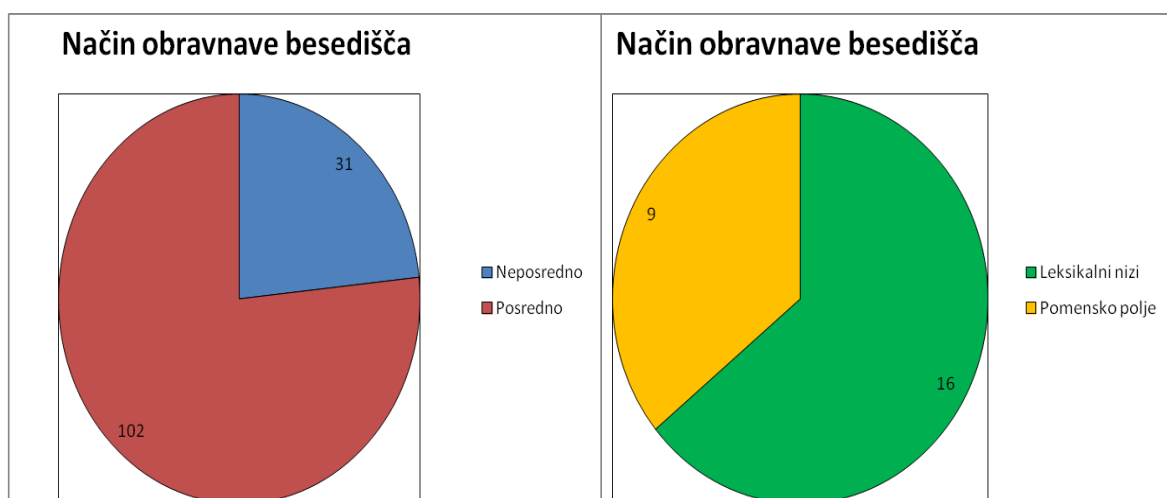
Besedišče je pogosto obravnavano posredno, skozi besedila, v tretjini primerov pa je besedišče obravnavano neposredno, večinoma so to besede, ki spadajo v

skupne leksikalne nize, predvsem so to samostalniki, glagoli, pridevniki in prislovi. Učbenik se drži leksikalnega pristopa, saj obravnava jezik po čim večjih 'koščkih'.

10.4.2 Povzetek in razprava

Obravnavani učbeniki angleščine za tujce pričakovano v večjem deležu obravnavajo besedišče posredno, približno tretjina nalog ga obravnava neposredno. Delež neposredne predstavitve v obliki pomenskega polja je za dobro polovico manjši kot v obliki leksikalnih nizov, saj je takšnih primerov 16.

Analiza načina obravnave angleških učbenikov potrjuje moja pričakovanja, da je obravnava besedišča v učbenikih v večjem deležu posredna, pri neposredni obravnavi besedišča pa prevladuje predstavitev besedišča v obliki leksikalnih nizov. To dejstvo, da še vedno prevlada besedišča v obliki leksikalnih nizov, je v nasprotju s teoretičnimi spoznanji o učenju in poučevanju besedišča.

Graf 5 a in 5 b: Način obravnave besedišča obravnavanih angleških učbenikov

10.4.3 Analize slovenskih učbenikov

V tem delu bom analizirala obravnavo besedišča v štirih učbenikih slovenščine za tujce na nadaljevalni stopnji, in sicer:

- Mojca Schlamberger Brezar: *Učimo se slovenščino III* (Učbenik za nadaljevalne tečaje slovenskega jezika) (1994)

- Andreja Markovič, Vesna Halužan, Mateja Pezdirc Bartol, Danuša Škapin, Gita Vuča: *S slovenščino nimam težav* (učbenik za kratke tečaje slovenščine: nadaljevalna stopnja) (2008)

- Ivana Petrič Lasnik, Nataša Pirih Svetina, Andreja Ponikvar: *Gremo naprej* (Učbenik za nadaljevalce na tečajih slovenščine kot drugega ali tujega jezika) (2009)

- Andreja Markovič, Mihaela Knez, Nina Šoba, Danuša Škapin: *Slovenska beseda v živo 2* (Učbenik za nadaljevalni tečaj slovenščine kot drugega/tujega jezika) (2010)

10.4.3.1 Mojca Schlamberger Brezar: *Učimo se slovenščino III* (Učbenik za nadaljevalne tečaje slovenskega jezika) (1994)

Ta učbenik je najstarejši med izbranimi, vključila pa sem ga iz dveh razlogov – da prikažem razvoj v teoriji in praksi v zadnjem desetletju na tem področju in ker je izbira med učbeniki nadaljevalne stopnje majhna.

Zgradba učne enote

Učbenik je sestavljen iz dvanajstih učnih enot in slovničnega dodatka na koncu. Vsaka učna enota se začne z besedili, brez kakršnih koli uvodnih vprašanj za priklic znanja, umestitev v okoliščine ali motivacijo. Po branju/poslušanju ni vprašanj, namenjenih preverjanju razumevanja, ampak takoj sledi slovnična obravnava – jezikovna razčlemba s sintezo, na koncu pa je razdelek, namenjen

govornemu sporočanju. Učne enote obsegajo okrog 10 strani, celoten učbenik je črno-bel z velikimi ilustracijami in razmeroma veliko pisavo. Obravnavana učna enota se zaključi s pisanjem sestavka na določeno temo, ostale pisne naloge so le naloge dopolnjevanja primerov.

Učna enota 2 (str. 14–24)

BESEDILA (<i>Potovanje, Moje naj... potovanje, Vabilo na izlet</i>)	Prvi del zajema tri besedila: dve objektivni in eno subjektivno.
SLOVNICA (pravila in vaje)	V drugem delu se prepletajo naloge, ki so sicer slovnične, vendar vsebujejo tudi veliko besedišča. Vmes so podana slovnična pravila in razlage.
GOVORNO SPOROČANJE (<i>Vprašajte za pot</i>) + pisna naloga	V zadnjem delu je primer, kako vprašati za pot do želenega cilja in kako komu opisati pot (mu dati navodila), nato so vaje za utrjevanje. Učna enota se zaključi z nalogo za pisanje daljšega sestavka na določeno temo.

2

POTOVANJA

Včasih so ljudje potovali peš ali s konji; jahaje in s konjsko vprego. Gospoda v kočijah, kmetje z vozovi. Razdaljo med kraji so merili v urah hoda. Iz Kranja so v Ljubljano hodili štiri ure, iz Trsta dva dni. Čez Slovenijo je šla študentska cesta, ki je povezovala italijanske univerze s srednjo Evropo.

Danes je drugače. Potovanje v osemdesetih dneh okoli sveta ni več utopija. Z razvojem znanosti in tehnologije smo dobili nova prevozna sredstva. Najprej vlak, pa parnik, potem avtomobil in letalo. Medplanetarna potovanja z raketami so žal namenjena le redkim izbrancem.

Kdo potuje in kako? Ljudje vseh starosti in poklicev. Mladi predvsem z vlakom, ker je tako najceneje in na dolge razdalje prijetneje kot z avtomobilom. Železnica s popustom prodaja vozovnice za mladino do 26. leta. Družine potujejo z avtomobilom, poslovneži z letalom.

Zakaj potovati? Razlogi so različni: za nekatere poslovni, za druge osebni. Obiskovanje prijateljev in sorodnikov v drugih državah, radovednost. S spoznavanjem sveta se nam širi obzorje; bolje razumemo ljudi okoli nas, pa tudi našo lastno kulturo.

Potovanja so naporna. Mnogi uživajo šele ob spominu nanje, ob gledanju fotografij. Pa tudi denar je treba imeti. Zato marsikdo raje ostane doma pred televizorjem ali ob knjigah in potuje v mislih. Pa vi?

MOJE NAJ... POTOVANJE

Moje najdaljše potovanje je bilo potovanje v Francijo med lanskimi počitnicami. Očka, mama, Piki in jaz smo šli obiskat teto Chantal. Teta Chantal stanuje v Metz.

Vozili smo se dvanajst ur. Naš kuža Piki je med vožnjo bruhal. Pobruhal je mamo po krilu. Mama je bila huda. Tudi meni je bilo slabo. Pa nisem upala bruhati, ker je bila mama tako huda. Ampak kriv ni bil Piki, kriv je bil očka, ker je prehitro vozil.

V Metz smo ostali en teden. Vsak dan smo si ogledovali mesto in okolico. Ogledali smo si katedralo in druge cerkve. Teta Chantal dobro kuha. Vsak dan nam je skuhala kakšno francosko specialiteto. Skuhala nam je kislo zelje s krvavico. Pravi, da je to francoska hrana. Jaz pa vem, da je tudi slovenska, saj mama vedno kuha to, kadar pridejo na obisk prijatelji iz tujine.

Meni je najbolj v spominu ostal sladoled. Pojedla sem po tri na dan. Piki pa ni smel jesti sladoleda, da si ne bi prehladil želodca in da ne bi spet bruhal. Ubogi Piki!

Ko smo se pripeljali domov, sem bila utrujena in žalostna, da je potovanje konec. Rada imam potovanja.

Maja, 12 let

VABILO NA IZLET

KAM? Na Gorenjsko.

KDAJ? V soboto, 17. julija 1994. Odhod ob 7^h izpred dijaškega doma.

KAKO? Z avtobusom do Bleda, s pletno na blejski otok, peš do slapa Savica.

ZAKAJ? Ker bo lepo vreme.

ČEMU? Da si ogledamo naravne lepote Slovenije in da se bolje spoznamo.

S KOM? Z organizatorji in s profesorji Poletne šole slovenskega jezika.

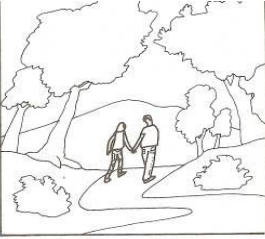
PAZITE!

Potujemo peš/ s konji/ z vlakom/ z avtom/ z letalom.
ORODNIK

S potovanji si širimo obzorje.
S spoznavanjem sveta si nabiramo izkušnje.
S knjigami osvajamo znanje.

Potujem iz radovednosti.
zaradi službe.
da bi spoznal svet in ljudi.

Slika 43: Schlamberger Brezar (1994: 14–15)

I. Vstavite manjkajoče besede:

1) Od doma na Potočnikovi do centra Ljubljane je četrta ure _____.

2) Avto, vlak in kolo so _____.

3) Zakaj se pa jokaš? Gotovo brez _____.

4) V 19. stoletju je bilo potovanje v osemdesetih dneh okoli sveta _____.

5) Kdor nima denarja za potovanje, lahko potuje v _____.

6) Sonce je izginilo za _____.

7) Ker so potovanja naporna, uživam šele ob _____ nanje.

8) _____ in _____ so slovenske specialitete.

9) Če vozite _____, lahko povzročite prometno nesrečo.

Slovnica

SKLONI IN PREDLOGI

1. z *rodilnikom (genitivom)* se vežejo: **brez, do, iz, od**
 Primeri: brez kruha, od Ljubljane do Kranja, iz Trsta.

2. z *dajalnikom (dativom)*: **k/h, kljub, proti**
 Primeri: k stricu, kljub priporočilom, proti domu.

3. s *tožilnikom (akuzativom)*: **čez, na, ob, v, po, med, nad, pod, pred, za** (na vprašanje KAM)
 Primeri: Kam gremo? Čez hribe in doline, na deželo, v mesto, med ljudi.

4. z *mestnikom (lokativom)*: **pri, na, ob, v, po** (na vprašanje KJE)
 Primeri: Kje smo? Pri teti, na morju, ob reki, v mestu, po svetu.

5. z *orodnikom (instrumentalom)*: **s/z, med, nad, pod, pred, za** (na vprašanje KJE)
 Primeri: Kje smo? Med gorami, nad oblaki, pod drevesom, pred hišo.

Predlog **s** se uporablja pred nezvnečimi glasovi c, č, f, h, k, p, s, š, t.
 Pred vsemi ostalimi glasovi se uporablja **z**.

Primer: Vozim se **s** kolesom / **z** avtom / **z** letalom.

Slika 44: Schlamberger Brezar (1994: 16–17)

Učna enota se začne z dvema besediloma, prvo je bolj objektivno, drugo subjektivno. Za besedili je v okvirčkih opozorilo o pravilni rabi vprašalnic, sklonov in predlogov. Za tem je stran z ilustracijami/risbami, sledi naloga dopolnjevanja povedi, ki se nanašajo na prebrani besedili, z manjkajočimi besedami. Na koncu je slovnični kotichek, v katerem je predstavljeno, kateri predlogi se vežejo s samostalniki v različnih sklonih. Neposredne obravnave besedišča tu ni, besedišče je obravnavano le posredno skozi besedila.

Slovenija - iz Slovenije - v Slovenijo - v Sloveniji
 Italija - iz Italije - v Italijo - v Italiji
 Nemčija - iz Nemčije - v Nemčijo - v Nemčiji
 Poljska - s Poljske - na Poljskem - na Poljsko
 Češka
 Slovaška
 Hrvaška
 Velika Britanija
 Francija
 Združene države Amerike
 Švedska
 Danska
 Norveška
 Nizozemska
 Finska
 Nova Zelandija
 Avstralija
 Kanada
 Argentina
 Brazilija
 Peru

1. Opišite sliko! Pomagajte si z besedilom:

Niko poje _____ (klavir). Marko sedi _____ (stol) in igra _____ (klavir). Note so _____ (Marko). _____ (klavir) je knjiga. _____ (klavir) je luč. _____ (klavir) so plošče. Neža je _____ (Niko, Sonja). Sonja je _____ (Neža). Svinčnik bo padel _____ (klavir).

2. Povejte, iz katere države so udeleženci Poletne šole. Uporabite glagola: prihajati iz, stanovati vna:

- a) Nadine, Emmanuel, Francija
- b) Danuše, Češka
- c) Hanna, Sylwia, Poljska
- d) Andrej, Patrick, Anglija
- e) Zlata, Ivan, Aleksander, Hrvaška
- f) Johnny, Švedska
- g) Mieneke, Marijke, Alfred, Yvonne, Nizozemska
- h) John, Marko, ZDA
- i) Domen, Tamara, Anke, Nemčija
- j) Ilse, Margit, Sigrid, Hans, Avstrija

3. Povejte, kam gredo na dopust:

- a) Matjaž, Arjana, Rim
- b) Sonja, Boštjan, Trenta
- c) Daša, Jani, Havaji
- d) Ulrike, Gerhard, Bled
- e) Tomaž, Mojca, Kamniške Alpe
- f) Urša, Spela, Pariz
- g) Jana, Dejan, Sydney
- h) Johnny, Lars, Slovenija
- i) Urban, Katarina, Logarska dolina
- j) Jurček, Marjetica, Mostec

4. Povejte, kako bodo potovali ljudje iz vaje 3:

- a) vlak
- b) avto
- c) letalo
- d) kočija
- e) peš
- f) avtobus
- g) ladja
- h) motor
- i) kolo
- j) skiro

5. Jože je odšel na potovanje. Veliko stvari je pozabil doma. Tvorite stavke, kjer boste povedali, brez česa je odšel:

- a) kovček
- b) vozovnica
- c) kopalke
- d) brisača
- e) kolo
- f) hlače
- g) malica
- h) zobna krtačka
- i) milo
- j) srajca
- k) copati
- l) teniški lopar
- m) ura
- n) denar
- o) čekovna knjižica
- p) glava

Slika 45: Schlamberger Brezar (1994: 18–19)

V nadaljevanju učne enote (slika 45) so najprej predstavljena poimenovanja držav. Ob prvih štirih državah so navedeni tudi odgovori na vprašanja *Od kod?*, *Kam?* in *Kje?*, poimenovanja preostalih držav pa morajo učenci ob ustreznih predlogih sami uporabiti v pravilnem sklonu (v roditelju, tožilniku in mestniku). V nalogi so torej neposredno predstavljeni samostalniki, ki spadajo v leksikalni niz države, in predlogi. Sledi naloga 1, kjer učenci ob ilustraciji smiselno dopolnijo besedilo s predlogi in samostalniki. Naloge 2, 3, 4 in 5 so tematsko povezane s temo učne enote – s potovanjem. V nalogah 2 in 3 je treba imena držav postaviti v pravilne sklone in jih uporabiti v preprostih povedih – tu se na začetku obravnavano besedišče le utrjuje. V nalogi 4 je treba stavke iz prejšnje naloge dopolniti s podatkom o tem, katero prevozno sredstvo bodo osebe uporabile za potovanje, v nalogi 5 pa napisati, brez česa je Jože odšel na dopust (uporaba roditelja). V nalogi 4 so tako neposredno obravnavani samostalniki, ki spadajo v leksikalni niz prevoznih sredstev, v nalogi 5 pa so neposredno obravnavani samostalniki, ki so v leksikalnem nizu, ki se nanaša na prtljago. V vseh nalogah se posredno obravnavajo tudi predlogi.

6. Povejte, kje živijo naslednje živali:

- a) krava - kmetija
- b) mačka - hiša
- c) medved - gozd
- d) morski pes - morje
- e) poštv - reka
- f) podlasica - brlog
- g) mravlja - mravljišče
- h) čebela - čebelnjak
- i) človeška ribica - Postojnska jama
- j) koala - Avstralija
- k) nilski konj - Afrika
- l) kivi - Nova Zelandija

Dodajte še nekaj živali po vaši izbiri.

7. Ste v živalskem vrtu. Povejte, od kod prihajajo naslednje živali:

- a) sarma
- b) antilopa
- c) slon
- d) volk
- e) lisica
- f) kušcar
- g) kenguru
- h) lev
- i) tiger
- j) ris
- k) bivol
- l) kamela
- m) divja svinja (merjasec)
- n) gams
- o) kozorog
- p) lama

GLAGOLSKI VID

Ločimo dovršne in nedovršne glagole. Dovršni glagoli zaznamujejo časovno omejeno dejanje, kot na primer *skuhati, kupiti*; nedovršni pa časovne omejenosti ne zaznamujejo. Taki so: *kuhati, kupovati*.

Nekateri glagoli so lahko dvovidski, to pomeni dovršni ali nedovršni: *ubogati, telefonirati*.

Navadno so nedovršni glagoli nesestavljeni, dovršni pa sestavljeni. Nesestavljeni dovršni so izjema: *plačati, končati, nehati, zmagati, pasti, sestiti*.

Tvorba dovršnih glagolov iz nedovršnih:

plavati => pre-plavati
pisati => pod-pisati
jesti => po-jesti

Pari dovršnik - nedovršnik:

zbodem => zbadam
umrem => umiram
padem => padam
plačam => plačujem
kupim => kupujem

20

1. Vstavite dovršno oz. nedovršno glagolsko obliko:

- a) Danes _____ kavo jaz, saj drugače vedno _____ ti. (*plačati, plačevati*)
- b) Moja sestra Jana mi nerada _____ obleke. Kljub temu upam, da mi bo _____ krilo za zmenek. (*posoditi, posojati*)
- c) Inšpektor Maska že eno uro _____ ljudi v čakalnici, pa ni _____ še nič nenavadnega. (*opaziti, opazovati*)
- d) S kom se bo poročila Nevenka? - Ne vem. Že dolgo _____, pa mislim, da še ni _____ . (*izbrati, izbirati*)
- e) Si mu _____ glagolski vid? - _____ mu že pol ure, pa še vedno ne razume. (*razlagati, razložiti*)
- f) Kdaj navadno zjutraj _____? - Po navadi ob osmih, danes pa sem _____ ob devetih, ker ne grem v šolo. (*vstati, vstajati*)
- g) Kdo pri vas _____? - Po navadi mama. - In kaj bo _____ danes? - Pečenice s kislom repo. (*kuhati, skuhati*)
- h) Ali mi _____ Na planinah? - Prosi Dašo. Ona rada _____ . (*peti, zapeti*)
- i) Se je Andrej že _____? - Ne. Vedno se _____ vsaj pol ure. (*zbuditi se, zbuhati se*)
- j) _____ sobol - _____ jo že pol ure, pa še vedno vlada nered. (*pospraviti, pospravljati*)

2. V naslednjem besedilu poiščite dovršne in nedovršne glagole:

Rdeča kapica pogleda okrog sebe. Ko vidi, koliko lepih cvetic raste okoli, pomisli: "Če natrgam šopek cvetic za babico, jih bo gotovo zelo vesela." Nato steče s poti v gozd in začne trgati cvetice. Ko eno odtrga, se ji zdi, da je malo stran še ena lepša. Skloni se ponjo. Jo odtrga, zagleda še ono lepšo in brede čedalje globlje v gozd.

Volk pa medtem hiti proti babičini hiši. Ko pride tja, potka na vrata.

b) Postavite besedilo v preteklik.

c) Postavite besedilo v prihodnik.

3. Iz nedovršnih glagolov napravite dovršne in jih uporabite v stavkih:

graditi	jesti
pečiti	pisati
plačevati	potovati
prihajati	trkati
umirati	zapirati

4. Iz dovršnih glagolov napravite nedovršne in jih uporabite v stavkih:

kupiti	narediti
narisati	obuti
prepisati	prepovedati
skočiti	vstati
vzeti	zavpiti

21

Slika 46: Schlamberger Brezar (1994: 20–21)

Tudi nalogi 6 in 7 sta enakega tipa (slika 46) – samostalnike je treba postaviti v ustrezne sklon s pomočjo določenih predlogov. Vendar v njiju uporabljeni samostalniki niso povezani s potovanjem, ampak so neposredno obravnavani samostalniki, ki spadajo v leksikalna niza živali in bivališče živali. Enota se nadaljuje s slovnično razlago glagolskega vida, njej pa sledijo naloge za utrjevanje glagolskega vida in slovničnih časov.

IZRAŽANJE VZROKA IN NAMENA

Vzrok: V zloženih stavkih ga izražamo z veznikom KER, vprašamo se z ZAKAJ:
Na izlet gremo, ker bo lepo vreme.

Namen: V zloženih stavkih ga izražamo z veznikom DA, vprašamo se s ČEMU:
Na izlet gremo, da se bolje spoznamo.

1. Vstavite veznika ker in da:

- Ustavil se je, _____ bi si ogledal pokrajino.
- Ustavil se je, _____ je bil utrujen.
- Na pot je vzela tablete proti slabosti, _____ ji je rado slabo.
- Na pot je vzela tablete proti slabosti, zato _____ ne bi bruhalo.
- Pripovedoval nam je grozne zgodbe, _____ nas je hotel prestrašiti.
- Prišli so na obisk, _____ bi pogledali naše mucke.
- Vse je poskusil, _____ bi nas prepračil.
- Vzel je dežnik, _____ ne bi bil moker.
- Vzel je dežnik, _____ je deževalo.
- Morala je peš v službo, _____ se ji je pokvaril avto.

2. Obkrijte zložene stavke, ki bodo izražali vzrok:

- Ni mogel zaspati. Bil je preveč utrujen.
- Bolil ga je želodec. Popil je preveč kave.
- Kupili smo češnje. Radi jih jemo.
- Ne gremo na izlet. Danes dežuje.
- Lasje ji izpadajo. Prevečkrat si da delati trajno.
- Jurčka ne bo v šolo. Bolan je.
- Tanja ima nogo v mavcu. Padla je s kolesom.
- Andreja vse dovoli svojemu fantu. Preveč ga ima rada.
- Vse trgovine so zaprte. Danes je praznik.
- Plačal je kazen. Napačno je parkiral.

3. Obkrijte zložene stavke, ki bodo izražali namen:

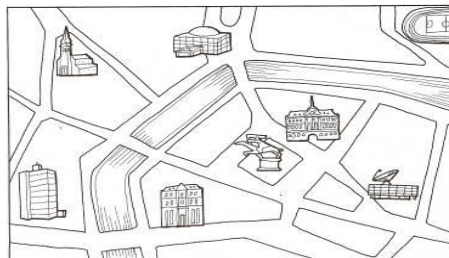
- Kupil je darilo. Rad bi razveselil mamo.
- Vstal je ob sedmih. Hotel se je učiti.
- Kupili smo breskve. Skuhali bomo marmelado.
- Prišel je. Pogovorili se bomo.
- Pohiti mora. Vlak mu bo drugače ušel.
- Ze tri dni stoji na eni nogi. Rad bi prišel v Guinnessovo knjigo rekordov.
- Pridno se uči. Rad bi naredil izpit.
- Prišla je v Slovenijo. Rada bi se naučila slovenščine.
- V hribe smo se odpravili že zgodaj. Triglav smo hoteli osvojiti v enem dnevu.
- Na morju vetrajte ob štirih zjutraj. Videli boste sončni vzhod.

Govorno sporočanje

VPRAŠAJTE ZA POT

- A: Kje je Prešernova ulica?
B: Najprej greste naravnost, potem zavijete na desno, greste na levo v prvo ulico, nato še 100 m naprej do križišča. Prva ulica desno je Prešernova.

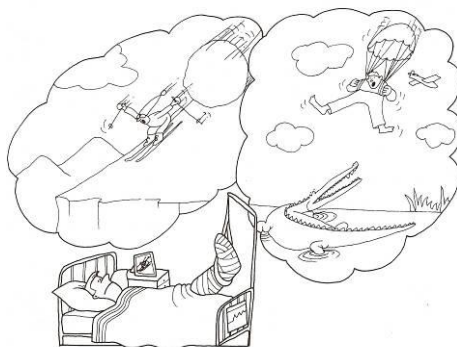
- Kako se od Prešernovega spomenika pride do Nane?
- Kako se od Pošte pride do Stare Ljubljane?
- Kako od Magistrata pridemo na Grad?
- Kako z doma na Potočnikovi pridemo v Center Ljubljane?
- Ste na glavnem trgu. Opišite, kako pridete do stadiona, cerkve, RTV-ja, pošte, opere, gledališča, banke.

23

Slika 47: Schlamberger Brezar (1994: 22–23)

Opišite najbolj moraste počitnice:

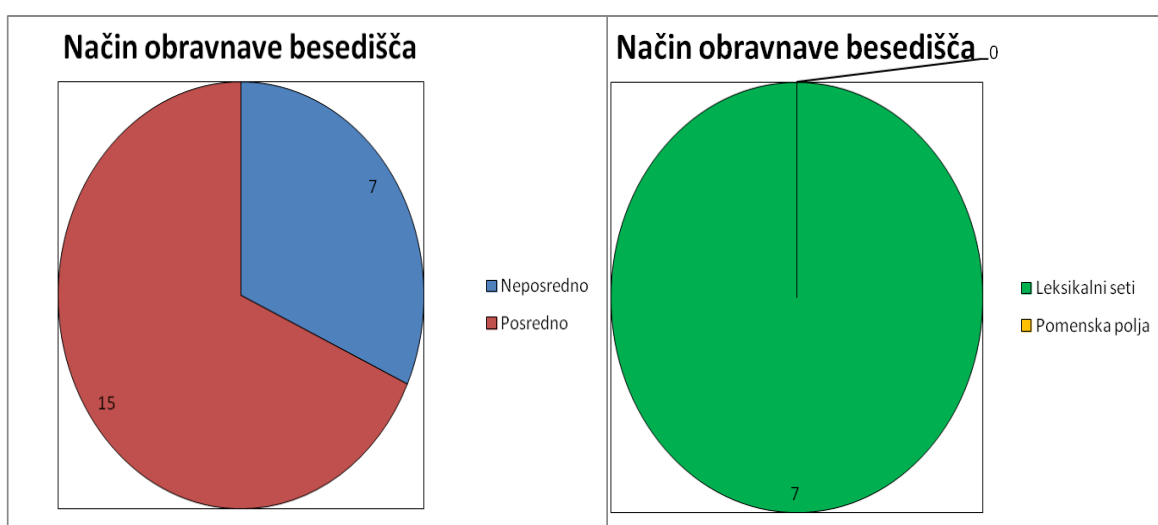

Slika 48: Schlamberger Brezar (1994: 24)

Učbenik nadaljuje z razlago, kako/s katerimi slovničnimi sredstvi se izražata namen in vzrok, in z vajami za utrjevanje, kjer je večina nalog povezana s temo učne enote, s potovanji. Sledi razdelek *Govorno sporočanje* (slika 47), kjer morajo učenci znati vprašati za pot in ob zemljevidu tudi povedati oziroma napisati, kako se po določeni poti pride do izbranega cilja (tvoriti opis poti oziroma navodila). Za zaključek enote pa je treba samostojno napisati sestavek o najbolj morastih počitnicah. Na slikah 47 in 48 so posredno obravnavani le glagoli v nedovršniku, nekateri vezniki in prislovi.

Povzetek obravnavane učne enote in njenih nalog

Učbenik je starejši in namenjen odraslim, kar je vidno iz učne enote. Uporabljen je le slovenski jezik, slik ni veliko, učbenik je črno-bel in deluje monotono. Na začetku enote so sicer besedila, ki so avtentična, vendar je jezikovni pouk zasnovan tradicionalno. Ob besedilih namreč učbenik ne ponuja nobene predbralne dejavnosti, besedilom pa tudi ne sledijo vprašanja za njihovo pomensko in jezikovno razčlenjevanje. Jezikovno znanje se usvaja tako, da je najprej podana definicija, tej pa sledijo vaje za utrjevanje in ponavljanje.

Graf 6 a in 6 b: Način obravnave besedišča v učbeniku *Učimo se slovenščino III* (1994)

V učni enoti je besedišče večinoma obravnavano posredno, skozi besedila, ob besedilih ni nobenega preverjanja razumevanja besedišča. Velik del učne enote je namenjen obravnavi in utrjevanju slovnice, ob obravnavi slovnice pa je tudi nekaj neposredne obravnave besedišča leksikalnih nizov: države, prebivalci, prevozna sredstva in prtljaga za potovanje. Vse to so samostalniki. Posredno se ponovi še poimenovanja za živali.

10.4.3.2 Andreja Markovič, Vesna Halužan, Mateja Pezdirc Bartol, Danuša Škapin, Gita Vuga: S slovenščino nimam težav (učbenik za kratke tečaje slovenščine: nadaljevalna stopnja) (2008)

To je četrta izdaja učbenika za kratke (40–80 urne) tečaje slovenščine kot J2/JT, in sicer za nadaljevalno stopnjo. Učbenik je namenjen obravnavi pod vodstvom učitelja in ne samostojnemu učenju, ima pa ob vsaki učni enoti nekaj delovnih listov za samostojno reševanje. Poleg učbenika je v kompletu še zgoščenska s posnetki besedil, obravnavanih v učbeniku, učbeniku pa so dodani še zapisi govorjenih besedil, seznam strokovnih izrazov, slovnične preglednice in rešitve vaj z delovnih listov.

Zgradba učnih enot

Učbenik je sestavljen iz uvodnega dela in devetih učnih enot. Prva je namenjena ponovitvi znanja, ostale enote se tematske. Posamezna enota se začne s prirejenimi besedili, ki so jim dodane vaje (na dveh ravneh) za preverjanje razumevanja ter govorno in pisno sporočanje. Posebej izpostavljeni so nato vzorci obravnavanih (jezikovnih) struktur, sledi posebna stran, namenjena besedišču, zadnji del vsake enote pa je namenjen spoznavanju Slovenije. V zadnji del je vključena tudi rubrika »Iz knjig ...«, v kateri so predstavljena leposlovna besedila, tematsko povezana s to učno enoto. Na začetku vsake enote je po alinejah izpisana temeljna snov, kar omogoča lažji pregled nad snovjo.

Učna enota 6: »Če bi imel vsaj nekaj denarja, bi potoval ...« (str. 34–41)

BESEDILO (<i>Popotniška zgodba</i> + dejavnosti po besedilu) IN VAJE	Naslovu učne enote sledi po alinejah zapisana učna snov te učne enote. V prvem delu učne enote učenci najprej preberejo besedilo o slovenskem
---	---

	popotniku, sledijo naloge za preverjanje razumevanja besedila in druge vaje, ki vključujejo tudi poslušanje.
VZORCI (SLOVNICA)	Drugi del učne enote obravnava pridevnik in samostalnik, predvsem stopnjevanje pridevnika; sledi pisna vaja.
BESEDILO (<i>Slovenija v očeh tujih novinarjev</i> + dejavnosti po besedilu) IN VAJE	V tretjem delu učne enote učenci preberejo besedilo, sledijo vaje za razumevanje besedila in dve nalogi, povezani z državami, iz katerih prihajajo učenci.
BESEDE	V delu z naslovom <i>Besede</i> morajo učenci najprej dopolniti spiske besed, povezane z izbranimi pojmi. Sledi slušna naloga, pri kateri morajo predvideti okoliščine, v katerih bi lahko slišali izjave, značilne za potovanja. Skozi besedilo je posredno obravnavano besedišče – besedni nizi (angl. <i>lexical sets</i>), poleg besedišča pa so utrjevane tudi jezikovne funkcije.
SLOVENIJA (in rubrika »IZ KNJIG ...«: <i>Princi svetlobe</i> + dejavnost po besedilu)	V tem delu je dana razpredelnica s seznamom počitnic malo drugače, nanjo pa se navezujejo vprašanja pod njo. Sledijo fotografije spominkov Slovenije, na podlagi katerih se razvije pogovor/razprava o spominkih iz drugih držav. Učna enota se konča z odlomkoma iz novele; predstavljena sta le začetek in konec, učenci pa morajo dodati manjkajoči vmesni del.

6. enota

- primerjanje in navajanje prednosti
- izmerjava informacij o državah
- samostalnik in pridevnik: 6. sklon (orodnik)
- stopnjevanje pridevnika

»Če bi imel vsaj nekaj denarja, bi potoval ...«

Preberite naslednje besedilo.

POPOTNIŠKA ZGODBA

Janin Klemenčič je znan slovenski popotnik. Prepotoval je že skoraj ves svet. Včasih potuje z avtom, včasih z letalom, vlakom ali ladjo.

Vedno potuje sam.

Nekoč je želel leteti iz Grčije v Kenijo, v Nairobi. Najcenejša možnost je bil let z egiptovsko letalsko družbo Egypt Air. Vendar mu je prodajalec v turistični agenciji rekel, da je ta družba najslabša in zelo nezanesljiva.

Če je v Egiptu slabo vreme, lahko potniki več dni čakajo na letališču na tleh in brez hrane.

Janin se je vseeno odločil za egiptovsko letalsko družbo. In res, v Kairu je moral čakati od dveh popoldne do enih ponoči. Ampak za teh enajst ur mu je Egypt Air dal na voljo brezplačno nočitev v najboljšem in najlepšem hotelu s petimi zvezdicami, 200 metrov

JANIN KLEMENČIČ
profesor filozofije in psihologije na gimnaziji Ledina v Ljubljani

Nikar ne poslušajte dobronamernih prijateljev in sorodnikov, ki vas prepričujejo, da so potovanja nevarna in draga! Izkoristite vsako priložnost za potovanje in ne omahujte preveč! Hvaležni si boste.

od letališča. Janin se še vedno spomni bazena in odlične večerje, sploh pa ne more pozabiti postelje, ki je bila udobnejša kot njegova doma. Ko se je čez dva meseca vračal iz Afrike, je spet izbral egiptovsko družbo in v istem hotelu brezplačno preživel kar dva dni.

Odgovorite, ali so trditve pravilne.

	res je	ni res
Janin Klemenčič potuje s svojim dekletom ali s prijatelji.		
Spominja se potovanja v Grčijo.		
Potoval je z letalsko družbo Egypt Air, ker je bila to najhitrejša možnost.		
V Kairu je moral 11 ur čakati na drugo letalo.		
Ko se je vračal, mu ni bilo treba čakati.		

Odgovorite.

Kako potuje Janin Klemenčič?

Zakaj mu je prodajalec v agenciji odsvetoval leteti z egiptovsko letalsko družbo?

Kaj je Janin delal, medtem ko je čakal na drugo letalo?

Pogovarjajte se s sošolci. Ali tudi vi poznate kakšno zanimivo popotniško zgodbo?

Poslušajte naslednja obvestila in rešite naloge.

Kakšno bo vreme? Kakšne bodo temperature? Dopolnite. Najnižje jutranje temperature bodo od _____ do _____, ob morju _____, najvišje dnevne od _____ do _____, na Primorskem do _____ stopinj C.	Kakšne so ceste po Sloveniji? • Suhe. • Mokre. • Spolzke. • Dobro prevozne. Kje je promet oviran? Kakšen je promet na mejnih prehodih? • Tekoč. • Za prestop meje je treba čakati.
--	---

Napišite razglednico s potovanja. (*Lahko napišete tudi daljše pismo, v katerem opisujete svoja doživetja na poti.)

Slika 49: Halužan, Pezdirc Bartol, Škapin in Vuga (2008:34–35)

Učna enota se začne z besedilom *Popotniška zgodba*. Sledijo naloge, ki preverjajo razumevanje: najprej je treba označiti, ali so trditve pravilne ali napačne, nato odgovoriti na vprašanja, se pogovoriti s sošolci o podobnih zgodbah. Sledi poslušanje posnetka, po katerem morajo učenci rešiti naloge, ki preverjajo natančno poslušanje/prepoznavanje posameznih podatkov. Zadnja naloga na sliki 49 je naloga za tvorjenje besedila, saj zahteva, da učenci napišejo razglednico ali daljše pismo s potovanja.

V tem delu učne enote je besedišče obravnavano posredno ob besedilu, tudi v nalogah se posredno pojavlja besedišče s področja vremena, večinoma so to pridevniki.

Zatem sta dve strani namenjeni izključno predstavitvi slovnice (pridevnik in samostalnik, stopnjevanje pridevnika), zato ju tu nisem dodala, se pa med obravnavo slovnice neposredno predstavi tudi pridevnike, ki spadajo v skupni leksikalni niz.

Preberite naslednje besedilo.
SLOVENIJA V OČEH TUJIH NOVINARJEV

• Na kaj tuji najprej pomislijo, ko slišijo ime Slovenija?
 Najbolj pogosti odgovori so: na zelenje, čistočo, gostoljubnost, na dobro hrano in pljacho, na geografsko pestrost, na stara mesta in slikovite vasi, na zanimivo zgodovino.

• Kaj jih je najbolj presenetilo?
 Da veliko ljudi v Sloveniji dobro govori angleško in sporazumevanje ni noben problem. Japoncem je všeč, da v Sloveniji spoštujemo tradicijo – na primer čebelarstvo. Razveselilo jih je tudi, da v Sloveniji gojimo ajdo, njihovo nacionalno žito.

• Kaj so kritizirali?
 Obmejni policisti in cariniki se ne znajo nasmehniti. Videti so zdolgočaseni in včasih celo grobi. Avstralski novinar je šaljivo kritiziral promet: Vozite po napačni strani ceste. In na cestah je preveč tovornjakov in avtobusov.

• Kaj bi predlagali Sloveniji?
 Slovenija bi se morala predstaviti tudi zunaj Evrope, ker jo ljudje zelo slabo poznajo. Ampak večina meni, naj Slovenija ostane turistični cilj za sladokusce, naj si ne želi množic turistov.

Odgovorite.
 Katere so pozitivne lastnosti Slovenije? In katere negativne?
 In kako vi vidite Slovenijo?

S sošolcem primerjajte:

Katera država je večja, tvoja ali moja?	Katera država ima več prebivalcev?
Katera država ima daljšo reko, tvoja ali moja?	Katera država ima višjo goro?
Katera država ima več sosed?	Katera država je bolj oddaljena od Slovenije?
Katera država ima hladnejše zime?	Katera država ima toplejše poletje?

Zdaj vsi skupaj ugotovite, kdo izmed študentov v skupini prihaja ...

... iz največje države?	... iz države, ki ima največ sosed?
... iz države, kjer je največ prebivalcev?	... iz države, ki je najdlje stran od Slovenije?
... iz države, kjer je najvišja gora?	... iz najbolj tople države?
... iz države, kjer je najdaljša reka?	... iz najbolj hladne države?

BESEDE

Ali poznate slovenske besede, ki bi vam prišle prav na potovanju?
 Po skupinah sestavite sezname besed, ki so povezane z naslednjimi pojmi.

prevozna sredstva (letalo, vlak, taksi ...)	postaje (železniška postaja, letališče ...)
prostori na postajah (čakalnica, garderoba ...)	napisi na postajah (odhodi, prihodi ...)
poimenovanja za osebe na javnih prevoznih sredstvih (potnik, voznik, sprevoznik ...)	prtljaga ali stvari, ki jih potrebujemo na poti (kovček, torba, vozovnica, potovalni čeki ...)
prečkanje meje (carina, potni list ...)	oznake na cesti, napisi na tablah (cestnina, obvoz ...)
nastanitveni objekti (hotel, motel ...)	turistične znamenitosti (grad, ruševine, živalski vrt ...)

Poslušajte naslednje izjave in jih zapišite. Kje lahko to slišimo?

1.	2.
3.	4.
5.	6.
7.	8.
9.	10.
11.	12.

Slika 50: Halužan, Pezdirc Bartol, Škapin in Vuga (2008:38–39)

Na sliki 50 je najprej besedilo *Slovenija v očeh tujih novinarjev*. Sledijo vprašanja za preverjanje razumevanja, za tem pa še vprašanja, na katera učenci odgovorijo v dvojicah. Ta vprašanja so zasnovana tako, da morajo učenci v odgovorih uporabiti pridevnike v primernih ali presežnikih. Očitno je, da je učbenik namenjen poučevanju učencev, ki izhajajo iz različnih držav, saj je treba primerjati, čigava država je večja, ima daljše reke in podobno. Na koncu celoten razred naredi sintezo vprašanj oziroma odgovorov. Sledi del, imenovan *Besede*. Začne se z uvodnim vprašanjem, ki spodbudi priključitev že znanih besed, povezanih s potovanjem. Nato je naštetih nekaj pojmov, učenci pa morajo v skupinah sestaviti sezname pomembnih besed glede na te pojme (npr. prevozna sredstva: vlak, avto itd.). Zadnja naloga je namenjena poslušanju; učenci morajo zapisati slišane izjave in jih umestiti v okoliščine, kjer bi jih lahko slišali.

Skozi besedilo se posredno obravnava in v nalogah utrjuje besedišče leksikalnih nizov (angl. *lexical sets*) oziroma gre za podpomenke določenih izrazov.

SLOVENIJA

Kaj	Kje	POVRATA PO NAŠEM IZBORU	ČAS IN CENA
Potapljanje	Klub Dufa, Strunjan tel.: 050 606 630	* potapljanje z vodičem	21 evrov; 28-30 minut
Kajak, kano	Skak Sport, Ljubljana www.skak-sport.si tel.: 01 512 44 02	* spust z rafti po številnih slovenskih rekah * izposoja kajakov	19-24 evrov; spusti trajajo od 75 do 150 minut 28 evrov/dan, 38 evrov/teden
rafting	Solita Rafting, d.o.o., Bovec www.raftur.si/socrafting tel.: 05 389 02 00	* spust z rafti	20-36 evrov; spusti trajajo od 90 do 150 minut 48-56 evrov (2-dnevni tečaj)
Balnearstvo	Italini in zbiranje, Ljubljana tel.: 01 765 16 65	* let z balonom, hrib	49 evrov/osoba; program z letom traja 3 ure
Jadralsko podalstvo	Tandem paragliding, Bovec tel.: 041 584 979	* let z jadralskim padalom	59 evrov/osoba; približno 30 minut
Športna letenje	Alpski letalski center Lesce-Bled tel.: 04 532 01 00	* panoramski leti (Bled, Bohinj, Triglav), leti po želji	40-140 evrov/3 os, odh. od leta, 120 evrov/3 osebe/ura
Jahanje	Aereklub Ljubljana tel.: 01 436 01 61	* leti po želji	224 evrov/3 osebe/ura
	Aereklub Šteta krajina tel.: 07 305 85 52	* panoramski leti	38 evrov/3 osebe/15-20 minut
	Koblačna Lipica www.k-lipica.si tel.: 05 739 15 80	* tematsko jahanje v skupini z vodičem * tečaj jahanja	14 evrov/ura 32 evrov/ura
	Posestvo Brdo tel.: 04 266 10 00	* presto jahanje	21 evrov/ura
	Domača Režiger, Kranjska gora tel.: 04 588 50 20	* tematsko jahanje * učenje z instruktorjem	6 evrov/ura 8 evrov/ura
	Posestvo Plana, Pivka tel.: 065 757 09 00	* tematsko jahanje * solo jahanje	9 evrov/ura 12 evrov/ura

Odgovorite.

Kje se lahko potapljamo z vodičem?

Kje se lahko učimo voziti s kajakom?

Kje lahko letimo?

Kje lahko jahamo?

Ali je jahanje cenejšo v Ki ali v Pivki?

Kje je ura jahanja najdražja?

40

Oglejte si tipične slovenske spominkke. Kaj vam je všeč? In kaj vam ni? Kateri so tipični spominki v vaši državi?

Iz knjig ...

Milan Dekleva: *Princi svetlobe*
(odlomka iz novele)

Začetek novele:

«Šla bom v Rio de Janeiro.»

«Kako patetično,» je rekel. «Melodramatično.

Pocukrano.

Ne bi šla raje v Žabjo vas?»

Našobila je ustrnice in jih obližnila z jezikom.

«Tvoj cinizem me ne prizadene več. Šla bom v

Rio de Janeiro.»

Odlotil je časopis in jo pogledal. «A bi šla

lahko prej še v trgovino? Zmarjalo je piva.

Lahko bi padel v depresijo.»

Konec novele:

Stopil je prek sobe, odprl vrata na hodnik, odšel do vhoda, pobral časopis in ga razprl. V levem spodnjem kotu, v drobno obrobljenem, potemljenem okvirčku je prebral:

Rio de Janeiro, 21. – Presimnočnim je bilo med spopadom dveh uličnih kriminalnih skupin ubitih sedem ljudi, medtem ko so bili trije hudo ranjeni. Med mrtvimi so bili štirje nedolžni sprehajalci, ki so se slučajno znašli na mestu obračuna. Kot poroča agencija Reuter (novica pa so potrdili tudi na slovenskem veleposlanstvu v Sao Paulu), je bila med tragičnimi žrtvami tudi slovenska turistka Brigitta Hladky, 32. Preiskovalci sumijo, da je šlo za obračun med preprodajalci droge, ki postaja v Braziliji vse hujši družbeni problem.

Milan Dekleva (1946–), pesnik in pisatelj

Kaj mislite, kaj se je zgodilo med začetkom in koncem zgodbe?

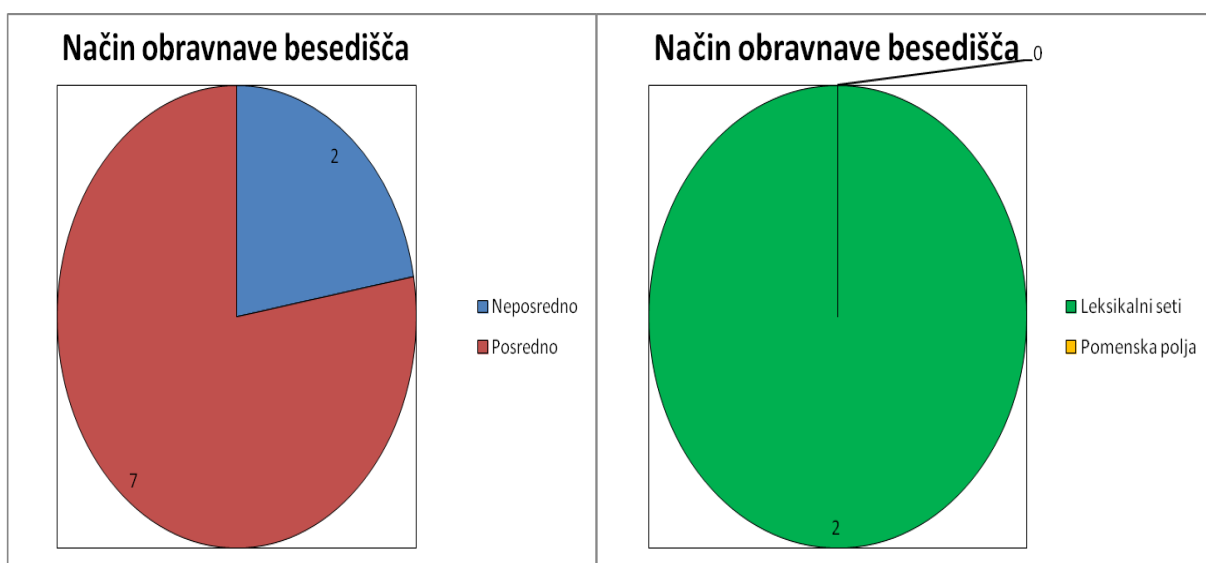
Slika 51: Halužan, Pezdirc Bartol, Škapin in Vuga (2008:40–41)

Učna enota se nadaljuje z besedilom oziroma seznamom *Poletne aktivnosti malo drugače*. Učenci ponudbo preberejo, nato odgovarjajo na vprašanja o ponudbi, tako da v besedilu poiščejo želene podatke. Sledi naloga, povezana s slovenskimi spominki; v njej morajo učenci ob treh fotografijah odgovoriti, kaj jim je všeč in kaj ne, ter naštetiti spominke svojih dežel. Učna enota se zaključi z odlomkom »Iz knjig ...«, kjer sta podana začetek in konec novele, treba pa je ugotoviti, kaj se je dogajalo vmes.

Omenjene naloge posredno obravnavajo besedišče s pomenskega polja poletne aktivnosti in spominki.

Povzetek obravnavane učne enote in njenih nalog

Ta učbenik je novejši, uporabljeni so barvni tisk, različne pisave in več slikovnega gradiva. Sodobnejša je tudi njegova didaktična zasnova. Učne enota se začne z besedilom, prilagojenim učencem, ki mu najprej sledijo naloge za razumevanje. Sledi del, ki je namenjen obravnavi slovnice, nato so ponovno besedila z nalogami.

Graf 7 a in 7 b: Način obravnave besedišča v učbeniku *S slovenščino nimam težav* (2008)

Besedišče je večinoma obravnavano posredno, neposredna obravnava besedišča je v leksikalnih nizih, večinoma so to samostalniki in pridevniki.

10.4.3.3 Ivana Petrič Lasnik, Nataša Pirih Svetina, Andreja Ponikvar:
Gremo naprej (Učbenik za nadaljevalce na tečajih slovenščine kot drugega ali tujega jezika) (2009)

Obravnavani učbenik je prvi natis učbenika za nadaljevalno stopnjo na tečajih slovenščine J2/JT. Po mnenju avtoric je namenjen tujim govorcem, ki se želijo naučiti vsakdanje komunikacije v slovenščini. Učbenik je namenjen za delo z učiteljem (priročnik za učitelje je dostopen tudi na medmrežju), je pa nadaljevanje učbenika *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo*.

Učbenik je sestavljen iz dveh delov. Prvi del obsega osem enot, ki vključujejo možne situacije, v katerih bi se lahko tuji govorniki znašli v vsakdanjem življenju. Drugi del učbenika pa je slovnično obarvan, saj ga sestavljajo slovnične vaje. Na koncu so dodani rešitve vaj, slovnične preglednice in prepisi besedil, ki so posneta na zgoščenki.

Zgradba učnih enot

Na začetku učnih enot so v okvirčku predstavljene tematske in slovnične vsebine te enote, sledi pa okrog petnajst nalog, namenjenih poslušanju, branju, govorjenju in pisanju. Ob nalogah so tudi slovnična opozorila, ki učence spodbudijo k reševanju nalog v drugem delu učbenika. Učna enota ima stalen vzorec aktivnosti: učenci najprej sprejemajo (berejo) besedilo, sledijo vaje za razčlenbo, nato spet sprejemanje besedila in tako naprej.

Učna enota 5: *Kam greste na počitnice?* (str. 30–36)

BESEDILO (+ dejavnost po besedilu)	Poleg naslova je po alinejah naštet tematska in slovnična učna snov te učne enote. Prvo besedilo je odlomek objektivnega besedila, ki je opremljen tudi z grafičnim ponazorilom, sledijo vprašanja za preverjanje razumevanja. Skozi besedilo je posredno obravnavano besedišče.
------------------------------------	--

VAJE (<i>Na dopustu</i>)	V tem delu učenci povežejo opise počitniških dejavnosti z ustreznimi risbami. V naslednji nalogi dopolnijo povedi, tako da jih povežejo z ustreznim nadaljevanjem. Nato je naloga, ki zahteva pogovor glede na izhodiščna vprašanja. Sledi naloga, pri kateri učenci poslušajo besedilo in ob posnetku izpolnijo preglednico.
BESEDILA IN NALOGE: - Slušno besedilo + dejavnost med poslušanjem; - slušno in bralno besedilo <i>Slovenija</i> + dejavnost po poslušanju, - programi izletov + dejavnost po branju, - pismo, - besedilo + dejavnost po besedilu.	Sledi zaporedje slušnih ali bralnih besedil, ki so vsebinsko povezana z izhodiščno temo – počitnicami. Na besedila se navezujejo dejavnosti, s katerimi se preverja razumevanje na različnih ravneh. Skozi besedila so posredno obravnavani besedišče in določene slovnične strukture.
NALOGE	Zadnje tri naloge so pisne: v eni od njih učenci napišejo pismo, v zadnji pa povzamejo svoje znanje, ki so ga prejeli v tej učni enoti.

5 Kam greste na počitnice?

Tema

- Preživljanje počitnic in dopusta
- Dejstva o Sloveniji
- Izleti po Sloveniji
- Hotelske storitve

Slovnica

- Glagolski vid
- Skloni (desni prilestek v rod. E)
- Skloni (označanje smeri in prostora)
- Besedni red v prihodnjiku

1. Preberite besedilo. Odgovorite na vprašanih.

Po podatkih Slovenske turistične organizacije gre od marca do maja na počitnice 35 odstotkov Slovencev. Za štiridnevne počitnice zapravijo približno 300 evrov. Največ Slovencev spomladi preživi počitnice v slovenskih krajih, drugi pa grejo na Hrvaško, v Italijo, Španijo in Avstrijo. Večinoma grejo na počitnice, potovanje ali izlet brez turistične agencije. Počitnice si sami organizirajo predvsem mlajši od 44 let, ki prihajajo iz večjega mesta, Ljubljane ali Maribora, in družine z več otroki. Za počitnice se odločijo večinoma zaradi počitka in zabave ali pa si želijo ogledati naravne in kulturne znamenitosti ter se rekreirati. In zakaj nekateri ostanejo doma? Predvsem zaradi pomanjkanja časa in denarja.

Ali greste spomladi na dopust?

Ja 15 %
Ne 85 %

Ali potujete s turistično agencijo?

Ja 25 %
Ne 75 %

Kaj počnete na počitnicah?

Počivam 30 %
Zabavam se 25 %
Ogledujem si znamenitosti 20 %
Druugo 10 %
Ukvarjam se s športom 15 %

* Kakšen naslov bi dali besedilu?
 * Kako preživljajo spomladanske počitnice Slovenci in kako ljudje iz vaše države? Primerjajte.

5. enota

2. Povežite opise s slikami. En opis je odveč.

Na dopustu

- Najraje ležim na plaži in se sončim.
- V mestu si ogledujem znamenitosti.
- Rad hodim v hribe.
- Vozim se s kajakom po reki.
- Na dopustu ponavadi kampiramo.
- Med počitnicami smučamo in se sankamo.

3. Izberite in dopišite konec stavka. En konec je odveč.

Na potovanjih rada obiščem _____

Všeč so mi _____

Na dopustu najraje plavam, ležim _____

Rad imam aktivne počitnice, grem na primer _____

Rada grem na morje, _____

... tam se kopam in sončim.

... smučanje.

... muzeje in galerije.

... na rafting ali v hribe.

... ob bazenu in pijem koktejle.

... vodeni ogledi in organizirana potovanja.

4. Pogovarjajte se.

- Kam greš ponavadi na počitnice?
- Kdaj greš na počitnice?
- S kom greš na počitnice?
- Kaj ponavadi počneš na počitnicah?
- Kje ti je bilo najbolj všeč in zakaj?
- Kam bi rad šel na počitnice?

Slika 52: Petrič Lasnik, Pirih Svetina in Ponikvar (2009: 30–31)

Učna enota se začne z besedilom o preživljanju dopusta. Besedilo je avtentično, nekakšno poročilo po podatkih Slovenske turistične agencije. Učenci morajo besedilu dati svoj naslov in primerjati dopustovanje Slovencev z dopustovanjem prebivalcev držav, iz katerih učenci izhajajo.

V nalogi 2 je treba povezati opise počitniških dejavnosti z ustreznimi ilustracijami, v nalogi 3 pa dokončati povedi, tako da učenci izberejo in dopišejo ustrezen zaključek. Naloga 4 usmerja učence v pogovor ob danih izhodiščnih vprašanjih. Izrazito neposredne obravnave besedišča v teh nalogah ni, le v nalogi 2 so predstavljeni stavki, ki opisujejo preživljanje počitnic, zato to nalogo uvrščam v neposredno obravnavo besedišča z leksikalnimi nizi.

5. enota

KAM GREŠTE NA POČITNICE!

5. Poslušajte anketo. Vpišite informacije v tabelo.

	Kako ponavadi preživlja počitnice? (napišite vsaj dve aktivnosti)	Kje bo počitnice preživel(a) letos?
26 Maja		
27 Klemen		
28 Tina		

Slovenija I
GLAGOLSKI VID
→ str. 86

6. Poslušajte in preberite besedilo. Označite, kaj je res (✓) in kaj ni res (✗).

29

Slovenija

Slovenija je ena od najmlajših evropskih držav. Ima okoli dva milijona prebivalcev in je velika približno 20.200 kvadratnih kilometrov. Slovenija meji na Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško. Geografsko je zelo zanimiva dežela. V Sloveniji so Alpe in tudi 47 kilometrov obale Jadranskega morja. Najvišja gora Triglav je visoka 2864 metrov. Slovenci so zelo ponosni na svoje morje, gore, hribe, gozdove in čiste reke. Najdaljša slovenska reka je Sava.

Slovensko glavno mesto je Ljubljana. Vsako leto jo obišče veliko turistov. Za turiste je zelo privlačen Bled, znan po jezeru z otokom. Turisti si radi ogledajo tudi Piran ali Postojno. Piran je znano obmorsko turistično mesto s tipično mediteransko arhitekturo. Postojna pa je znana po Postojnski jami, kjer živi človeška ribica.

☐ Slovenija je mlada evropska država.
 ☐ Na Bledu je jezero z otokom.
 ☐ Slovenija meri 2 milijona km².
 ☐ Piran leži ob morju.
 ☐ Prestolnica Slovenije je Piran.
 ☐ Človeška ribica živi v Blejskem jezeru.

7. Ogledajte si programe izletov. Na kateri izlet bi šli in zakaj?

Vikend na Dolenjskem

Prvi dan:
 Odhod iz Ljubljane ob 12. uri. Prihod na turistično kmetijo v bližini Novega mesta. Sprehod po okolici. Možnost najema koles. Večerja na turistični kmetiji.

Drugi dan:
 Po zajtrku odhod avtobusa v Kostanjevico. Sprehod po starem mestnem jedru, obisk galerije in Kostanjeviške jame. Kosilo. Odhod iz Kostanjevice ob 15. uri. Vožnja do Šentjerneja, degustacija cvička v vinski kleti. Zvečer dolenjska večerja.

Tretji dan:
 Dopoldne ogled Novega mesta ali kolesarjenje ob reki Krki. Prosto za kosilo. Popoldne ogled samostana v Stični. Prihod v Ljubljano ob 19. uri.

Cena: 120 EUR
otroci do 2. leta brezplačno

Kostanjeviška galerija

Slovenija II
SKLONI (desni prilastek v rod. E)
 → str. 87

Adrenalinski izlet v dolino reke Soče
 Odhod iz Ljubljane ob 8. uri. Vožnja z avtobusom proti Kobaridu. Ogled muzeja prve svetovne vojne. Kosilo v Bovcu. Popoldne rafting na Soči. Prihod v Ljubljano v večernih urah.

Cena: 70 EUR

Rafting na Soči

Srednjeveški dan v Celju
 Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 9. uri. Obisk srednjeveškega gradu. Delavnica srednjeveškega plesa. Srednjeveško kosilo. Popoldne ogled starega dela mesta in obisk zgodovinskega muzeja. Prihod v Ljubljano v večernih urah.

Cena: 50 EUR

Celjski grad

Slika 53: Petrič Lasnik, Pirih Svetina in Ponikvar (2009: 32–33)

V nalogi 5 učenci poslušajo anketo in s podatki dopolnijo tabelo, v 6. nalogi pa ob poslušanju in branju ugotavljajo, ali so trditve o besedilu pravilne ali nepravilne. V nalogi 7 učenci preberejo opise raznih izletov, učenci pa se morajo odločiti za enega in izbiro utemeljiti.

8. Preberite pismo.

Za: tanja@gmail.com
Zadeva: Izlet

Draga Tanja!

A se spomniš, da sva se pogovarjala o izletu na Dolenjsko? Jaz sem se prijavil. Imajo zanimiv program.

Prvi dan se bomo najprej namestili na turistični kmetiji blizu Novega mesta. Potem bomo šli na sprehod po okolici. Lahko bomo tudi najeli kolesa. Naslednji dan se bomo peljali v Kostanjevico. Ogleдали si bomo stari del mesta, galerijo in Kostanjeviško jamo. Popoldne se bomo peljali iz Kostanjevice v Šentjernej. Tam bomo poskusili tipično dolenjsko vino – cviček. Mislim, da bomo šli zvečer v gostilno, kjer bomo jedli tipično dolenjsko hrano. Tretji dan si bomo dopoldne ogledali Novo mesto ali kolesarili ob reki Krki. Na poti domov se bomo ustavili v Stični, kjer bomo obiskali samostan.

Če boš imela čas, se lahko dobiva v Novem mestu.

L.P., Stefan

Slovnica III
SKLONI (izražanje smeri in prostora)
→ str. 88

Slovnica IV
BESEDNI RED V PRIHODNIKU
→ str. 89

Stiški samostan

9. Napišite pismo slovenskemu prijatelju in ga povabite na izlet.

Naš hotel v Zrečah ima 4 zvezdice in vam ponuja udobje in domače vzdušje. V vseh naših sobah je kopalnica s tušem in fenom, televizija, telefon, sef, mini bar, priključek na internet in balkon s čudovitim razgledom. Zreče so znane kot odlična destinacija za aktiven dopust: sprehodi, kolesarjenje, golf in smučanje. Pozimi vsak dan vozi smučarski avtobus na Roglo, v hotelu pa lahko kupite smučarske vozovnice po nižji ceni. Če v hotelu prespite dva ali več dni, dobite brezplačno karto za kopanje v Termah Zreče, ki so 5 minut oddaljene od hotela. V restavraciji vam ponujamo bogato izbiro lokalnih kulinarčnih specialitet. Imamo tudi svoj wellness center, ki vam ponuja različne masaže. Za več informacij pokličite 02 89 67 130 ali obiščite našo spletno stran www.hotelzrece.si.

- Kako so opremljene sobe v hotelu?
- Kaj lahko v Zrečah počnemo tisti, ki si želijo aktivne počitnice?
- Kdaj dobite zastojni vzponnik za kopanje v termah?
- Kje lahko dobite dodatne informacije o hotelu?

11. Označite in povejte, kaj je za vas pomembno v hotelu.

Pomembno je, da

☐ je hotel v centru mesta.

☐ je hotel v mirnem okolju.

☐ ima soba pogled na morje.

☐ so sobe in kopalnice čiste.

☐ so na recepciji prijazni.

☐ imajo dobro hrano.

☐ je v sobi satelitska televizija.

☐ ima hotel bazen.

☐ je v hotelu dvigalo.

☐ imajo wellness center in fitnes.

☐ hotel organizira izlete.

☐ imam dostop do interneta.

☐

Slika 54: Petrič Lasnik, Pirih Svetina in Ponikvar (2009: 34–35)

V nalogi 8 preberejo neuradno pismo oziroma elektronsko pismo prijateljici. Besedilo deluje avtentično, saj je preprosta zasebna pošta. Pismo je treba le prebrati, v nalogi 9 pa je treba po tem zgledu samostojno napisati pismo .

V 10. nalogi besedilu – predstavitvi hotela – sledijo vprašanja za preverjanje razumevanja, v nalogi 11 pa učenec označi, katere od ponujenih lastnosti so zanj pomembne v hotelu. V zadnji nalogi so neposredno predstavljene lastnosti dobrega hotela, kar nekako spada v skupni leksikalni niz.

12. Napišite pismo v hotel v Sloveniji in rezervirajte sobo.

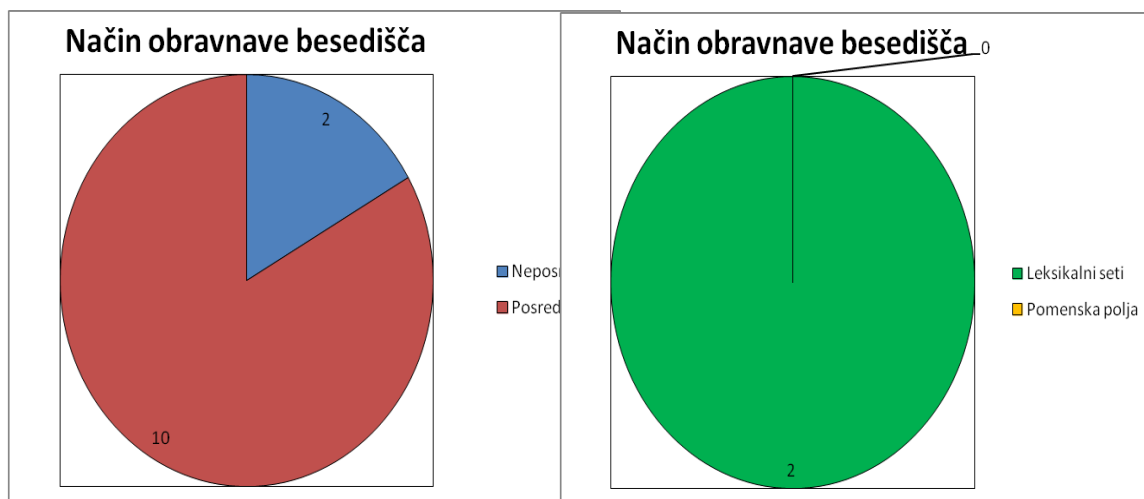
13. Kaj novega ste se naučili v tej enoti?

Slika 55: Petrič Lasnik, Pirih Svetina in Ponikvar (2009: 36)

Učna enota se zaključi z nalogo tvorjenja – s pisanjem uradnega pisma v hotel, da bi rezervirali sobo, in s sintezo naučenega v učni enoti. Naloga 12 tako zahteva, da v novi (uradni) situaciji uporabijo znanje o pisanju pisma in o izrekanju rezervacije. Naloga 13 pa jih usmeri v refleksijo oziroma zavestni razmislek o usvojeni snovi.

Povzetek obravnavane učne enote in njenih nalog

Ta učbenik je oblikovno sodoben, uporabljene so barvne, različne pisave in slike, grafi. Vsaka učna enota se začne z besedilom, sledijo z njim povezane naloge. Pomembni so tudi zgledi oziroma vzorci, na primer elektronskega pisma, ki je nato zgled za samostojno pisanje pisma.

Graf 8 a in 8 b: Način obravnave besedišča v učbeniku *Gremo naprej* (2009)

Besedišče je posredno obravnavano skozi besedila, nekaj besednih zvez oziroma funkcijskih izrazov pa je izpostavljenih, torej eksplicitno predstavljanih. Učna enota je zaokrožena v tematski sklop, saj se v njej obravnava področje izletov, hotelskih storitev in dejstev o Sloveniji – to besedišče je predstavljeno z leksikalnimi nizi, večinoma so obravnavani samostalniki in glagoli. Jezikovna obravnava je ločena od učne enote, čeprav se nekako navezuje na izhodiščna besedila, saj je besedilu dodan okvirček z imenom uporabljene slovnične strukture in stranjo, kjer je ta struktura razložena oziroma obravnavana.

10.4.3.4 Andreja Markovič, Mihaela Knez, Nina Šoba, Danuša Škapin: Slovenska beseda v živo 2 (Učbenik za nadaljevalni tečaj slovenščine kot drugega/tujega jezika) (2010)

Tudi zadnji učbenik v tem sklopu spada med učbenike za nadaljevalne tečaje slovenščine kot J2/JT. Namenjen je odraslim in je zasnovan kot nadaljevanje učbenika *Slovenska beseda v živo 1*. Učbenik je obsežnejši, saj je namenjen tečaju v obsegu 200–240 ur. Učbenik iz leta 2010 je drugi natis. Sestavljen je

iz desetih enot, ki so tematsko zaokrožene, vsebujejo tudi slovnična poglavja; zadnja enota je zgrajena iz nalog, ki so namenjene preverjanju usvojenega znanja in pripravi na izpit iz znanja slovenskega jezika.

Zgradba učne enote

Učna enota 2: *Pot pod noge* (str. 19–31)

BESEDILA (pisna: elektronska pošta, pismo, odlomek iz turističnega vodnika, razglednica; slušna: telefonski pogovor) in dejavnosti ob besedilih	Besedila v tem delu so izhodišče obravnave, saj jih učenci ob nalogah najprej razčlenjujejo, nato pa po njihovem zgledu pogosto tvorijo svoja besedila. Tu učenci razvijajo zmožnost bralnega in slušnega razumevanja, posredno pa se obravnavajo besedišče, slovnične strukture in jezikovne funkcije, značilne za določeno pisno ali govorno situacijo.
VAJE (<i>Kdo kaj reče?</i>, <i>Carinik – potnica</i>, <i>Izgubljena prtljaga</i>, <i>Ste bili zadovoljni ali ne?</i> in pritožba) + PREOBLEČENE BESEDE	V tem delu so vaje, ki ravno tako temeljijo na besedilu ali situaciji, v kateri se pogosto znajde popotnik. Skozi besedila in naloge se posredno obravnava besedišče, zlasti jezikovne funkcije oziroma sporazumevalne izreke. V razdelku <i>preoblečene besede</i> sta v povedih uporabljeni dve stalni besedni zvezi s prenesenim pomenom, ki je tudi razložen.
BESEDNI ZAKLAD	V tem delu je strnjeno obravnavano besedišče v tej učni enoti, razdeljeno glede na temo (npr. slovenska imena držav in mest, dokumenti itd.). Predstavljene so tudi vrste pisnih in slušnih besedil, ki so bile uporabljene v učni enoti.

SLOVNICA	Na štirih straneh je zbrana vsa slovnica, ki je bila posredno obravnavana v učni enoti (npr. glagol, vrste povedi in ločila itd.)
IZ SLOVENSKE LITERATURE (O, Amerika) + dejavnosti po besedilu	Odlomek je namenjen spoznavanju slovenske literature, tematsko se povezuje z učno enoto, v njem pa se ravno tako utrjujejo besedišče in jezikovne funkcije.

Učne enote vsebujejo besedila, ki jim sledijo vaje za razumevanje. Učne enote vsebujejo predvsem vaje za sporazumevanje in pisanje. Kot popestritev pa so dodane tudi tako imenovane *preoblečene besede*, to so stalne besedne zveze v prenesenem pomenu (frazemi), ki so ustrezno razložene. Sledi razdelek *Besedni zaklad*, ki vsebuje v učni enoti obravnavane besede in sporočanje vzorce, spodbuja pa tudi k samostojnemu dopolnjevanju. Predzadnji del so slovnična pravila in preglednice, za konec pa še dodatek *Iz slovenske literature*, ki ob tematsko povezanem leposlovnem besedilu omogoča doživljanje umetnostnega jezika.

Pot pod noge! 2

Kaj moramo vedeti o Sloveniji, če jo želimo obiskati?
In kaj moramo narediti pred obiskom Slovenije?

- ☐ Nič, vse mi organizirajo drugi.
- ☐ Napišem pismo ali elektronsko pošto sorodnikom ali prijateljem.
- ☐ Telefoniram znancem v Sloveniji.
- ☐ Rezerviram sobo v hotelu.
- ☐ Dobim vizo.
- ☐ Zamenjam denar za slovenske tolarje.
- ☐ Uredim zdravstveno zavarovanje.
- ☐ Preberem informacije o Sloveniji v turističnem vodniku ali na medmrežju.
- ☐ Naredim načrt, kaj bom delal v Sloveniji.
- ☐ Vpišem se na tečaj slovenskega jezika.
- ☐ Kupim zemljevid Slovenije.

Preberite elektronsko pošto.

Draga Tanja!

S prijateljem bova februarja obiskala Slovenijo. Zelo rad bi spet videl vse slovenske prijatelje. Mislim, da bo Silvo organiziral zabavo. A boš prišla? Komaj čakam, da se vidimo.

LP, Andrej

Kaj pomeni LP? Kakšna je razlika med navadnim pismom in elektronsko pošto?

Napišite kratko sporočilo prijatelju:

- ki želi obiskati Slovenijo,
- s katerim želite skupaj obiskati Slovenijo.

3 Telefonski pogovor

Poslušajte telefonski pogovor in odgovorite.

Kjo je zdaj Andrej?

Zakaj telefonira Tanji?

Kaj mu je Tanja odgovorila na njegovo prošnjo?

Preberite odgovor na hotelsko rezervacijo. Napišite telefaks sporočilo, v katere postavite ustrezna vprašanja za rezervacijo sobe v hotelu v centru Ljubljane.

Hotel Turist
Dalmatinska ulica 15, Ljubljana
N.C.: (01) 432 23 43, telefaks: (01) 231 92 91
e-pošta: info@hotel turist.si
http://www.hotel turist.si

Ljubljana, 10. januar 20...

Spoštovani gospod Rutar!
Potrjujemo vašo rezervacijo za dvoposteljno sobo od 12. do 18. februarja 20... Cena prenočišča z zajtrkom je 62,50 evra. Plačate lahko s plačilnimi karticami VISA, EUROCARD in AMERICAN EXPRESS.
Hotel je blizu avtobusne in železniške postaje (deset minut peš), na križišču Kolodvorske in Dalmatinske ulice, nasproti stavbe RTV Slovenija.

Lep pozdrav,

Podatki o Sloveniji iz turističnega vodnika

Oglejte si besede na desni in z njimi dopolnite besedilo.

Slovenija meri _____ in ima približno _____ prebivalcev. Država meji na severu _____, na vzhodu in juhu _____, na zahodu _____, na severovzhodu _____. Glavno in največje mesto je _____, ki je tudi gospodarsko in kulturno središče Slovenije, sledijo pa Maribor, Celje in Kranj. Najvišja gora je _____. Pri prestopu meje potrebujete osebni dokument (_____ ali _____) in greste skozi carinski pregled. Kateri dokument potrebujete? To je odvisno od sporazuma, ki ga ima Slovenija oziroma Evropska unija z državo, iz katere prihajate. Če prihajate iz države, za katero je predpisana _____, vam priporočamo, da jo pred prestopom meje dobite _____. _____ v tujini. Vizo za tranzit ali bivanje v Sloveniji lahko dobite na meji, če je jasen namen potovanja in imate zagotovljena _____ oziroma _____. Tuji avtomobilisti morajo ob prestopu meje pokazati _____, dokument o mednarodnem zavarovanju vozila.

- na Hrvaško
- 20.251 km²
- Ljubljana
- dva milijona
- na Avstrijo
- na Italijo
- Triglav
- na Madžarsko
- potni list
- zeleno karto
- osebno izkaznico
- finančna sredstva
- vozniško dovoljenje
- na predstavnih Republik Slovenij
- garantno pismo
- viza

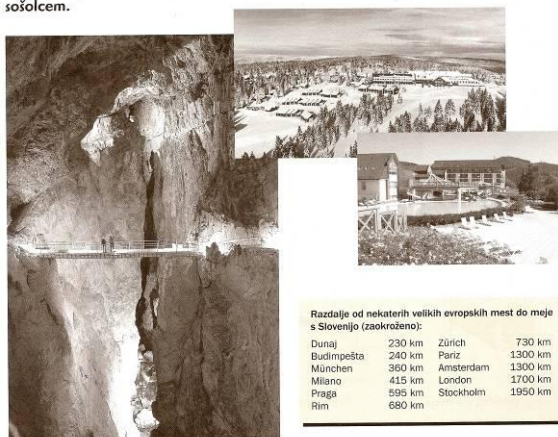
Slika 56: Markovič, Knez, Šoba in Škapin (2010: 19–20)

Učna enota se začne z vprašanjem, kaj bi ljudje morali vedeti o Sloveniji, preden bi jo obiskali; učenci odgovarjajo tako, da med ponujenimi možnostmi izberejo ustrezne. Nato preberejo kratko elektronsko pismo, ki mu sledi nekaj vprašanj. Ugotoviti morajo, kako se elektronsko pismo razlikuje od navadnega. Sledi poslušanje pogovora, nato vprašanja, ki se navezujejo nanj.

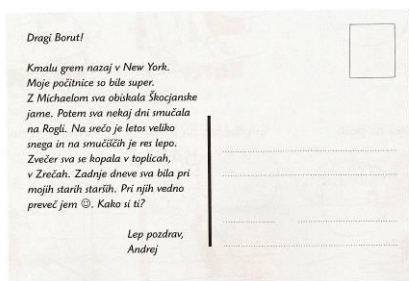
V naslednji nalogi učenci preberejo odgovor na hotelsko rezervacijo in napišejo sporočilo po telefaksu z vprašanji, ki bi zahtevala takšne odgovore. Sledi besedilo z manjkajočimi besedami/vrzelmi, ki jih učenci dopolnijo tako, da med ponujenimi besedami/besednimi zvezami izberejo ustrezne.

V teh nalogah je besedišče obravnavano posredno, obravnava se besedišče leksikalnega niza poimenovanja za države in njihove prebivalce (to so hkrati podpomenke izrazov država in prebivalci držav) ter besedišče s pomenskega polja potovanje, kot so dokumenti ipd.

Kateri podatki o Sloveniji bi se vam še zdeli zanimivi za nekoga, ki prvič potuje? Poiščite te podatke v turističnem vodniku ali na medmrežju in poročajte o njih sošolcem.

Andrej in njegov prijatelj sta bila na smučanju in v toplicah.

Kdo kaj reče?

1. Boste kaj prijavili?
2. Aha, prtljago pogrešate. Izpolniva ta obrazec. Kako se piše? ... Kako, prosim? A lahko črkujete?
3. Zeleno karto, prosim.
4. Prosim, da kovinske predmete iz žepov odložite na tekoči trak.
5. Soba z zajtrkom stane ...
6. Uradne ure za vpis na tečaj so vsak delovni dan od 10.00 do 13.00.
7. Letalsko ali navadno?
8. Tole položnico bi plačala.
9. Ja, potovalne čeke lahko vnovčite tukaj.

Slika 57: Markovič, Knez, Šoba in Škapin (2010: 21–22)

Naslednja naloga (slika 57) je veliko zahtevnejša. Učenci morajo v turističnem vodniku ali na medmrežju poiskati pomembnejše podatke oziroma zanimivosti o Sloveniji in o njih poročati sošolcem. Spodaj je primer razglednice z besedilom o počitnicah v Sloveniji, ki jo učenci preberejo. Na desni strani je seznam izjav – funkcij jezika/jezikovnih koščkov, ki jih izrečejo različne uradne osebe, s katerimi prihajajo v stik turisti, pod njimi pa so slike različnih govornih položajev. Učenci morajo izjave povezati z ustrezno ilustracijo.

V tem delu učne enote se besedišče ob prvih dveh nalogah obravnava posredno, posredno se obravnava tudi pisanje razglednice; pri nalogi s povezovanjem tipičnih izrekov z ustreznimi uradnimi govornimi položaji pa gre za neposredno obravnavo v obliki leksikalnega niza.

4 Carinik – potnica

Poslušajte pogovor moškega in ženske na posnetku in odgovorite:

Kdo se pogovarja?
Kje poteka pogovor?

Še enkrat poslušajte pogovor in izpišite besede ali besedne zveze, ki se vam zdijo pomembne.

Rešite še naslednje naloge.

- Ali mora potnica kaj prijaviti cariniku?
a) Ne, nič.
b) Ja, nekaj.
c) Ni informacije.
- Potnica želi prijaviti _____.
a) račun
b) računalnik
c) knjige
- Carinik misli, da je cena za _____ odstotkov prenižka.
a) 13
b) 33
c) 30
- Carinik bo izstavil račun, če bo potnica plačala _____.
a) davek na dodano vrednost
b) popust
c) 30 % višjo ceno

5 Izgubljena prtljaga

Dve prijateljici se pogovarjata. Poslušajte in odgovorite.

Kaj se je zgodilo Slavici ob prihodu na letališče Brnik?
Kaj je morala narediti?

Dopolnite.

- Slavica si je kupila _____ in _____.
- Na letališču so ji izgubili _____.
- Oglasila se je v _____ za izgubljene predmete in izpolnila _____ o izgubljeni prtljagi.
- Na obrazec je morala napisati cel kup _____.
- Kovček so ji _____ v dveh dneh na njen dom.

Kako pogosto hodite v restavracije? Kaj se vam zdi pomembno?

- elegantna oprema	- prijazno osebje	- prostor za nekadilce ali kadilce
- romantično vzdušje	- dobra hrana	- živa glasba
- hitra postrežba	- nizke cene	- ...

Priporočite dober lokal v svojem mestu.

Priporočam ti, da greš v _____, ker ...

Kaj naredite, kadar s storitvijo niste zadovoljni?

- ☐ Zahtevam, da mi vrnejo denar.
- ☐ Zahtevam opravičilo.
- ☐ Napišem pritožbo.
- ☐ Hitro pozabim, da mi dogodek ne bi pokvaril dneva.
- ☐ Cel dan sem slabe volje.
- ☐ O dogodku napišem članek in ga objavim v časopisu.
- ☐ Začnem preklinjati.
- ☐ Pretepem natakarja/frizerko/prodajalko ...

Kaj naredite, kadar ste s storitvijo zelo zadovoljni?

- ☐ Dam visoko napitnino.
- ☐ Pohvalim osebje.
- ☐ Napišem kaj lepega v knjigo vtisov.
- ☐ Še dolgo premišljujem o prijetnem dogodku.
- ☐ Cel dan sem dobre volje.
- ☐ Povem prijateljem o dogodku.
- ☐ Pojem in živžgam.
- ☐ Prinesem rože natakarju/frizerki/prodajalki ...

STE BILI ZADOVOLJNI ALI NE?

Oglejte si nekaj vzrokov za nezadovoljstvo gostov v restavracijah in jih komentirajte.

- Natakar je bil neprijazen, nevljuden.
- Hrana je bila postana (ni bila sveža).
- Hrana je bila še surova.
- Riba je bila zažgana.
- Testenine so bile razkuhane.
- Hrana je bila že hladna.
- Hrana je bila preslana.
- Gost je v hrani našel las.
- Prt je bil popačkan.
- Pribor je bil umazan.
- Na kozarcu je bila šminika.
- Vino je bilo prehladno ali pretoplo.
- Vino je bilo pokvarjeno.
- Gost je predolgo čakal na hrano.
- Natakar je prinesel napačno jed.
- Natakar se je zmotil pri računu.

Slika 58: Markovič, Knez, Šoba in Škapin (2010: 23–24)

V nadaljevanju (slika 58) učenci poslušajo dva pogovora, povezana s potovanji (pogovor s carinikom ob prestopu meje in pogovor ob prijavi izgubljene prtljage); po vsakem pogovoru sledijo dejavnosti po poslušanju oziroma naloge za preverjanje razumevanja. Naslednji sklop nalog je povezan z restavracijami. V prvi nalogi učenci razmišljajo o svojih izkušnjah (kako pogosto hodijo v restavracije, kaj vpliva na njihovo izbiro restavracije). Nato morajo drug drugemu priporočiti dober lokal v svojem mestu in izbiro utemeljiti. V naslednji nalogi ob danih možnostih razmišljajo o tem, kaj naredijo oziroma kako se lahko odzovejo, kadar so v restavraciji zadovoljni in kadar niso zadovoljni. Za konec pa je naštetih nekaj situacij – vzrokov za nezadovoljstvo, ki jih morajo učenci komentirati.

V nalogah z besediloma gre za posredno obravnavo besedišča, v treh nalogah na strani 24 pa sledi neposredna obravnavo tipičnih izrekov, značilnih za

določen govorni položaj, saj so naštetí jezikovni koščki, ki se uporabljajo pri sporazumevanju z natakarjem/osebjem v restavracijah. Ti funkcijski izrazi spadajo v skupni leksikalni niz.

Izberite lastnosti gosta in natakarja in odigrajte dialog med njima.

Gost:

- je vegetarijanec
- ne pije alkohola in gaziranih pijač
- je zelo lačen
- ni preveč lačen
- ni zadovoljen s hrano
- je zelo zadovoljen s hrano in postrežbo, motijo pa ga gostje, ki kadijo

Natakar:

- je zelo utrujen
- je pozabiljiv
- je prijazen in dobre volje
- je neprijazen, nesramen
- bi rad dobil dobro napitnino
- bi rad šel čim prej domov

Preoblečene besede

Kaj pomeni?

- Gost je vihal nos nad hrano.
- Natakarju smo povedali v obraz, kaj nam ni bilo všeč.

Zamislite si, da ste bili v nekem turističnem kraju in niste bili zadovoljni. Napišite pritožbo.

(vaše ime, priimek, naslov)

(naslovnik)

Zadeva: PRITOŽBA

Dne _____ sem bil(a) _____, Bival(a) sem _____

Nisem bil(a) zadovoljen/zadovoljna z/s _____ in se želim pritožiti.

(Napišite, kaj je bilo narobe.)

- _____
- _____
- _____

Zaradi vseh zgoraj navedenih razlogov zahtevam _____

V upanju na odgovor Vas lepo pozdravljam!

(kraj, datum) _____ (podpis) _____

Besedni zaklad

Oglejte si sezname in jih dopolnite.

SLOVENSKA IMENA DRŽAV IN MEST

- Hrvaška, Avstrija, Madžarsko ...
- Dunaj, Budimpešta, Praga, Rim, Pariz, Benetke, Bruselj ...

DOKUMENTI, STORITVE, USTANOVE V ZVEZI S PRESTOPOM MEJE

- potni list, viza, osebna izkaznica, voziško dovoljenje, zelena karta, garantno pismo
- zdravstveno zavarovanje, zavarovanje vozila, kontrola potnega lista, carinski pregled
- predstavništvo, veleposlaništvo

OPRAVKI OB POTOVANJU, NA MEJI, PO URADIH

- načrtovati potovanje
- rezervirati hotel
- prijaviti neko stvar na carini
- izstaviti račun, plačati račun
- oglasiti se v uradu
- izpolniti obrazec, napisati podatke na obrazec
- dostaviti pošiljko

PRITOŽBA

- Rad(a) bi se pritožil(a).
- Ali imate pritožno knjigo?

PRIPOROČILO

- Priporočam ti/vam gostino Pri mačku.

PISANJE PISEM, ELEKTRONSKE POŠTE, TELEFAKSA

na začetku zasebno:

- Dragi Andrej! Dragi Tanja!

uradno:

- Spoštovani!
- Spoštovani gospod Rutar!
- Spoštovana gospa Rutar!

na koncu zasebno in uradno:

- Lep pozdrav,
- LP, (v elektronski pošti, sporočilih SMS)

uradno:

- S spoštovanjem,

TELEFONIRANJE

zasebno:

na začetku pogovora:

- Dober dan, Andrej pri telefonu. Ali bi lahko dobil gospo Ban? / Ali bi lahko govoril z gospo Ban?

če se iskana oseba oglasi

- Ja, pri telefonu.

če se iskana oseba ne oglasi

- Seveda, Trenutek.
- Ne, Žal je ni doma/tukaj. Ali lahko pokličete kasneje? Ali želite pustiti sporočilo?

Slika 59: Markovič, Knez, Šoba in Škapin (2010: 25–26)

Na sliki 59 se nadaljuje sklop nalog, povezan z obiskom restavracije. V prvi nalogi so tako podana so izhodišča (opis okoliščin), učenci pa z igro vlog zaigrajo dialog med gostom in natakarjem. Tu je besedišče ponovno obravnavano posredno. Dodan je razdelek, imenovan *preoblečene besede*, kjer sta kontekstualizirano predstavljeni dve stalni besedni zvezi s prenesenim pomenom, ki je razložen. Obravnava teh frazemov je neposredna. Sklop nalog, povezan z obiskom restavracije, se zaključi z vzorcem pritožbe, ki jo učenci dopolnijo. Tu se utrjujeta besedišče in struktura pritožbe.

Pomemben del učne enote je *besedni zaklad* – seznam besedišča, obravnavanega v tej učni enoti, ki ga učenci tudi dopolnjujejo. Tu je besedišče obravnavano neposredno, predstavljeno pa je po seznamih glede na leksikalne

nize, to so predvsem samostalniki in glagoli. Dodani so tudi vzorci za pisanje obravnavnih vrst pisnih besedil (pritožbe, pisma itd.).

Iz slovenske literature

Mateja Debelak
O, AMERIKA
(Ljubljana: Den, 1994, Str. 1-2.)

DEŽELA NEIZPOLNjenih SANJ
(Skrajšan, prinjen odlomek.)

Juhuhu, na vrsti sem!
Še sekunda ...
"Gospa, od kod prihajate?"
"Slovenija, Evropa."
/.../
"Zakaj prihajate?"
"Na strokovno izpopolnjevanje."¹
Naš urad v Sloveniji zastopa
Intregraph, ameriškega
proizvajalca računalniške opreme."
/.../
"Sem vodja tega oddelka."
/.../
"Imate urejeno bivanje?"
"Seveda, prihajam na njihovo
povabilo. Oni krijejo vse stroške."²
živela bom v njihovih stanovanjih."
/.../
"Ali imate kakršno koli dokazilo,
s katerim lahko potrdite svoje
besede? Povabilo, rezervacijo
stanovanja, kar koli?"

/.../
"Saj imam veljavno vstopno vizo!"³
Odkima.
"To nas tu čisto nič ne zanima."
Nesramnež!
"Zakaj pa potrebujem vizo? /.../
Oprostite, na letališču v Frankfurtu
me je pregledala varnostna
služba," povem in pokažem žig.⁴
ki sem ga pri tem dobila. "Objubili
so mi, da mi tega ne bo treba
ponoviti."
/.../
"Koliko denarja imate pri sebi,
kreditne kartice?" zaslišim
odrošilo vprašanje.
"Pet tisoč dolarjev gotovine."
Mala vratca se odpro, carinik
pomigne v smeri Amerike ...

¹ strokovno izpopolnjevanje
= dodatno izobraževanje,
učenje

² kriti stroške = plačati
(Podjetje krije stroške
potovanja. = Podjetje plača
potovanje.)

³ veljavna viza

⁴ žig

Ali razumete zgornji odlomek?

- Od kod je gospa?
- Kam je prišla?
- Kam potuje?
- Zakaj?
 - a) Gre na obisk k sorodnikom.
 - b) Gre na počitnice.
 - c) Gre na strokovno izobraževanje.

• Podjetje Intregraph bo krijo njene
_____ potovanja.

• Gospod carinik želi od nje dobiti _____,
da so jo Američani povabili. Gospa ima samo
_____ vstopno vizo.

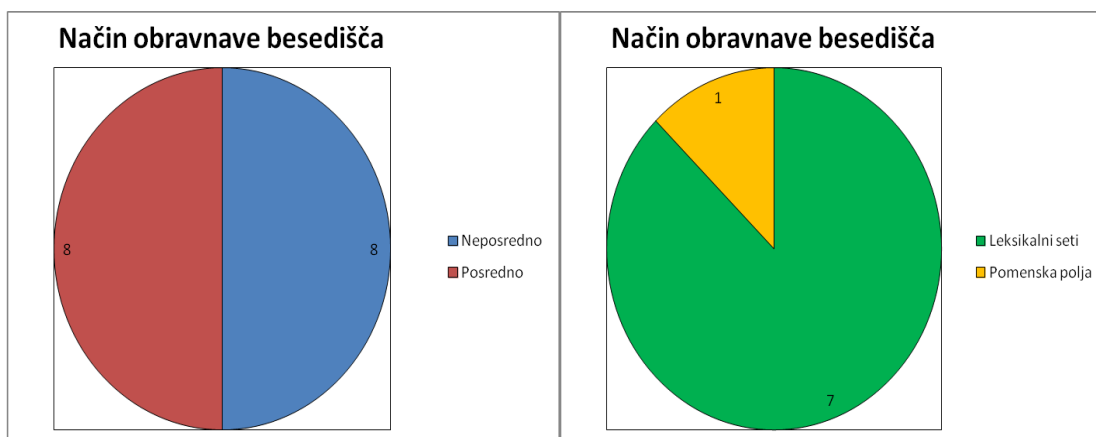
• Carinik jo spusti naprej, ko sliši, koliko
_____ ima s seboj.

Čaj se pogovarjata ženska in carinik?
Carinik vpraša gospo, ...
gospa odgovori, ...

Ali imate tudi vi zanimive spomine s potovanj? Opišite kakšen zanimiv dogodek.

Slika 60: Markovič, Knez, Šoba in Škapin (2010: 31)

Za Besednim zakladom sledijo 4 strani slovničnih razlag in razpredelnic, učna enota pa se zaključi z leposlovnim besedilom (na sliki 60), ki se tematsko nanaša na celotno učno enoto. Ob strani je nekakšen slovarček, ki pojasni manj znane besede oziroma besedne zveze. Po branju učenci odgovorijo na nekaj vprašanj, nato dopolnijo pogovor, prikazan v odlomku. Besedišče je skozi besedilo obravnavno posredno, slovarček ob stani pa neposredno z definicijo predstavi besedne zveze, ki spadajo v pomensko polje potovanja. Sklepna naloga celotne učne enote je samostojno tvorjenje besedila – pripoved o zanimivem dogodku s potovanja; ob tem morajo učenci uporabiti številne besede/besedne zveze, ki so se jih v učni enoti naučili.

Graf 9 a in 9 b: Način obravnave besedišča v učbeniku *Slovenska beseda v živo* (2010)

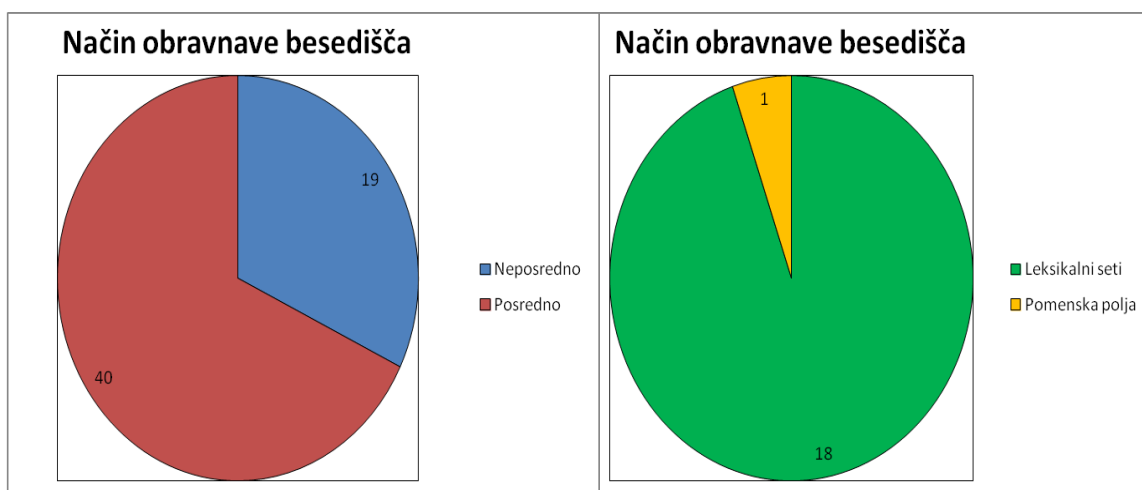
Učna enota učence vodi od receptivnih do produktivnih aktivnosti. Veliko je besedil, tako pisnih kot slušnih, skozi pa učenci posredno spoznavajo tipične sporazumevalne vzorce jezika oziroma funkcijske izraze, značilne za določene govorne položaje. Posebna rubrika je tudi *preoblečene besede*, kjer so predstavljene in razložene stalne besedne zveze s prenesenim pomenom. Obravnavano besedišče v enem primeru spada v enako pomensko polje (angl. *lexical field*) potovanja, dvakrat pa v obliki leksikalnega niza (angl. *lexical set*); večinoma so to samostalniki (angl. *nouns*), glagoli (angl. *verbs*) in funkcijske izraze značilne za določene govorne ali pisne situacije (angl. *lexical chunks*).

10.4.4 Povzetek in razprava

Obravnavani učbeniki slovenščine za tujce v večjem deležu obravnavajo besedišče posredno, kar sem tudi pričakovala. Kljub temu je skoraj v tretjini nalog besedišče obravnavano neposredno. Delež neposredne predstavitve v obliki leksikalnih nizov je mnogo višji od obravnave pomenskih polj, saj je nalog

z neposredno obravnavo besedišča v obliki leksikalnih nizov kar 18, v obliki pomenskega polja pa zgolj 1.

Analiza načina obravnave besedišča v slovenskih učbenikov potrjuje moja pričakovanja, da je obravnava besedišča tu večinoma posredna, pri neposredni obravnavi besedišča pa prevladuje predstavitev besedišča v obliki leksikalnih nizov. Tudi tu je dejstvo, da še vedno prevladuje besedišče v obliki leksikalnih nizov, v nasprotju s teoretičnimi spoznanji o učenju in poučevanju besedišča

Graf 10 a in 10 b: Način obravnave besedišča v obravnavanih slovenskih učbenikih

10.5 ANALIZA PRAKTIČNEGA DELA

V praktičnem delu sem v štirih angleških in štirih slovenskih učbenikih analizirala obravnavo besedišča v učnih enotah. Po analizi posameznega učbenika in po analizi obeh skupin učbenikov sem grafično prikazala rezultate analize. Ugotovila sem, da vsi angleški učbeniki in večina slovenskih bolj pogosto obravnavajo besedišče na posreden način, torej s pomočjo besedil in nalog ob besedilih. Neposredne obravnave besedišča je bilo manj, le v učbeniku *Slovenska beseda v živo* je bilo razmerje med posredno in neposredno obravnavo enako. V primerih neposredne obravnave je več

besedišča obravnavanega v obliki leksikalnih setov kot pa v obliki pomenskih polj, le v enem primeru (*Reach for the stars 5*) sta bila deleža leksikalnih nizov in pomenskih polj enaka.

Že pri izbiri učbenikov za analizo sem imela nekaj težav – težko je bilo najti primerljive učbenike. Moj cilj so bili v primeru angleščine sodobni učbeniki na stopnji B, ki se uporabljajo v osnovni šoli, učne enote iz vsakega učbenika pa bi se tudi tematsko povezoval. Učbenik *Headway Pre-intermediate* nekako izstopa, saj je za osnovno šolo preveč zahteven, vendar sem ga vseeno uporabila za analizo. V primeru učbenikov za slovenščino sem ravno tako želela sodobne učbenike, namenjene odraslim na nadaljevalni stopnji, saj ponudbe tovrstnih učbenikov za otroke ni (kar je tudi razumljivo glede na potrebe znanja slovenščine kot tujega jezika). Izstopanje v tej skupini je bilo zaradi letnice izdaje enega učbenika, saj je učbenik *Učimo se slovenščino III* starejši, iz leta 1994. Kljub temu sem ga vključila v analizo, ker se mi zdi pomembno prikazati, kako je napredek v teoriji poučevanja in učenja jezikov dobro viden v učbenikih. Razhajanja so bila tudi v formatu učnih enot, predvsem v obsegu in razdelitvi enot na določene razdelke in različne naloge. Pri statistični obdelavi sem imela težave pri preštevanju nalog, saj so naloge ponekod razdeljene na več podnalog (npr. naloga 4 je razdeljena na 4. a, 4. b in podobno).

V statistično obravnavo sem vključila le primerjavo med številom nalog, ki obravnavajo besedišče posredno, in številom nalog z neposredno obravnavo besedišča. Znotraj neposredne obravnave besedišča sem primerjala tudi delež neposredne obravnave besedišča v obliki leksikalnih nizov z deležem obravnave besedišča v obliki pomenskih polj. Najprej sem naredila grafični prikaz obeh primerjav po koncu analiz posameznih učbenikov, nato skupno za angleške in posebej za slovenske analizirane učbenike. Rezultati kažejo, da je obravnavo besedišča v učbenikih angleščine v večjem deležu posredna, pri neposredni obravnavi besedišča pa prevladuje predstavitev besedišča v obliki leksikalnih nizov. Enako kažejo analize slovenskih učbenikov. Tri hipoteze, ki sem jih zastavila na začetku uvodnega dela, lahko na podlagi dobljenih podatkov potrdim, ena pa se je izkazala za napačno, zato jo bom ovrgla.

H1: Besedišče je v učbenikih obravnavano večinoma posredno oziroma implicitno.

H1 je potrjena.

H2: Pri neposredni obravnavi besedišča je najpogostejša obravnava besedišča glede na leksikalne nize.

H2 je potrjena.

H3: Učbeniki odslikavajo spoznanja s področja učenja in usvajanja besedišča.

H3 je ovržena, saj je obravnava besedišča v obliki leksikalnih nizov v nasprotju s teoretičnimi spoznanji o učenju in poučevanju besedišča.

H4: Obravnava besedišča je podobna v učbenikih obeh jezikov.

H4 je potrjena.

11 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi sem se osredotočila na obravnavo besedišča v učbenikih slovenščine za tujce in učbenikih angleščine za tujce. Najprej sem v teoretičnem delu opredelila pojme J1, J2 in JT, predstavila položaj slovenskega jezika nekoč, njegov razvoj ter status danes. Ravno tako sem opisala položaj angleščine v preteklosti in njen položaj v sedanjosti. Poglobila sem se v položaj obeh jezikov kot tujih jezikov, predvsem kdo in zakaj se uči slovenščine oziroma angleščine. Predstavila sem razvoj poučevanja tujega jezika in danes najpomembnejši rezultat procesa učenja ter poučevanja jezika – razvito sporazumevalno zmožnost. Pri opisu slednje sem uporabila Skupni evropski jezikovni okvir (SEJO) in njegov opis sporazumevalne zmožnosti. Diplomaska naloga temelji na obravnavi besedišča, zato sem v petem poglavju predstavila besedišče, njegov pomen in členitev besedišča. Opis poučevanja, učenja in pomnjenja sem nato zožila le na področje besedišča in tudi opisala, na kakšen način in s kakšnimi pripomočki se poučuje besedišče v razredu. Na koncu teoretičnega dela sem se osredotočila še na učbeniška gradiva in strukturo učnih enot v učbenikih.

V praktičnem delu sem predstavila tipologije besedišča, združila vse enote teh tipologij v skupno tipologijo, ki sem jo nato uporabila pri analizi obravnave besedišča v eni enoti osmih učbenikov za poučevanje angleščine in slovenščine za tujce. Po obravnavi vsakega učbenika je sledil povzetek z razpravo, prav tako po posamezni skupini učbenikov (po štirih angleških in štirih slovenskih učbenikih). Na koncu sem v analizi praktičnega dela povzela izsledke, opisale probleme, s katerimi sem se soočala, in potrdila oziroma ovrgla zastavljene hipoteze. Prva hipoteza, da je besedišče v učbenikih obravnavano večinoma posredno oziroma implicitno, je potrjena. Druga hipoteza, da je pri neposredni obravnavi besedišča najpogostejša obravnava besedišča glede na leksikalne nize, je potrjena. Ovrгла sem tretjo hipotezo, da učbeniki odslikavajo spoznanja s področja učenja in usvajanja besedišča, ter potrdila zadnjo hipotezo, da je obravnava besedišča podobna v učbeniki obeh jezikov.

11 CONCLUSION

Vocabulary presentation in Slovene FL course books and in English FL course books was analysed in the dissertation.

The theoretical part was focussed on definitions of L1, L2/the language of the community and FL, presentation of the status of Slovene and English in the past and now, especially as foreign languages – who and why do these people learn Slovene and English as FL. The development of language learning and its result – the communicative competence, defined by SEJO (Skupni evropski jezikovni okvir) were also described. The fifth chapter dealt with vocabulary, its importance and vocabulary grouping. The description of teaching, learning and remembering was narrowed only on vocabulary, the presentation of how and with what aids is vocabulary introduced in a classroom was also presented. The last theoretical part was course books and their course units.

The empirical part consisted of vocabulary typologies and only one united typology was used for the analysis of vocabulary presentation in one course unit of eight chosen course books. Each analysis was followed by abstract and discussion. The analysis of the whole empirical part included results gained in all the analysis, problems, which occurred, and the hypothesis that were confirmed or disproved.

The first hypothesis that vocabulary in course books is mostly presented implicitly was confirmed. The second that explicit presentation of words is mostly in form of lexical sets was also confirmed. Hypothesis number three was disproved, since course books do not reflect the theory of vocabulary learning and acquiring. The last hypothesis that vocabulary presentation is similar in both Slovene and English course books was confirmed.

12 VIRI IN LITERATURA

- Baloh, B., 2005. Slovenščina kot drugi jezik v šolah z italijanskim učnim jezikom v Slovenski Istri. V: *Slovenščina in njeni uporabniki v luči evropske integracije*. Koper, 2005: 131–148

- Byrne, D. 1986. *Teaching Oral English*. Harlow: Longman.

- Čok, L., J. Skela, B. Kogoj in C. Razdevšek – Pučko. 1999. *Učenje in poučevanje tujega jezika*. Ljubljana, Koper: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Znanstveno raziskovalno središče Koper.

- Ferbežar, I. in N. Pirih Svetina. 2004. Certificiranje slovenščine kot drugega/tujega jezika – zgodovina in perspektive. V: *Jezik in slovstvo*, 49 (3–4): 17–32.

- Gorjanc, V. in P. Jurko. 2004. Kolokacije in učenje tujega jezika. V: *Jezik in slovstvo*, 49 (3–4): 49–61.

- Harmer, J. 2007. *The Practice of English Language Teaching*. Fourth edition. Harlow: Pearson Education.

- Jesenik, N. in V. Šavli. 2005. *My sails 3*. Student's book: učbenik za pouk angleščine v 6. razredu devetletne osnovne šole. Maribor: Obzorja.

- Jesenovec, M. 2004. Poučevanje, učenje in pomnjenje leksike drugega/tujega jezika. V: *Jezik in slovstvo*, 49 (3–4): 35–47.

- Larsen-Freeman, D. 1986. *Techniques and principles in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.

- Lewis, M. 1993. *The Lexical Approach: The State of ELT and a Way Forward*. Hove: Language Teaching Publications.

- Markovič, A., V. Halužan, M. Pezdirc-Bartol, D. Škapin in G. Vuga. 2003. *S slovenščino nimam težav: učbenik za kratke tečaje slovenščine: nadaljevalna stopnja*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko.

- Markovič, A., D. Škapin, M. Knez in N. Šoba. 2004. *Slovenska beseda v živo 2*. Učbenik za nadaljevalni tečaj slovenščine kot drugega/tujega jezika. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko.

- Markovič, A., D. Škapin, M. Knez in N. Šoba. 2004. *Slovenska beseda v živo 2*. Delovni zvezek. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko.

- Nation, P. 1994. *New Ways in Teaching Vocabulary*. Alexandria, VA: Teachers of English to Speakers of Other Languages.

- Novak, M., Nuč, J. 2004. *Reach for the stars*. Učbenik za pouk angleščine: 5. razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: DZS.

- Pavičić, M. 1995. *O sodobnih učbenikih slovenskega knjižnega jezika za tujce*. V: Zbornik predavanj/XXXI. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, 26. 6.–15. 7. 1995: 21–33.

- Petrič Lasnik, I., N. Pirih Svetina in A. Ponikvar. 2009. *Gremo naprej*. Učbenik za nadaljevalce na tečajih slovenščine kot drugega ali tujega jezika. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

- Schlambergar Brezar, M. 2003. *Učimo se slovenščino III*. Učbenik za nadaljevalne tečaje slovenskega jezika. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko.

- Skela, J. 1997. *Prvine notranje in zunanje organiziranosti učnih enot v učbenikih angleškega jezika* [neobjavljena doktorska disertacija]. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za germanske jezike in književnosti.

- Skela, J. (ur.). 2008. *Učenje in poučevanje tujih jezikov na Slovenskem: Pregled sodobne teorije in prakse*. Ljubljana: Tangram.

- Skela, J. 2011. Opredelitev tujejezikovne sporazumevalne zmožnosti v Skupnem evropskem jezikovnem okviru. V: *Sodobna pedagogika*, 62 (2): 114–133.

- Soars, J., Soars, L. 2008. *New Headway. Pre-Intermediate*. Student`s book. Oxford: Oxford University Press.

- Stabej, M. 2004. Slovenščina kot drugi/tuji jezik in slovensko jezikovno načrtovanje. V: *Jezik in slovstvo*, 49 (3–4): 5–16.
- Starc, S. 2005. Matura iz slovenščine kot drugega jezika v Slovenski Istri. V: *Slovenščina in njeni uporabniki v luči evropske integracije*. Koper, 2005: 131–148
- Stern, H. H. 1983. *Fundamental Concepts of Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Thornbury, S. 2002. *How to teach vocabulary*. Harlow: Longman.
- Toporišič, J. 2004. *Slovenska slovnica*. Četrta, prenovljena in razširjena izdaja. Maribor: Obzorja.
- Vogel, J. 2003. Izhodišča sodobnega pouka slovenskega jezika v gimnaziji in novosti pri maturitetnem izpitu. V: *Slovenski jezik, literatura in kultura v izobraževanju*, 39: 19–35.
- Vogel, J. 2008. Slovenščina kot učni jezik in učni predmet v šolah s slovenskim učnim jezikom v RS. V: *Jeziki v izobraževanju* (september 25–26): 117–128.
- Woodward, T. 1991. *Models and Metaphors in Language Teacher Training: Loop input and other strategies*. Cambridge: CUP.
- Zemljarič Miklavčič, J. in N. Pirih Svetina. 2008. In še slovenščina: kot drugi in kot tuji jezik. V: Skela, J. (ur.). 2008. *Učenje in poučevanje tujih jezikov na Slovenskem: Pregled sodobne teorije in prakse*; 707–715

Spletni viri:

Spletni vir [1]:

- Zakon o državljanstvu Republike Slovenije:
Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200724&stevilka=1211>
(pridobljeno 27. 6. 2011)

Spletni vir [2]:

- <https://soca1.mss.edus.si/Trubar/Javno/default.aspx>
(pridobljeno 15.7. 2011)